

Onderwijsmeter 2002

Froukje Wartenbergh-Cras
Gerrit Vrieze
Nico van Kessel

ONDERWIJSMETER 2002

Onderwijsmeter 2002

Froukje Wartenbergh-Cras
Gerrit Vrieze
Nico van Kessel

De particuliere prijs van deze uitgave is € 13.
Deze uitgave is te bestellen bij het ITS, 024 - 365 35 00.

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK DEN HAAG

Wartenbergh-Cras, Froukje

Onderwijsmeter 2002. / Froukje Wartenbergh-Cras, Gerrit Vrieze & Nico van Kessel -
Nijmegen: ITS

ISBN 90 - 5554 - 208 - 3

NUR 840

© 2002 ITS, Stichting Katholieke Universiteit te Nijmegen

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, en evenmin in een retrieval systeem worden opgeslagen, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van het ITS van de Stichting Katholieke Universiteit te Nijmegen.

No part of this book/publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Voorwoord

Met de Onderwijsmeter wordt in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen jaarlijks de mening over het onderwijs van én de Nederlandse bevolking én ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs gepeild. Het voorliggende rapport is een verslag van de meting in 2002. Inmiddels de vierde sinds 1999.

De Onderwijsmeter wordt om drie redenen uitgevoerd:

- . ze levert systematisch verzamelde kennis die bij de vaststelling van het onderwijsbeleid een belangrijke rol kan vervullen
- . ze levert inzicht in mogelijke trends en ontwikkelingen in opinies
- . ze bevordert de kwaliteit van het maatschappelijke en politieke debat over het onderwijs door het leveren van feitelijke gegevens.

Dit jaar is de aandacht verder toegespitst op de kernpunten van het beleid: de leraren, de beroepskolom en het integratie- en het onderwijsachterstandenbeleid.

De Onderwijsmeter heeft in de voorgaande jaren in een duidelijke behoefte voorzien. Wij hopen dat dit ook met de Onderwijsmeter 2002 het geval zal zijn.

De Onderwijsmeter 2002 is uitgevoerd binnen het ITS-thema Organisatie van het onderwijs. Het team bestaat uit Gerrit Vrieze, Froukje Wartenbergh-Cras en Nico van Kessel. Voorts zijn belangrijke bijdragen geleverd door Mark Vollaard, Jan Kuypers, Raymond Overmars en Aram Meuleman. De tekstverwerking en lay-out is verzorgd door Rian van Leeuwen, Marijke Linssen en Yvonne Meeuwsen.

Vanuit het ministerie van OCenW is de meting op constructieve wijze begeleid door Nicole Hack.

Het onderzoeksteam dankt alle bevroagden voor hun bereidwillige medewerking.

Nico van Kessel
themamanager

Inhoudsopgave

1. Onderwijsmeter 2002 samengevat	1
1.1 Management summary	1
1.2 Opzet Onderwijsmeter 2002	5
1.3 Leeswijzer	6
1.4 Analyses	7
2. Algemeen beeld onderwijs	9
2.1 Rapportcijfers	9
2.2 Belang van het onderwijs	10
2.2.1 Financieel belang	11
2.2.2 Mate van informatiebehoefte	12
2.2.3 Onderwijs als verdeler van maatschappelijke kansen	13
2.3 Prioriteit beleidsterreinen waaronder onderwijs	15
2.4 Het onderwijs en het onderwijsbeleid	17
3. Ouders over de school van het kind	21
3.1 Rapportcijfers voor school en leraren eigen kind	21
3.2 Tevredenheid met de school van het kind	22
3.3 Zorgpunten in het onderwijs	26
3.3.1 Grootste probleem in het onderwijs	26
3.3.2 Zorgen van ouders over het onderwijs	28
3.4 Is men op de hoogte van wat kinderen leren op school?	31
3.5 Waaraan moet in het onderwijs meer aandacht worden besteed?	33
3.6 Grote en kleine scholen	42
3.7 Zeggenschap	46
4. De leraar	49
4.1 Oplossingen voor het tekort aan leraren	49
4.2 Waardering voor de leraren	52
4.3 Beroep aanraden	55
4.4 Overwegen zelf leraar te worden	56
4.5 Salarispositie van leraren	58
4.6 De lerarencampagne	59

5. Beroepsonderwijs	63
5.1 Kennis over het beroepsonderwijs	63
5.2 Meningen ten aanzien van het beroepsonderwijs	67
5.3 Waardering beroepsonderwijs	72
5.4 Hoe denken de ouders met kinderen in het vmbo/mbo/hbo en de studenten mbo/hbo erover?	73
5.5 Conclusie	76
6. Integratie en onderwijsachterstandenbeleid	79
6.1 Verhouding autochtonen en allochtonen	79
6.2 Voor- en vroegschoolse educatie, OALT en onderwijsachterstandenbeleid	81
Bijlage 1: Rechte tellingen	85
Bijlage 2: Omschrijving variabelen	127

1 Onderwijsmeter 2002 samengevat

Voor het vierde jaar heeft het ITS een representatieve groep Nederlanders én een representatieve groep ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs gevraagd naar hun mening over het onderwijs. De telefonische interviews zijn afgenomen van 21 mei tot en met 1 juli 2002, dus net na de Tweede Kamerverkiezingen van 15 mei.

Hieronder volgen de belangrijkste resultaten die voor beleid van belang zijn.

1.1 Management summary

Wat de Nederlander van het onderwijs vindt

De doorsnee-Nederlander blijft veel belang aan onderwijs hechten en blijft veel waardering voor het onderwijs houden. Maar er zijn wel een paar kanttekeningen. De bereidheid om te investeren in onderwijs is iets afgenomen ten opzichte van het voorgaande jaar (van 58 naar 53%). Ook iets minder Nederlanders vinden beter onderwijs belangrijker dan belastingverlaging (in 2001 81%; nu 77%). Steeds meer mensen zijn van mening dat je het ook zonder diploma's ver kunt brengen in de maatschappij (van 38% naar 43%).

Als mensen 10 miljard extra zouden mogen besteden aan een aantal maatschappelijke issues, dan zou 2,4 miljard naar het onderwijs gaan. Onderwijs komt daarmee op de tweede plaats na zorg (2,8 miljard). Hoewel de rangorde van de onderwerpen gelijk is gebleven bij de verdeling van 10 miljard, gaat er iets meer geld naar filebestrijding (van 1,1 naar 1,2 miljard) en behoorlijk meer naar veiligheid/criminaliteitsbestrijding (van 1,9 naar 2,2 miljard); dit gaat ten koste van gezondheidszorg (van 2,9 naar 2,8), onderwijs (van 2,5 naar 2,4) en milieu (van 1,6 naar 1,4 miljard).

De rapportcijfers van de Nederlandse bevolking voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs zijn in vergelijking met voorgaande jaren stabiel gebleven. De waardering voor het basisonderwijs is iets hoger (6,8) dan voor het voortgezet onderwijs (6,6). Ouders zijn zelfs nog iets positiever over de school van het eigen kind, maar maken zich over een aantal ontwikkelingen meer zorgen dan voorheen.

Lerarenbeleid

Het bestrijden van het lerarentekort is een belangrijk speerpunt in het onderwijsbeleid. Ook bij de Nederlandse bevolking en bij ouders met schoolgaande kinderen blijft het lerarentekort het grootste zorgpunt.

De belangrijkste maatregelen om het tekort te bestrijden (zij-instromers en klassenasistenten) krijgen veel ondersteuning van het Nederlandse publiek. Het beleid om klassenasistenten in te zetten wordt ook ondersteund door ouders met schoolgaande kinderen. De grote meerderheid van deze ouders vindt het een goede zaak dat leraren in de klas worden ondersteund door klassenasistenten (BaO 84%; VO 79%).

Het voorstel om leraren in grote steden te lokken met hogere salarissen blijft omstreden. De meerderheid van de Nederlandse bevolking vindt het niet zo'n goed idee, terwijl 42 procent het een goed idee vindt. Ook het idee om afgestudeerden te verplichten een jaar in het onderwijs te helpen, de 'onderwijsdienstplicht', is omstreden: 35 procent is hiervoor, maar 63 procent vindt het niet zo'n goed idee.

Over het belonen van leraren naar prestatie, een ander voorstel om het leraarsberoep aantrekkelijker te maken (voorgelegd aan de ouders met schoolgaande kinderen), zijn de meningen verdeeld. Iets minder dan de helft van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (47%) en net iets meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (54%) vindt prestatieloon een goede zaak. Het percentage tegenstanders is echter ook hoog (BaO 38% en VO 36%).

De waardering voor de leraar blijft onverminderd hoog (BaO 86%; VO 87%), alhoewel steeds meer ondervraagden denken dat anderen een lagere waardering voor de leraar hebben. De rapportcijfers voor zowel de leraar in het algemeen als voor de leraar (leraren) van het eigen kind blijven hoog.

De animo om zelf leraar te worden neemt weer toe. Mogelijk dat de leraren campagne: 'Je groeit in het onderwijs' hieraan een bijdrage heeft geleverd.

Het leraarsberoep wordt ook voor jongens en mannen steeds aantrekkelijker beschouwd. Mannen overwegen vaker dan vrouwen om leraar basisonderwijs te worden. De gemiddelde Nederlander raadt de eigen zoon nog vaker aan leraar basisonderwijs te worden dan de dochter.

Nederlanders zijn niet goed op de hoogte van wat leraren verdienen. Bijna eenderde van de Nederlandse bevolking weet niet dat de salarispositie van leraren de afgelopen 10 jaar is verbeterd. Eenvijfde van de respondenten die geen leraar wil worden noemt de hoogte van het salaris en arbeidsomstandigheden als belangrijkste reden hiervoor.

Beroepskolom

Versterking van het beroepsonderwijs is een belangrijk aandachtspunt in het beleid. Een soepele doorstroom in de beroepskolom (vmbo-mbo-hbo) en bestrijding van schooluitval moeten leiden tot meer en hoger gekwalificeerde mensen. Het beroepsonderwijs wordt door de bevolking gewaardeerd. Met de stelling dat het beroepsonderwijs een goede opleiding is, is de meerderheid van de bevolking het eens (86%).

Het beroepsonderwijs moet toegankelijk blijven zowel via het algemeen voortgezet onderwijs als via de beroepskolom (vmbo-mbo-hbo), vindt de Nederlandse bevolking. Indien wordt gevraagd wat beter is als vooropleiding voor het mbo: vmbo of havo, dan zijn de meningen namelijk verdeeld. Dit geldt eveneens voor de vraag wat de betere vooropleiding is voor het hbo: mbo of havo.

Het beleidstraject *Een Leven Lang Leren* krijgt steun van de Nederlandse bevolking. Dat mensen gedurende hun leven, met steun van de overheid, de mogelijkheid krijgen om opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven, vindt bijna driekwart van de bevolking belangrijk.

De Nederlandse bevolking is nog niet zo goed op de hoogte van het beroepsonderwijs. Ongeveer een kwart had voorafgaande aan dit onderzoek nog nooit van het vmbo gehoord. Slechts 42 procent zegt te weten wat een ROC is. Ten slotte weet niet meer dan eenderde van de Nederlandse bevolking een goede schatting te maken van het percentage van de beroepsbevolking met een beroepsopleiding. De bekendheid van het beroepsonderwijs bij de Nederlandse bevolking zou dus verbeterd kunnen worden. Ondanks de lage bekendheid is de waardering voor het beroepsonderwijs echter hoog.

Integratie- en onderwijsachterstandenbeleid

De integratie van allochtonen in de Nederlandse samenleving en het bestrijden van onderwijsachterstand zijn belangrijke aandachtspunten voor beleid.

De overheid moet meer aandacht besteden aan het onderwijsachterstandenbeleid vindt driekwart van de Nederlandse bevolking. De meerderheid van de Nederlanders (86%) en de ouders (79%) vindt het belangrijk dat op alle scholen zowel allochtone als autochtone kinderen zitten.

Er is grote steun voor voor- en voerschoolse educatie voor kinderen met een taalachterstand. Met de stelling 'het is goed dat kinderen met een taalachterstand al voor dat

ze naar de basisschool gaan speciale programma's volgen' is meer dan driekwart het eens. Het voorstel om lessen voor allochtone kinderen in hun eigen taal na schooltijd te geven (OALT), krijgt steun van de bevolking. Ruim tweederde is het hier mee eens.

Het voorstel om kinderen vanaf hun 4e jaar te verplichten naar school te gaan is meer omstreden. Eénderde (31%) van de respondenten vindt het niet goed dat kinderen vanaf hun 4de al verplicht naar school moeten. Daartegenover vindt 60 procent dat wel goed. Van de ouders is 38 procent tegen dit plan en 55 procent voor.

Er zijn weinig verschillen wat betreft tevredenheid, rapportcijfer, zorgpunten e.d. tussen ouders met kinderen op 'witte' scholen en ouders met kinderen op 'zwarte' scholen.

Veiligheid, waarden en normen

Veiligheid en hernieuwde aandacht voor waarden en normen zijn nieuwe aandachtspunten in het beleid. Ouders zijn tevreden over veiligheid. De school van het kind besteedt voldoende aandacht aan veiligheid vindt de overgrote meerderheid. Desondanks neemt het percentage ouders dat zich wel eens zorgen maakt over de veiligheid weer iets toe, na een gestage afname sinds 1999.

De roep van de Nederlandse bevolking om meer aandacht in het onderwijsprogramma voor waarden en normen is, na een afname de laatste jaren, weer op een hoog niveau (77% in het basisonderwijs en 80% in het voortgezet onderwijs). Nederlanders wijken hierbij af van de ouders met schoolgaande kinderen: zij vinden de aandacht echter in toenemende mate voldoende.

De zorgen over gedragsproblemen bij kinderen nemen duidelijk toe, zowel bij de doorsnee-Nederlanders als bij ouders van schoolgaande kinderen. Ook de zorgen over de individuele aandacht voor het kind nemen toe. In het algemeen nemen de zorgen over sociaal-emotionele aspecten (gedragsproblemen bij leerlingen, individuele aandacht, veiligheid) toe.

Voorzieningen

De zorgen over voorzieningen (aanwezigheid voorzieningen, onderhoud gebouw, schoonmaak, ict) nemen af.

Namen het voorafgaande jaar de zorgen over het tekort aan middelen/geldgebrek vooral in het basisonderwijs sterk toe, dit jaar zijn de zorgen hieromtrent duidelijk afgenomen.

De schoonmaak van scholen blijft aandacht vragen. Hoewel iets meer ouders dan vorig jaar de schoonmaak van de school voldoende vinden, blijft dit een zorgpunt.

De aandacht voor ict in het onderwijs wordt in toenemende mate voldoende geacht. Blijkbaar hebben de investeringen in het kader van *ict on line* hun weerslag gehad.

De meerderheid van de Nederlanders en ouders denkt dat kleine scholen beter zijn dan grote. Een dergelijk verschil tussen grote en kleine scholen wordt in de rest van het rapport niet teruggevonden. Ouders met kinderen op grote en kleine scholen verschillen nauwelijks wat betreft rapportcijfers, tevredenheid, zorgpunten en waardering voor beleid.

Trends en trendbreuken

De Onderwijsmeter is voor de vierde keer uitgevoerd. Welke trends en trendbreuken zijn er?

Het meest opvallend is de terugkeer van de zorgen over sociaal-emotionele aspecten. Zowel de Nederlandse bevolking als de ouders met schoolgaande kinderen maken zich duidelijk meer zorgen over de gedragsproblemen bij kinderen. Het gebrek aan individuele aandacht neemt als zorgpunt toe bij ouders. Ouders zijn minder tevreden over de persoonlijke aandacht voor hun eigen kind op school.

De toenemende zorgen hierover gaan bij de doorsnee-Nederlanders gepaard met een toenemende roep om meer aandacht voor waarden en normen. Ouders blijven overigens dik tevreden over de aandacht voor waarden en normen op school.

1.2 Opzet Onderwijsmeter 2002

Voor het vierde jaar heeft het ITS een representatieve steekproef Nederlanders (800), én een aparte steekproef ouders met kinderen in het basis- en voortgezet onderwijs (samen 800) gevraagd naar hun mening over het onderwijs.

Van de steekproef Nederlanders beantwoordde de helft vragen over het basisonderwijs, de andere helft over het voortgezet onderwijs. 17 Procent van de steekproef Nederlanders bestaat uit ouders met schoolgaande kinderen. Van de 407 Nederlanders die over het basisonderwijs zijn bevraagd, zijn er 74 die ook kinderen in het basisonderwijs hebben. Van de 398 Nederlanders die over het voortgezet onderwijs zijn bevraagd hebben er 67 zelf ook kinderen in het voortgezet onderwijs.

Voor een deel zijn de vragen die aan de doorsnee-Nederlanders zijn gevraagd gelijk aan de vragen aan de ouders. Voor een deel zijn de vragen aan de ouders specifiek over de school van hun kind.

Respons onderwijsmeter 2002

In de periode 21 mei tot en met 1 juli 2002 hebben in totaal 1629 respondenten van 18 jaar of ouder deelgenomen aan de onderwijsmeter. Deze groep is onderverdeeld in vier groepen. Iedere groep is een iets andere set vragen voorgelegd. De ene helft van de respondenten is ondervraagd over het basisonderwijs en de andere helft over het voortgezet onderwijs.

Respons onder de vier groepen:

• Nederlanders over het <i>basisonderwijs</i> :	407	waarvan 74 met kinderen in BaO
• Ouders met kinderen in het <i>basisonderwijs</i> :	421	
• Nederlanders over het <i>voortgezet onderwijs</i> :	398	waarvan 67 met kinderen in VO
• Ouders met kinderen in het <i>voortgezet onderwijs</i> :	403	

Een groot deel van de vragen is gelijk aan de afgelopen drie jaren, om op die manier de verandering van opinie door de tijd in beeld te kunnen brengen. Naast enkele nieuwe vragen over het lerarenbeleid (de campagne 'Je groeit in het onderwijs') zijn er daarnaast dit jaar ook nieuwe vragen aan de vragenlijst toegevoegd specifiek gericht op enkele thema's van het onderwijsbeleid: het beroepsonderwijs (hoofdstuk 5) en het integratie- en onderwijsachterstandenbeleid (hoofdstuk 6).

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk twee wordt een algemeen beeld geschetst hoe Nederlanders en ouders van kinderen in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs over het onderwijs denken. Op diverse manieren hebben Nederlanders en ouders aan kunnen geven hoe zij het onderwijs waarderen. Er wordt aandacht besteed aan:

- rapportcijfers voor onderwijs in het algemeen
- het belang van het onderwijs
- prioriteit beleidsterreinen
- waardering onderwijsbeleid.

In hoofdstuk drie komen vooral de ouders - als de vertegenwoordigers van consumenten van het onderwijs - aan bod. Zij geven hun mening over de school van het kind en de leraar van het kind. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- rapportcijfers voor de school en leraar van het eigen kind
- tevredenheid met school van eigen kind

- zorgpunten
- op de hoogte zijn van wat kinderen leren
- waaraan meer aandacht aan moet worden besteed
- grote en kleine scholen.

De leraar is het centrale onderwerp van hoofdstuk vier. Allereerst wordt het lerarentekort besproken. En hoe groot is het draagvlak voor de oplossingen om dit lerarentekort te bestrijden? Daarna wordt ingegaan op:

- waardering/rapportcijfers voor leraren in het algemeen
- zoon/dochter aanraden leraar te worden
- belangstelling om zelf leraar te worden
- lerarencampagne 'Je groeit in het onderwijs'.

Hoofdstuk 5 besteedt aandacht aan het beroepsonderwijs. De beroepskolom - vmbo, mbo en hbo - speelt in het kabinetsbeleid een belangrijke rol. Er wordt ingegaan op:

- de bekendheid met het beroepsonderwijs
- mening over beroepsonderwijs
- waardering van het beroepsonderwijs.

In het laatste hoofdstuk wordt aandacht besteed aan het integratie- en onderwijsachterstandenbeleid.

1.4 Analyses

De opzet van het onderzoek maakt in de eerste plaats een vergelijking tussen basis-onderwijs en voortgezet onderwijs en tussen doorsnee-Nederlanders en ouders met schoolgaande kinderen mogelijk.

Vervolgens wordt gekeken in hoeverre resultaten kunnen worden verklaard door persoonlijke kenmerken. In hoeverre verschillen mannen of vrouwen in de opinie over onderwijs? Zijn ouderen positiever dan de jongeren? Zijn opleiding en inkomen van invloed op iemands opinie? Hiermee kunnen vragen worden beantwoord als: wie zijn het die veel belang hechten aan onderwijs?

Daarnaast kijken we naar de invloed van de geschatte grootte van de school en de geschatte verhouding tussen autochtone en allochtone kinderen op school op de opinies van ouders.

Voorts wordt aandacht geschonken aan de invloed van betrokkenheid op de opinie. Zijn mensen die veel over onderwijs lezen in de krant en goed op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school positiever of negatiever over onderwijs dan mensen die minder betrokken zijn?

Tot slot is een nadere analyse uitgevoerd voor het beroepsonderwijs. Diegenen met kinderen in het beroepsonderwijs (vmbo, mbo en hbo) en diegenen die student zijn in het mbo of hbo worden als een aparte groep beschouwd. Zij worden op enkele hoofdpunten vergeleken met de doorsnee-Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs.

In bijlage 2 wordt uitgebreid ingegaan op de operationalisatie van de variabelen.

2 Algemeen beeld onderwijs

Hoe wordt het onderwijs gewaardeerd door de Nederlandse bevolking? Welk belang hechten mensen aan onderwijs? Er wordt achtereenvolgens gekeken naar de rapportcijfers, het belang dat de ondervraagden hechten aan onderwijs en de waardering van het onderwijsbeleid.

2.1 Rapportcijfers

De rapportcijfers voor het onderwijs zijn in vergelijking met voorgaande jaren stabiel gebleven. De waardering voor het basisonderwijs is iets hoger dan voor het voortgezet onderwijs. Er is een leeftijdseffect: ouderen geven lagere cijfers dan jongeren.

Basisonderwijs

Ondervraagden hebben de kwaliteit van het Nederlandse basisonderwijs beoordeeld door het geven van een rapportcijfer. Tabel 2.1 laat zien dat ouders met kinderen in het basisonderwijs nauwelijks van doorsnee-Nederlanders verschillen in het rapportcijfer dat zij het basisonderwijs geven. De cijfers zijn ook over de tijd stabiel, al vier jaar lang wordt het basisonderwijs beoordeeld met een rapportcijfer net iets onder de 7.

Tabel 2.1 - Rapportcijfers voor de kwaliteit van het Nederlandse basisonderwijs in het algemeen, uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs en naar jaar

	1999	2000	2001	2002
<i>Basisonderwijs algemeen:</i>				
Doorsnee-Nederlanders	6,8	6,9	6,8	6,8
Ouders met kinderen in het basisonderwijs	6,8	6,9	6,7	6,7

Leeftijd en betrokkenheid hebben invloed op de rapportcijfers.

De rapportcijfers die worden gegeven voor het basisonderwijs in het algemeen zijn lager naarmate de ondervraagden ouder zijn. Respondenten in de leeftijdscategorie 18-29 jaar geven bijvoorbeeld gemiddeld een 6,9 voor de kwaliteit van het Nederlandse basisonderwijs, waar respondenten boven de 50 jaar de kwaliteit met een 6,5 beoordelen.

Voor ouders is er daarnaast invloed van de mate van betrokkenheid. Naarmate ouders vaker onderwijsartikelen in de krant lezen en meer op de hoogte zijn van wat kinderen op school leren, geven ze lagere cijfers voor de kwaliteit van het basisonderwijs.

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs zijn de rapportcijfers in vergelijking tot het voorgaande jaar stabiel gebleven. De teruggang in waardering die vorig jaar werd gesignaleerd, is gestopt. Hoewel het geen significante verschillen zijn, is opvallend dat ouders een iets lager cijfer geven dan de doorsnee-Nederlanders. Hoe dichterbij men staat, hoe kritischer men is.

Tabel 2.2 - Rapportcijfers voor de kwaliteit van het Nederlandse voortgezet onderwijs in het algemeen, uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en naar jaar

	1999	2000	2001	2002
<i>Voortgezet onderwijs algemeen:</i>				
Doorsnee-Nederlanders	6,8	6,9	6,6	6,6
Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs	6,7	6,7	6,5	6,5

Onder de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs is er een aantal verschillen: naar inkomen, leeftijd en opleiding. Zo geven ouders met een inkomen boven € 2750 per maand per huishouden een lager rapportcijfer dan ouders die tussen € 1750 en € 2750 verdienen (respectievelijk gemiddeld een 6,3 en een 6,7). Ook geven ze lagere cijfers voor de kwaliteit van het voortgezet onderwijs naarmate zij ouder en hoger opgeleid zijn.

2.2 Belang van het onderwijs

Om te bepalen welk belang Nederlanders hechten aan onderwijs, is hen gevraagd aan te geven in hoeverre ze het eens zijn met een aantal uitspraken met betrekking tot drie onderwerpen, te weten:

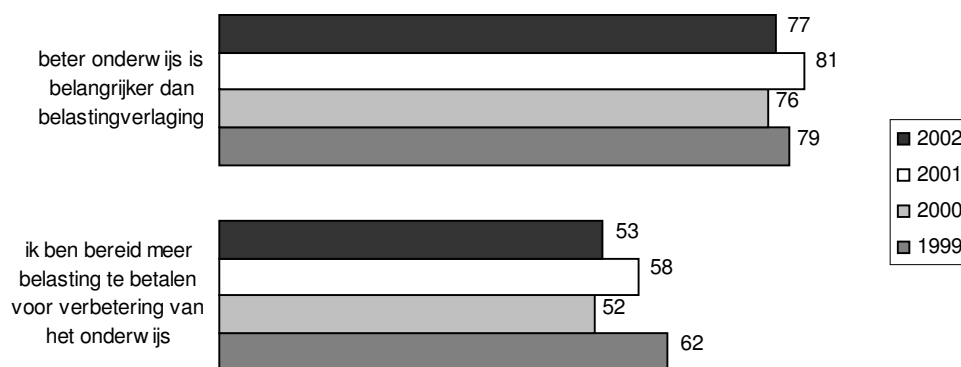
- het financieel belang
- de informatiebehoefte
- het onderwijs als verdeler van maatschappelijke kansen.

2.2.1 Financieel belang

Het belang dat de doorsnee-Nederlander hecht aan onderwijs is iets afgenomen. Het percentage dat beter onderwijs belangrijker vindt dan belastingverlaging is iets afgenomen van 81 naar 77 procent. Ook de bereidheid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs is afgenomen van 58 naar 53 procent, maar blijft nog steeds hoog.

Over de financiële kant van het belang dat Nederlanders aan onderwijs hechten zijn twee stellingen voorgelegd. De verdeling van de mate waarin de ondervraagden het eens zijn met deze stellingen en de verschuiving die daarin de afgelopen vier jaar heeft plaatsgevonden, is af te lezen in figuur 2.1.

Figuur 2.1 - Percentage Nederlanders dat het (zeer) eens is met twee uitspraken over het financiële belang van onderwijs, naar jaar

Nog steeds vindt 77 procent van de Nederlanders de verbetering van het onderwijs belangrijker dan belastingverlaging. De bereidheid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs is weliswaar afgenomen (sign.), maar deze bereidheid is nog steeds hoog.

Er zijn verschillen naar opleiding en geslacht.

Naarmate de ondervraagde hoger is opgeleid, vinden ze beter onderwijs belangrijker dan belastingverlaging. Ook neemt de bereidheid om meer belasting te betalen voor verbetering van onderwijs toe naarmate men hoger is opgeleid. Van de lager opgeleide respondenten (basisonderwijs t/m mavo) is 44 procent bereid om meer belasting te

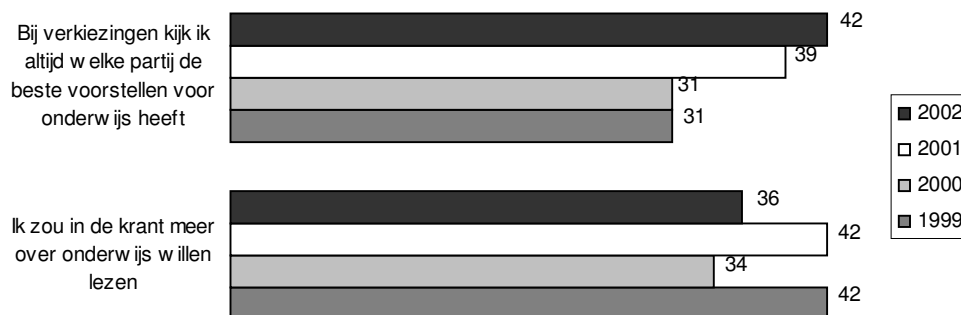
betalen ten gunste van beter onderwijs. Onder de hogeropgeleiden (hbo/wo) is dit 70 procent. Deze bereidheid om meer belasting te betalen ten gunste van het onderwijs is bovendien sterker onder mannen dan onder vrouwen (62% tegenover 47%).

2.2.2 Mate van informatiebehoefte

Eenzijds is de mate aan informatiebehoefte toegenomen: mensen zeggen bij verkiezingen meer te kijken naar welke partij de beste voorstellen voor onderwijs heeft. Anderzijds zouden minder mensen in de krant meer willen lezen over onderwijs.

In hoeverre volgen Nederlanders de ontwikkelingen binnen onderwijs? Kijken Nederlanders bij verkiezingen altijd naar welke partij de beste voorstellen heeft voor het onderwijs en willen zij in de kranten meer lezen over de ontwikkelingen in het onderwijs? Figuur 2.2 toont de resultaten over de afgelopen vier jaar.

Figuur 2.2 - Percentage Nederlanders dat het (zeer) eens is met twee uitspraken over de mate van informatiebehoefte over onderwijs, naar jaar

De behoefte aan informatie over onderwijs bij de keuze voor een bepaalde politieke partij tijdens verkiezingen neemt dit jaar wederom toe van 39 procent naar 42 procent. Mogelijk dat de dataverzameling net na de verkiezingen van afgelopen mei hierbij een rol heeft gespeeld. De verschillen die vorig jaar tussen mannen en vrouwen hierin geconstateerd werden, zijn dit jaar verdwenen.

In tegenstelling tot de groeiende informatiebehoefte wat betreft onderwijsvoorstellen tijdens verkiezingen, neemt de interesse voor meer artikelen in de krant af. Het zijn

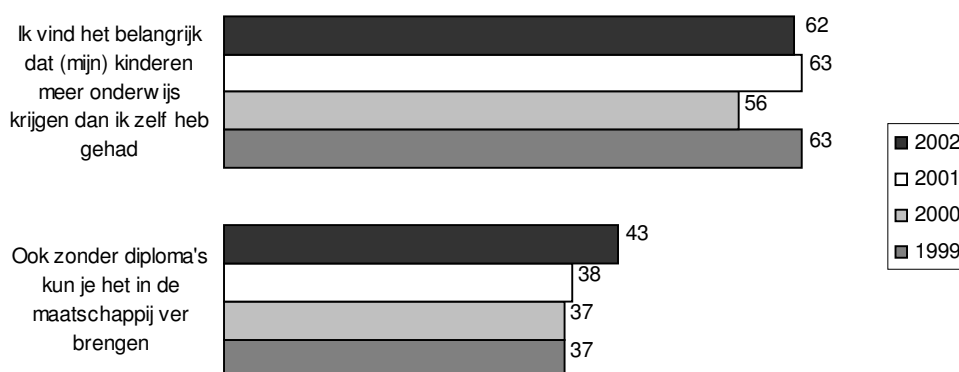
met name mannen die hier steeds minder belang aan hechten (33% onder mannen, 40% onder vrouwen).

2.2.3 Onderwijs als verdeler van maatschappelijke kansen

Het percentage ondervraagden dat het belangrijk vindt dat (hun) kinderen meer onderwijs krijgen dan zij zelf hebben gehad, is ongeveer gelijk gebleven op het niveau van vorig jaar. Het percentage dat vindt dat je het zonder diploma's ook ver kunt brengen in de maatschappij is behoorlijk toegenomen. Blijkbaar krijgt onderwijs een steeds minder belangrijke rol toebedeeld als verdeler van maatschappelijke kansen.

De nu besproken twee stellingen betreffen de rol van onderwijs in het verdelen van maatschappelijke kansen. Figuur 2.3 geeft de resultaten weer.

Figuur 2.3 - Percentage Nederlanders dat het (zeer) eens is met twee uitspraken over onderwijs als verdeler van maatschappelijke kansen, naar jaar

Een meerderheid van de doorsnee-Nederlanders vindt het van belang dat (hun) kinderen meer onderwijs krijgen dan zijzelf hebben gehad. Deze opvatting wordt sterker naarmate de respondenten ouder zijn, maar juist minder naarmate iemand hoger is opgeleid. Dat laatste is logisch, naarmate iemand hoger is opgeleid zijn er voor diens kinderen weinig treden te stijgen op de opleidingsladder en zal die groep respondenten ook tevreden zijn met een even hoge opleiding voor hun kinderen.

Het aantal Nederlanders dat van mening is dat je het zonder diploma's ook ver kunt brengen in de maatschappij, is dit jaar wederom toegenomen. Blijkbaar neemt onderwijs een steeds minder belangrijke rol in als verdeler van maatschappelijke kansen. Het zijn met name de mannen die vinden dat je het ook zonder diploma's ook ver kunt brengen (52% tegenover 34%). Er is geen onderscheid naar leeftijd of opleiding.

Algemene conclusie

Er zijn enkele opvallende verschuivingen in het belang dat door de doorsnee-Nederlanders aan onderwijs wordt gehecht. De bereidheid om te investeren in onderwijs is afgenomen, maar blijft hoog. De groep die bij de verkiezingen kijkt welke partij de beste voorstellen heeft, is toegenomen, maar de belangstelling voor onderwijsartikelen in de krant is daarentegen afgenomen.

Steeds meer Nederlanders denken dat je het ook zonder diploma's ver kunt brengen in de maatschappij.

Mediagebruik (krant, internet)

Ruim zeventig procent van de Nederlanders en de ouders met schoolgaande kinderen leest dagelijks een landelijk of regionaal dagblad (73% resp. 75 %). In vergelijking tot het voorgaande jaar is dit iets toegenomen (71% resp. 72%). De grootste groep van de krantlezers leest een regionale krant (65%). Van de landelijke dagbladen wordt de Telegraaf het meest gelezen (24%), gevolgd door de Volkskrant (15%) en het Algemeen Dagblad (12%).

Bijna tweederde van de krantlezers (63%) leest meestal of altijd de artikelen over het onderwijs. Onder ouders is dat zelfs meer dan driekwart van de ondervraagden, namelijk 77 procent. Ouders met schoolgaande kinderen lezen vaker artikelen over het onderwijs dan de doorsnee-Nederlanders.

Het percentage computerbezitters is groter onder de ouders met schoolgaande kinderen dan onder de Nederlanders. Bijna alle ouders, 96 procent, geven aan een computer te bezitten. Onder de Nederlanders is dat iets lager: 78 procent (was 76%).

Het percentage computerbezitters dat toegang heeft tot internet neemt verder toe. Van de doorsnee-Nederlanders heeft 83 procent (was 80%) van de computerbezitters een internetaansluiting. Voor de computerbezittende ouders ligt dit percentage op 90 procent (was 81%). Een derde van de ouders (33%, was 25%) en een kwart van de Nederlanders met een internetaansluiting (26%, was 19%) kijkt wel eens op internetsites met informatie over onderwijs. Ook dit neemt dus toe in vergelijking tot voorgaand jaar.

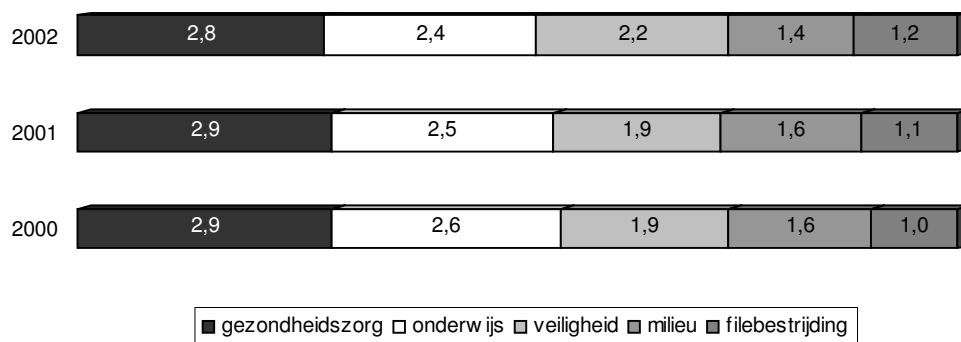
Nederlanders verkrijgen de meest bruikbare informatie over het onderwijs uit de media (38%) of uit gesprekken met bekenden (32%). Ouders met schoolgaande kinderen krijgen deze informatie meer uit eigen waarnemingen (45%) en uit de media (23%). Slechts een enkeling geeft aan de meest bruikbare informatie over het onderwijs van het internet te halen (1% en bij ouders 2%).

2.3 Prioriteit beleidsterreinen waaronder onderwijs

Als de doorsnee-Nederlanders tien miljard euro mogen verdelen over vijf beleidsterreinen dan komt onderwijs, net zoals vorig jaar, op een tweede plaats met 2,4 miljard euro. Gezondheidszorg blijft op de eerste plaats staan. Opvallend is dat dit jaar echter meer geld wordt uitgegeven voor veiligheid en filebestrijding ten laste van gezondheidszorg, onderwijs en milieu.

Aan de Nederlanders is gevraagd om 10 miljard euro te verdelen over vijf verschillende beleidsterreinen, te weten: gezondheidszorg, onderwijs, milieu, filebestrijding, en veiligheid/criminaliteitsbestrijding. In figuur 2.4 is te zien waar Nederlanders het meeste geld in zouden willen investeren.

Figuur 2.4 - De verdeling van 10 miljard over de vijf beleidsterreinen

De rangorde van de beleidsterreinen waaraan het extra geld bij voorkeur besteed zou kunnen worden is ook dit jaar gelijk aan voorgaande jaren: het meeste geld voor gezondheidszorg (2,8 miljard), gevolgd door onderwijs (2,4 miljard), veiligheid en criminaliteitsbestrijding (2,2 miljard), milieu (1,4 miljard) en als laatst filebestrijding (1,2 miljard).

De absolute bedragen zijn ten opzichte van vorig jaar wel veranderd. Voor het eerst wordt er dit jaar in vergelijking met vorig jaar minder uitgetrokken voor gezondheidszorg en milieu en juist meer voor veiligheid en criminaliteitsbestrijding. De toenemende trend wat betreft geld voor filebestrijding en de afnemende trend voor onderwijs zet zich voort. Dit sluit aan bij de discussies rond de verkiezingen.

Wie besteden het meest aan het onderwijs?

De hoogte van het bedrag dat de respondenten aan onderwijs willen besteden, varieert naar opleidingsniveau en mate van betrokkenheid. Naarmate Nederlanders hoger zijn opgeleid, hebben ze meer over voor het onderwijs. De mate van betrokkenheid heeft een zelfde effect: hoe meer men op de hoogte is van wat kinderen leren op school en des te vaker men in de krant artikelen over onderwijs leest, hoe meer men wil besteden aan onderwijs.

Het zijn met name de hoger opgeleide, betrokken Nederlanders die de extra miljarden aan het onderwijs willen besteden. Gemiddeld wil deze groep namelijk 2,7 miljard van de extra miljarden aan het onderwijs besteden. Onderwijs komt bij deze groep op de eerste plaats.

Eén van de opvallendste bevindingen van vorig jaar was dat het met name de critici bleken te zijn die het meeste geld voor het onderwijs besteed wilden zien. Critici zijn de respondenten die vinden dat het de verkeerde kant op gaat met het onderwijs in Nederland, die het onderwijsbeleid over het algemeen slecht vinden en die gemiddeld lage rapportcijfers geven voor het Nederlandse onderwijs. Ook dit jaar hebben de critici meer geld voor het onderwijs over. Zij trekken gemiddeld 2,6 miljard van de extra 10 miljard uit voor het onderwijs (tegenover de 2,4 miljard die doorsnee-Nederlanders gemiddeld uit hebben getrokken). Maar ook deze critici trekken nog steeds het meeste geld uit voor gezondheidszorg, maar weer minder voor milieu en filebestrijding.

Verschillen de Nederlanders met kinderen van de Nederlanders zonder kinderen?

De Nederlanders in het onderzoek vormen een representatieve steekproef van de Nederlandse bevolking. Er zitten daarom ook mensen in met kinderen op school. Geven die nu meer of minder uit aan onderwijs?

Tabel 2.3 laat een aantal niet significante verschillen zien: alhoewel beide groepen Nederlanders met schoolgaande kinderen net als de totale groep Nederlanders het meeste geld over hebben voor gezondheidszorg, komt onderwijs bij de ouders heel opvallend pas op de derde plaats. Nederlanders met schoolgaande kinderen investeren liever iets meer in veiligheid en criminaliteitsbestrijding dan in onderwijs. Dit is een verschuiving ten opzichte van het voorgaand jaar. Toen vonden we dat onderwijs bij de ouders met schoolgaande kinderen op de eerste plaats lag.

Bij de bereidheid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs verschillen ouders niet of nauwelijks van de doorsnee-Nederlander.

Tabel 2.3 - Invloed van het hebben van kinderen op verdeling 10 miljard over vijf beleidsterreinen

	Nederlanders totaal (n=400)	Nederlanders met kinderen in het BaO (n=74)	Nederlanders met kinderen in het VO (n=67)
Gezondheidszorg	2,8	2,7	3,1
Onderwijs	2,4	2,3	2,4
Veiligheid	2,2	2,5	2,6
Milieu	1,4	1,3	1,1
Filebestrijding	1,2	1,1	0,9
Beter onderwijs is belangrijker dan belastingverlaging	77%	80%	76%
Ik ben bereid meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs	53%	55%	51%

Verschillen zijn niet significant

2.4 Het onderwijs en het onderwijsbeleid

Een groot deel van de Nederlandse bevolking heeft geen uitgesproken mening over de ontwikkeling van het onderwijs (53% tussenin of geen mening). Van diegenen die wel een mening hebben, zegt 32 procent dat het de verkeerde kant en 15 procent dat het de goede kant opgaat.

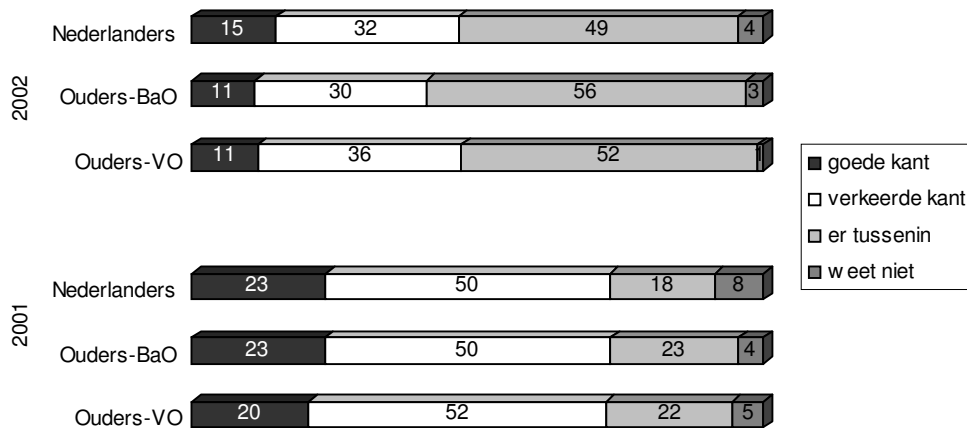
Ook over het onderwijsbeleid van het (vorige, paarse) kabinet heeft een groot deel geen uitgesproken mening (60% tussenin of geen mening). 40 Procent heeft wel een duidelijke mening: 30 procent vindt het Nederlandse onderwijsbeleid slecht, 10 procent vindt het goed.

Deze vragen zijn zowel aan de Nederlanders als aan de ouders met schoolgaande kinderen voorgelegd.

Onderwijs

Alle respondenten, dus zowel doorsnee-Nederlanders als ouders met kinderen in het basisonderwijs of het voortgezet onderwijs is gevraagd of zij in het algemeen de indruk hebben dat het de laatste tijd met het onderwijs in Nederland de goede of de verkeerde kant opgaat. Figuur 2.5 laat de resultaten.

Figuur 2.5 - Wat zegt uw gevoel: gaat het de laatste tijd de goede kant op of de verkeerde kant op met het onderwijs? In procenten en uitgesplitst voor Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs

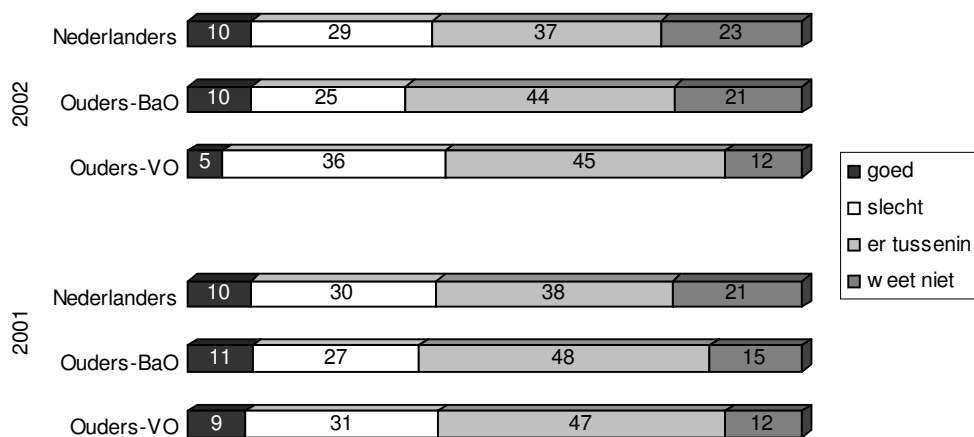
Relatief een groot deel van de Nederlandse bevolking heeft geen uitgesproken mening over het Nederlandse onderwijs (49%). Eenderde (32%) denkt dat het de verkeerde kant uitgaat en 15 procent denkt dat het de goede kant opgaat. In vergelijking tot voorgaand jaar is het opvallend dat de groep die geen oordeel heeft, is toegenomen van 18 naar 49 procent. Vorig jaar dacht nog 50 procent van de Nederlanders dat het de verkeerde kant opging, dit is nu afgenomen tot 32 procent. De tendens is duidelijk van slecht naar minder slecht.

Logisch is dat diegenen die menen dat het de verkeerde kant opgaat met het onderwijs ook lagere rapportcijfers geven.

Onderwijsbeleid

Naast de vraag of het de goede kant op gaat met het Nederlandse onderwijs in het algemeen, is de respondenten ook gevraagd naar hun beoordeling van het Nederlandse onderwijsbeleid. Figuur 2.6 laat de verdeling van de antwoorden zien.

Figuur 2.6 - Beoordeling Nederlandse onderwijsbeleid, in procenten en uitgesplitst voor Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs

Een groot deel van de bevolking heeft geen uitgesproken mening over het onderwijsbeleid van het (toen nog paarse) kabinet. Bijna een kwart weet het beleid niet te beoordelen en 37 procent zegt dat het tussen goed en slecht in zit. Eén op de tien Nederlanders vond het beleid goed en 29 procent slecht. In vergelijking tot het voorgaand jaar zijn er bij de Nederlanders bijna geen veranderingen. Dit geldt ook voor het basisonderwijs. Maar de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn duidelijk minder positief in hun oordeel dan vorig jaar. Het percentage ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs dat het onderwijsbeleid goed vindt is afgenomen van 9 naar 5 procent en het percentage dat het onderwijsbeleid slecht vindt is toegenomen van 31 naar 36 procent.

De mening over het gevoerde onderwijsbeleid hangt, logisch, samen met de rapportcijfers die voor het onderwijs worden gegeven. Nederlanders en ouders die een lager rapportcijfer geven aan het onderwijs in het algemeen zijn vaker van mening dat het gevoerde onderwijsbeleid in het algemeen slecht is.

De mening over het Nederlandse onderwijsbeleid varieert daarnaast naar leeftijd: hoe ouder, hoe negatiever.

3 Ouders over de school van het kind

Terwijl in het vorige hoofdstuk vooral de mening van de Nederlandse bevolking centraal stond, kijken we in dit hoofdstuk vooral naar de mening van ouders met kinderen op school. Ze zijn gevraagd hun mening te geven over de school en leraar van het eigen kind. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- rapportcijfers
- tevredenheid met de school
- zorgpunten
- aandacht voor onderwerpen in het onderwijsprogramma
- grote en kleine scholen
- zeggenschap.

3.1 Rapportcijfers voor school en leraren eigen kind

De rapportcijfers van ouders voor de school van het eigen kind blijven stabiel, positiever dan de cijfers die werden gegeven voor het onderwijs in het algemeen (hoofdstuk 2). De rapportcijfers voor het basisonderwijs liggen wederom iets hoger dan die voor het voortgezet onderwijs.

Aan de groep ouders met kinderen in het basisonderwijs of het voortgezet onderwijs is gevraagd om de kwaliteit van de school en de leraren op de school van hun kind te beoordelen met een rapportcijfer.

Tabel 3.1 - Rapportcijfers voor de kwaliteit van de school en de leraren van het eigen kind, basisonderwijs en voortgezet onderwijs, voor de afgelopen vier jaar

	1999	2000	2001	2002
<i>Kwaliteit onderwijs:</i>				
Basisschool eigen kind	7,5	7,6	7,5	7,5
Voortgezet onderwijs eigen kind	7,3	7,4	7,3	7,3
<i>Kwaliteit leraren:</i>				
Leraar basisschool eigen kind	7,7	7,7	7,7	7,7
Leraren voortgezet onderwijs eigen kind	7,1	7,2	7,1	7,0

Ouders zijn al jaren positief wanneer gevraagd wordt naar hun beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs op de school van hun kind. Het voortgezet onderwijs krijgt net als vorig jaar een 7,3, het basisonderwijs weer een 7,5. Ook de leraren krijgen mooie cijfers van de ouders: een 7 voor de leraren in het voortgezet onderwijs en in het basisonderwijs maar liefst een 7,7 voor de leraar van het eigen kind!

Voor alle gegeven rapportcijfers geldt dat ze hoger zijn naarmate ouders meer tevreden zijn met de gang van zaken op school en lager naarmate ouders zich meer zorgen maken over de gang van zaken op school (zie paragraaf 3.2 en 3.3).

Het cijfer dat de leraren krijgen wordt naast de mate van tevredenheid alleen nog beïnvloed door de leeftijd van de beoordelende ouders. Hoe ouder de ouder hoe lager het rapportcijfer voor de leraar op de basisschool van hun kind. Leeftijd blijft dus een belangrijke rol spelen in de beoordeling van de kwaliteit.

De cijfers die het onderwijs en de leraren op het voortgezet onderwijs krijgen, liggen lager dan die voor het basisonderwijs. Moeders geven daarbij lagere cijfers dan vaders. Voor het cijfer voor de kwaliteit van de leraren voortgezet onderwijs van hun kind, maakt het voor deze ouders bovendien uit hoe betrokken zij zijn (hoe meer betrokken, des te lager het cijfer).

3.2 Tevredenheid met de school van het kind

De tevredenheid van de ouders met de school van het kind blijft hoog. In het basisonderwijs neemt de tevredenheid op de meeste aspecten toe, op één punt uitgezonderd. Een steeds kleinere groep ouders is tevreden met de persoonlijke aandacht die er op school voor hun kind is.

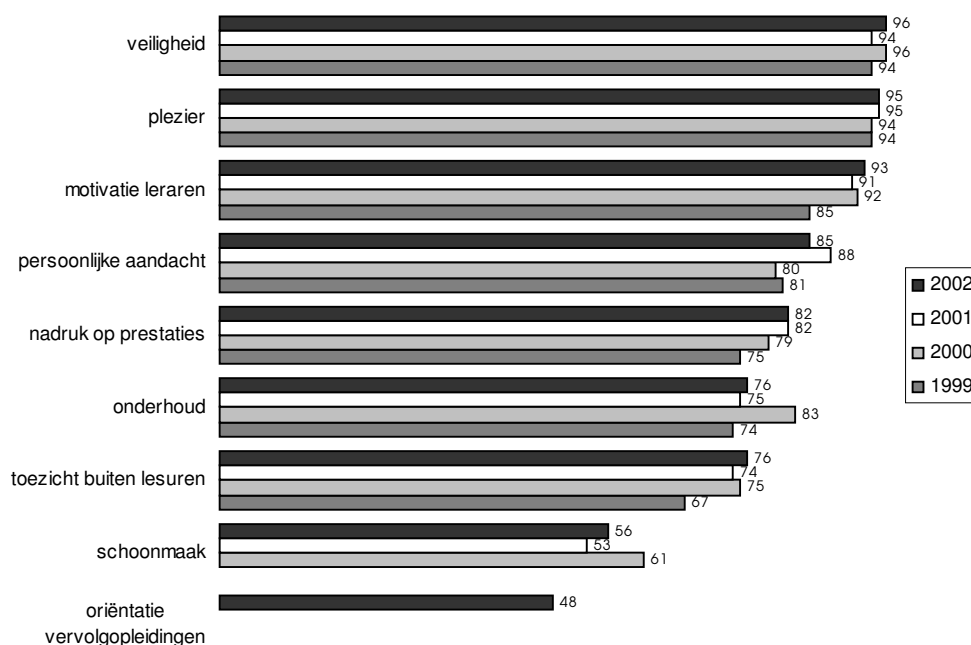
In het voortgezet onderwijs neemt de tevredenheid op vijf van de negen aspecten iets af. Over het schoonmaken van de school, de oriëntatie op vervolgopleidingen en het toezicht buiten de lesuren zijn de ouders het minst tevreden.

Ontevreden ouders maken zich ook meer zorgen en beoordelen de school van het kind met een lager rapportcijfer.

Basisonderwijs

Ouders is gevraagd om aan te geven of ze vinden dat aan een aantal aspecten van de basisschool van hun kind voldoende aandacht wordt besteed (Figuur 3.1).

Figuur 3.1 - Percentage ouders dat vindt dat een aspect voldoende op de school van het kind aanwezig is (basisonderwijs)

Ouders zijn nog altijd tevreden. De verschillen die er zijn ten opzichte van vorig jaar zijn klein en niet significant.

Bijna alle ouders met kinderen in het basisonderwijs geven aan dat ze het idee hebben dat hun kind zich voldoende veilig voelt op school (96%), met plezier naar school gaat (95%) en les krijgt van voldoende gemotiveerde leraren (93%). Ook is de meerderheid van deze ouders te spreken over de persoonlijke aandacht die hun kind op de basisschool krijgt (85%) en de nadruk die er op school gelegd wordt op prestaties en cijfers (82%).

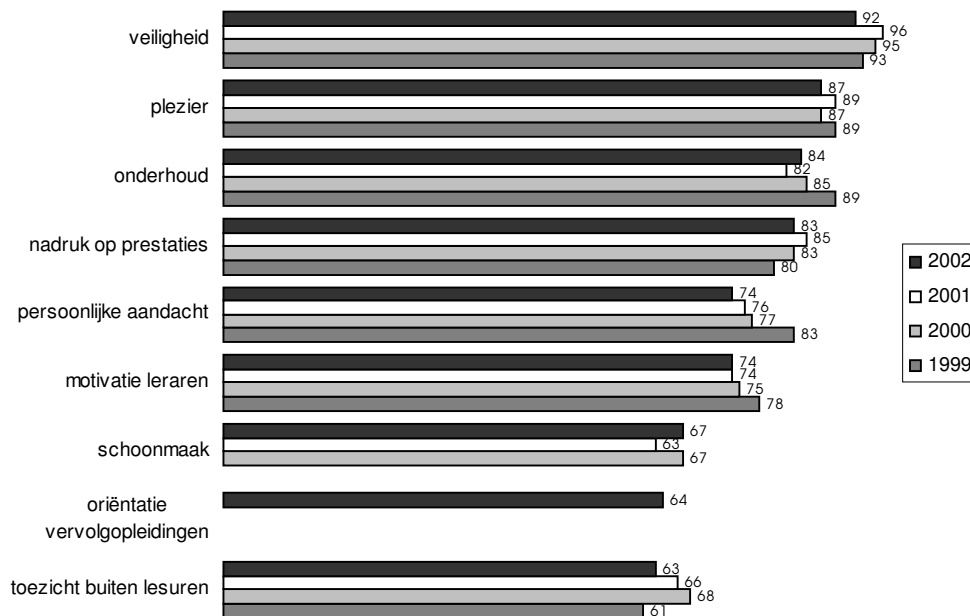
Als we net als in vorige jaren de 80%-tevredenheidsnorm hanteren, zijn er echter ook aspecten op de school van het kind die de norm niet halen. Het onderhoud van de school wordt door 75 procent van de ouders als voldoende beoordeeld en ook over het toezicht op de kinderen buiten de lesuren is 'slechts' 76 procent tevreden. Wat betreft de mate waarin aandacht wordt besteed aan de begeleiding in de oriëntatie op vervolgopleidingen, is maar 48 procent tevreden, 14 procent zegt ontevreden te zijn hierover, 38 procent zegt dit niet goed in te kunnen schatten. Onder de ouders met kinderen in het basisonderwijs in de leeftijd van 10, 11 of 12 jaar is het beeld positie-

ver: 60 procent vindt de aandacht die er aan vervolgopleidingen besteed wordt dan voldoende, 20 procent vindt de aandacht onvoldoende en nog maar 20 procent zegt het lastig te kunnen inschatten. Slechts 56 procent van de ouders vindt de schoonmaak van de school van het eigen kind voldoende, een lichte stijging ten opzichte van vorig jaar (53%).

Voortgezet onderwijs

Ouders hebben ook de school van het kind in het voortgezet onderwijs beoordeeld. In figuur 3.2 de resultaten.

Figuur 3.2 - Percentage ouders dat vindt dat een aspect voldoende op de school van het kind aanwezig is (voortgezet onderwijs)

Evenals in het basisonderwijs zijn de ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs het meest tevreden over de veiligheid op school (92%) en het plezier waarmee hun kinderen ernaar toe gaan (87%). Ze vinden tevens dat er voldoende aandacht wordt besteed aan het onderhoud van de school (84%) en het leggen van voldoende nadruk op prestaties en cijfers (83%).

Ook in het voortgezet onderwijs halen niet alle aspecten van de school van het kind de 80%-tevredenheidsnorm, vaak al voor het derde achtereenvolgende jaar. Van de ouders vindt 67 procent dat de school van hun kind voldoende wordt schoongemaakt. De tevredenheid is hier dus iets groter dan onder de ouders met kinderen in het basisonderwijs. Ongeveer 74 procent van de ouders is tevreden over de persoonlijke aandacht die hun kinderen krijgen op de school en de motivatie van de leraren. Nog geen tweederde is tevreden over de oriëntatie op vervolgopleiding en beroepen en meer dan een kwart geeft te kennen dat dit onvoldoende is.

Een kwart is ontevreden over de mate waarin buiten de lesuren om toezicht wordt gehouden op de leerlingen (26%), ongeveer tweederde is wel tevreden met de mate van dit toezicht.

Over het algemeen zijn ouders met kinderen in het basisonderwijs dus meer tevreden over de scholen van hun kinderen dan ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. Dat bleek ook al eerder uit de hogere rapportcijfers die ze gaven voor de kwaliteit van het onderwijs en de leraren.

Waarmee hangt tevredenheid samen?

Zeer tevreden ouders geven de school van hun kind op alle negen aspecten een voldoende (BaO n=67; VO n=69). De minder tevreden geven op ten minste twee aspecten een onvoldoende (BaO n=149; VO n=160).

Ouders die zeer tevreden zijn met de school van hun kind verschillen op veel punten significant van ouders die minder tevreden zijn. Tevreden ouders geven significant hogere rapportcijfers voor het onderwijs zowel als voor de leraren dan ontevreden ouders. Tevreden ouders vinden de aandacht voor de verschillende programmaonderdelen ook vaker goed en tevreden ouders maken zich over minder punten zorgen dan ontevreden ouders.

Wie zijn deze zeer tevreden ouders?

Onder de ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn moeders vaker zeer tevreden dan vaders en jongere ouders vaker dan oudere ouders.

Wie zijn de extreem ontevreden?

De meest ontevreden ouders, dit zijn de ouders die op 4 of meer aspecten de school van hun kind een onvoldoende geven, zijn bij elkaar gezet. Het gaat in totaal om 87 ouders (BaO n=28; VO n=59). Ontevreden geven lagere rapportcijfers, maken zich meer zorgen over het onderwijs in Nederland. Het zijn vooral de hoger opgeleide, oudere respondenten die extreem ontevreden zijn.

3.3 Zorgpunten in het onderwijs

Het tekort aan personeel blijft - spontaan genoemd en desgevraagd - het grootste zorgpunt waarmee het onderwijs wordt geconfronteerd. Opvallend is dat de Nederlanders zich weer zorgen maken over gedragsproblemen bij kinderen. Bij de ouders nemen de zorgen over het gebrek aan persoonlijke aandacht voor kinderen duidelijk weer toe. Minder zorgen maakt men zich over het tekort aan middelen/geldgebrek.

3.3.1 Grootste probleem in het onderwijs

Aan zowel Nederlanders als aan ouders is de open vraag gesteld: 'Wat is volgens u het grootste probleem waarmee het onderwijs momenteel wordt geconfronteerd?' In tabel 3.2 en 3.3 staan de meest genoemde zorgpunten in het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs.

Basisonderwijs

Het tekort aan personeel is nog altijd het *grootste* zorgpunt waar het basisonderwijs mee te maken heeft. Vier op de tien ouders en even zoveel Nederlanders menen dat dit het grootste probleem is waarmee het basisonderwijs ook in 2002 wordt geconfronteerd.

Tabel 3.2 - Grootste zorgpunt in het basisonderwijs volgens Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs

	Nederlanders				Ouders BaO			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Tekort aan personeel	21	31	38	38	21	29	42	39
Gedragsproblemen	22	13	12	17	13	13	8	9
Onvoldoende individuele aandacht	13	13	8	11	24	21	11	16
Tekort aan middelen / geldgebrek	6	4	12	7	9	8	11	8
Minderhedenproblematiek	5	10	5	4	4	7	5	5

Onder zowel de Nederlanders als de ouders zijn de zorgen rondom gedragsproblemen en gebrek aan individuele aandacht dit jaar, na een afname in voorgaande jaar, weer iets toegenomen. 17 Procent van de Nederlanders noemt de gedragsproblemen van leerlingen als grootste zorg op dit moment, ten opzichte van 12 procent vorig jaar.

Onder de ouders is het percentage dat spontaan onvoldoende individuele aandacht als grootste zorgpunt benoemt in 2002 toegenomen van 11 procent naar 16 procent. Ook bij de Nederlandse bevolking nemen de zorgen hierover toe (van 8% naar 11%).

De zorg over het tekort aan middelen/geldgebrek die vorig jaar flink steeg, is dit jaar afgenomen. De zorgen rond de minderhedenproblematiek blijven stabiel.

Voortgezet onderwijs

Net als in het basisonderwijs is in het voortgezet onderwijs het tekort aan leraren volgens ouders en Nederlanders het *grootste* zorgpunt. Eénderde noemt het tekort aan personeel het grootste zorgpunt binnen het voortgezet onderwijs op dit moment. Ten opzichte van voorgaande jaren, neemt het percentage dit jaar voor het eerst echter licht af.

Tabel 3.3 - Grootste zorgpunt in het voortgezet onderwijs volgens Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs

	Nederlanders				Ouders vo			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Tekort aan personeel	18	24	33	29	16	18	34	31
Gedragsproblemen	27	20	18	25	23	13	12	14
Vernieuwingen in het onderwijs	6	9	8	11	16	25	22	18
Onvoldoende individuele aandacht	7	5	4	7	4	6	6	10
Tekort aan middelen / geldgebrek	7	7	8	5	5	4	3	4
Kwaliteit onderwijs	8	5	6	4	4	6	4	4
Kwaliteit leraren	4	3	5	4	6	6	2	3

Als tweede grootste zorgpunt binnen het voortgezet onderwijs noemen doorsnee-Nederlanders gedragsproblemen van leerlingen. Volgens één op de vier van hen zijn leerlingen lastig, brutaal en is er te weinig orde in de klas. Voor de ouders die zelf kinderen binnen het voortgezet onderwijs hebben, wordt dit minder vaak als zorgpunt ervaren (14%). Voor beide groepen echter kan er voor het eerst sinds 1999 weer een toename geconstateerd worden.

Ouders zien de vernieuwingen binnen het voortgezet onderwijs als tweede grootste probleem in het voortgezet onderwijs, meer dan de Nederlanders. Bijna 1 op de 5 ouders noemt die vernieuwingen als grootste zorgpunt, onder de groep Nederlanders

noemt ongeveer één op de tien dit het grootste zorgpunt. Voor ouders betekent dit een afname ten opzichte van vorig jaar, voor de groep Nederlanders juist een toename.

Verder hebben één op de tien ouders als grootste zorg dat kinderen op school te weinig individuele aandacht krijgen. Dit percentage is bijna verdubbeld ten opzichte van vorig jaar. Deze verdubbeling is ook terug te vinden bij de Nederlanders, alhoewel zij relatief iets minder vaak dan ouders het gebrek aan individuele aandacht als grootste zorgpunt zien.

Tot slot, de doorsnee-Nederlanders maken zich in vergelijking tot voorgaand jaar minder zorgen over het tekort aan middelen/geldgebrek. Dit is vergelijkbaar met de ontwikkeling in het basisonderwijs.

Voor zowel de zorgpunten in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs geldt net als vorig jaar dat er een relatie is tussen de *leeftijd* van de Nederlanders en het genoemde grootste probleem waar het onderwijs mee te maken heeft. De oudere Nederlanders (boven de vijftig jaar) zijn relatief vaker van mening dat gedragsproblemen het grootste zorgpunt zijn. De jongere Nederlanders (onder de vijftig jaar) spreken relatief vaker hun zorg uit over het tekort aan personeel.

3.3.2 Zorgen van ouders over het onderwijs

Naast de open vraag zelf het grootste zorgpunt in het onderwijs te noemen, is aan de ouders ook een elftal punten voorgelegd, waarbij zij konden aangeven in hoeverre ze zich daar wel eens zorgen over maakten.

Het basisonderwijs

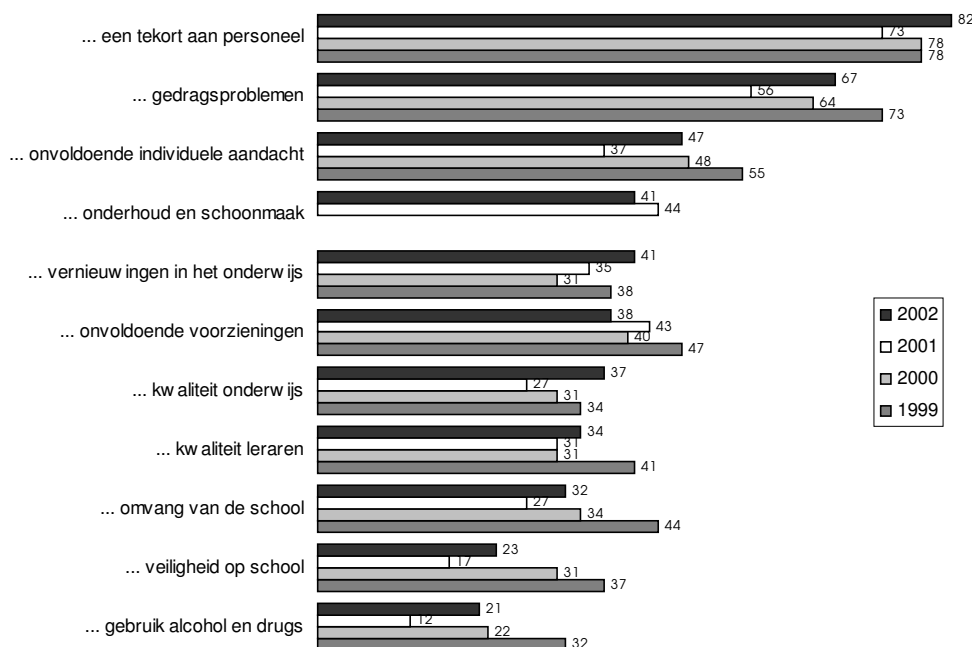
Figuur 3.3 laat het percentage ouders met kinderen in het basisonderwijs zien dat zich wel eens zorgen maakt over de verschillende problemen binnen het onderwijs.

Op bijna alle onderdelen zien we dat het percentage ouders dat zich zorgen maakt ten opzichte van vorig jaar toeneemt. Meer dan vier op de vijf ouders maakt zich wel eens zorgen over het tekort aan personeel in het onderwijs (van 73% naar 82%).

Tweederde van de ouders maakt zich zorgen over gedragsproblemen van leerlingen. Tot vorig jaar leek zich hier een daling in het aantal ouders dat zich hierover zorgen maakte in te zetten, dit jaar echter neemt het weer toe. De toename in vergelijking tot voorgaand jaar is 11 procent (van 56% naar 67%).

Het percentage ouders dat zich wel eens zorgen maakt over onvoldoende individuele aandacht neemt toe. We zien een stijging van 10 procent van 37% naar 47%.

Figuur 3.3 - Percentage ouders van kinderen in het basisonderwijs dat zich wel eens zorgen maakt over

Over de andere voorgelegde problemen maakt minder dan de helft van de ouders zich echt zorgen.

Het voortgezet onderwijs

In vergelijking tot het basisonderwijs, maken ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zich over meer zaken zorgen.

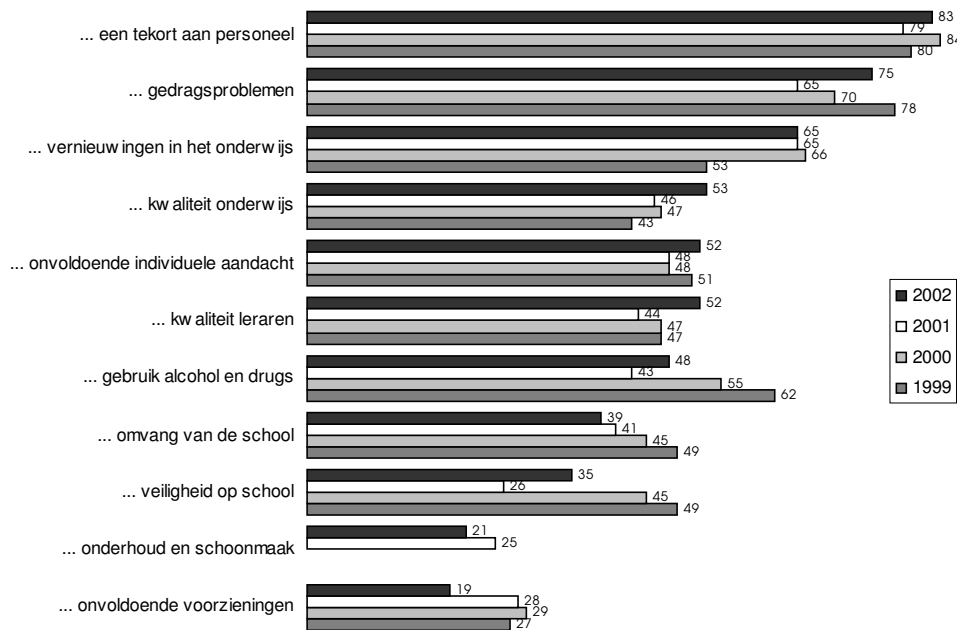
Het voortgezet onderwijs laat een gevarieerder beeld zien dan het basisonderwijs: soms meer, soms minder zorgen dan een jaar eerder (figuur 3.4).

Net als in het basisonderwijs zeggen relatief de meeste ouders zich wel eens zorgen te maken over het tekort aan personeel, net als in het basisonderwijs maken vier op de vijf ouders zich hier zorgen over.

Gedragsproblemen van leerlingen zijn het tweede grootste zorgpunt van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs. Driekwart van de ouders maakt zich hier zorgen over, dit aandeel is ten opzichte van vorig jaar sterk toegenomen.

Het percentage ouders dat zich zorgen maakt over de vernieuwingen in het voortgezet onderwijs is gelijk gebleven in vergelijking met afgelopen jaren, ongeveer twee derde maakt zich hier wel eens zorgen over.

Figuur 3.4 - Percentage ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs dat zich wel eens zorgen maakt over

Ongeveer de helft van de ouders maakt zich wel eens zorgen over de kwaliteit van het onderwijs, over de mate waarin hun kinderen individuele aandacht krijgen, over de kwaliteit van leraren en over het gebruik van alcohol en drugs.

Wie zijn de ouders die zich zorgen maken?

De ouders die zich over de meeste punten in het basisonderwijs zorgen maken zijn:

- vaker hoog opgeleid
- meer betrokken (door in de krant onderwijsartikelen te lezen en op de hoogte te zijn van wat kinderen leren op school) en ook
- minder tevreden over verschillende aspecten van de school van hun kind.

Wat betreft het voortgezet onderwijs neemt het aantal punten waarover ouders zich zorgen maken toe:

- naarmate de ouders ouder zijn
- minder tevreden met de gang van zaken op de school van hun kinderen en ook naarmate het percentage allochtonen op de school van hun kind hoger is.

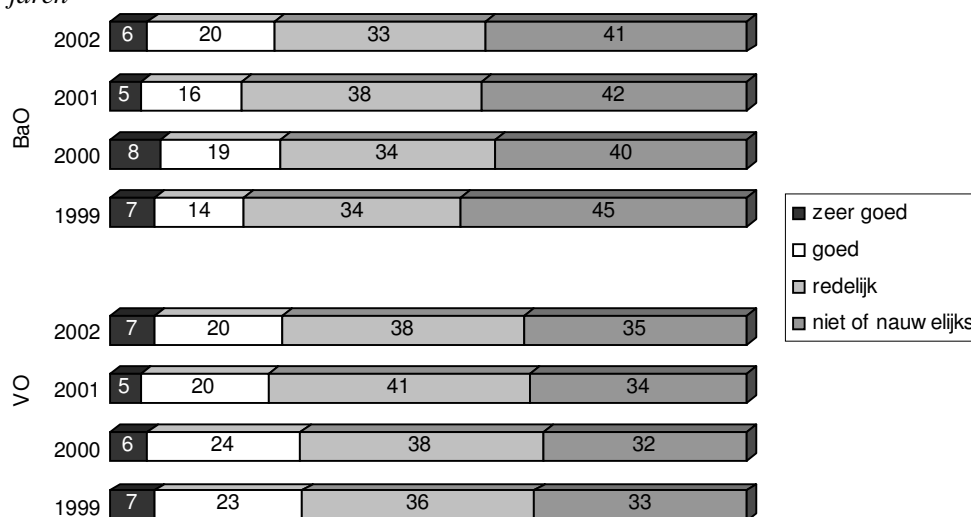
Daarnaast maken vaders zich meer zorgen over het gebruik van drugs en alcohol en moeders meer over de kwaliteit van het onderwijs - of kinderen wel voldoende leren wat ze zouden moeten leren.

3.4 Is men op de hoogte van wat kinderen leren op school?

Ouders met schoolgaande kinderen achten zich beter op de hoogte van wat kinderen leren dan de afgelopen jaren. Bij de doorsnee-Nederlanders is de situatie in grote lijnen stabiel.

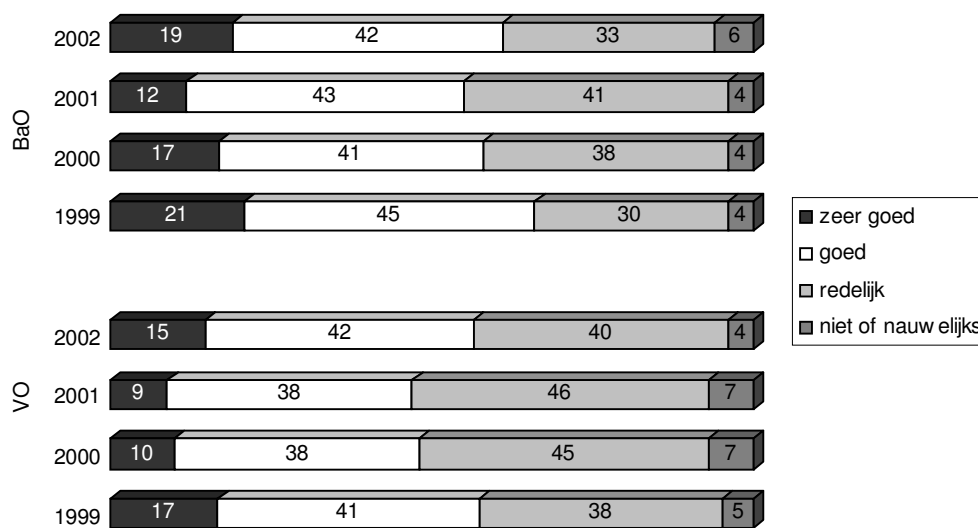
Aan zowel ouders als Nederlanders is gevraagd in hoeverre zij op de hoogte zijn van wat kinderen tegenwoordig op school leren. Figuur 3.5 laat de mate zien waarin Nederlanders dit zijn, figuur 3.6 geeft de resultaten voor ouders met schoolgaande kinderen.

Figuur 3.5 - Mate waarin Nederlanders op de hoogte zijn van wat kinderen leren in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, in procenten, voor verschillende jaren

De mate waarin de doorsnee-Nederlanders op de hoogte zijn van wat kinderen leren is de afgelopen jaren in grote lijnen stabiel. Net een kwart van de Nederlandse bevolking (BaO 26%; VO 27%) acht zich goed tot zeer goed op de hoogte. Ruim een derde acht zich redelijk en eveneens ruim een derde acht zich niet of nauwelijks op de hoogte.

Figuur 3.6 - Mate waarin ouders met schoolgaande kinderen op de hoogte zijn van wat kinderen leren op school, in procenten voor verschillende jaren

Ouders met schoolgaande kinderen zeggen beter op de hoogte van wat kinderen op school leren dan doorsnee-Nederlanders. Bijna alle ouders geven aan ten minste redelijk te weten wat kinderen op school leren. Er is daarbij geen significant verschil tussen basisonderwijs en voortgezet onderwijs. Ten opzichte van voorgaande jaren zijn ouders steeds vaker goed tot zeer goed op de hoogte van wat kinderen leren, het niveau van 1999 wordt benaderd. Aan de andere kant echter neemt het percentage ouders dat niet of nauwelijks op de hoogte is van wat kinderen leren in het basisonderwijs wel toe van 4 procent naar 6 procent.

3.5 Waaraan moet in het onderwijs meer aandacht worden besteed?

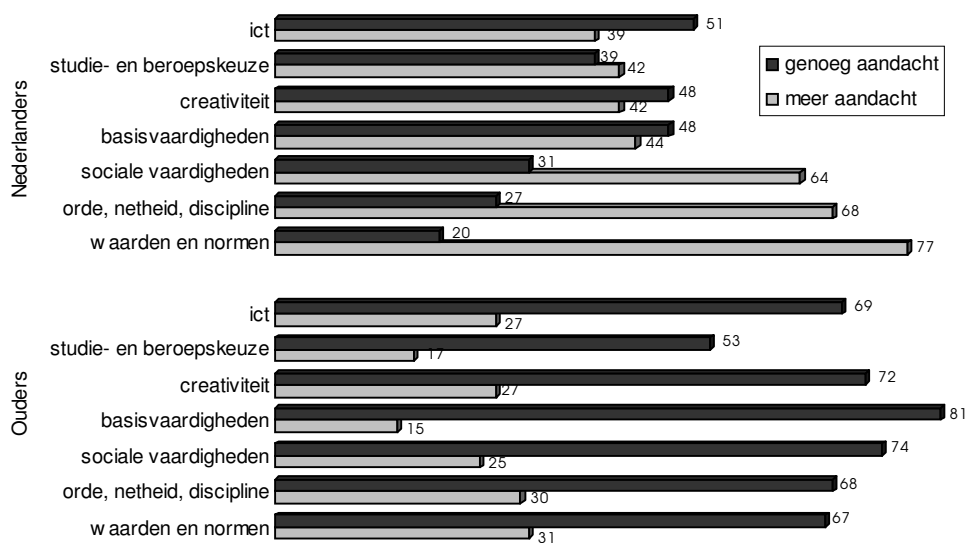
De doorsnee-Nederlanders willen dat er meer aandacht wordt besteed aan waarden en normen, aan orde, netheid en discipline en aan sociale vaardigheden. Daar staat tegenover dat de ouders zelf de aandacht hiervoor genoeg vinden.

De groep die vindt dat er meer aandacht moet komen voor ict wordt kleiner en het percentage dat vindt dat de aandacht voor ict voldoende is, neemt verder toe.

Basisonderwijs

Zowel ouders als Nederlanders is gevraagd of in het onderwijs meer of minder aandacht moet worden besteed aan verschillende programmaonderdelen of dat de aandacht die er nu is, voldoende is. In figuur 3.7 is weergegeven voor het basisonderwijs in hoeverre de respondenten vinden dat er aan de verschillende programmaonderdelen op school meer aandacht zou moeten worden besteed of waarover ze tevreden zijn met de aandacht die er nu aan wordt besteed.

Figuur 3.7 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan de volgende programmaonderdelen in het basisonderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs, in procenten

Figuur 3.7 laat duidelijk zien dat ouders met kinderen in het basisonderwijs over het algemeen een stuk meer tevreden zijn met de aandacht die wordt besteed aan de verschillende programmaonderdelen dan de doorsnee-Nederlanders. Nederlanders zouden vooral willen dat er meer aandacht wordt besteed aan waarden en normen (77%), orde, netheid en discipline (68%) en sociale vaardigheden (64%). De meerderheid van de Nederlanders is wel tevreden met de aandacht die wordt besteed aan taal (51%), creativiteit (48%) en de basisvaardigheden (48%).

Onder ouders vindt steeds ongeveer een derde dat er meer aandacht zou moeten komen voor de verschillende programmaonderdelen, tegenover ongeveer twee derde die vindt dat er voldoende aandacht aan wordt besteed. Met name met de aandacht die er is voor de basisvaardigheden, zoals lezen, schrijven en rekenen, zijn de ouders erg tevreden. Slechts 15 procent vindt dat er meer aandacht voor zou moeten zijn, tegenover 81 procent die het prima vindt zoals het nu is.

Dit jaar werd voor het eerst gevraagd in hoeverre de aandacht die wordt besteed aan studie- en beroepskeuze voldoende is. Hierover zijn ouders meer tevreden dan Nederlanders, 53 procent van de ouders vindt de aandacht genoeg, tegenover 39 procent van de doorsnee-Nederlanders. Van de Nederlanders zou 42 procent willen zien dat er toch meer aandacht aan gaat worden besteed, iets wat slechts 17 procent van de ouders ook zo ziet.

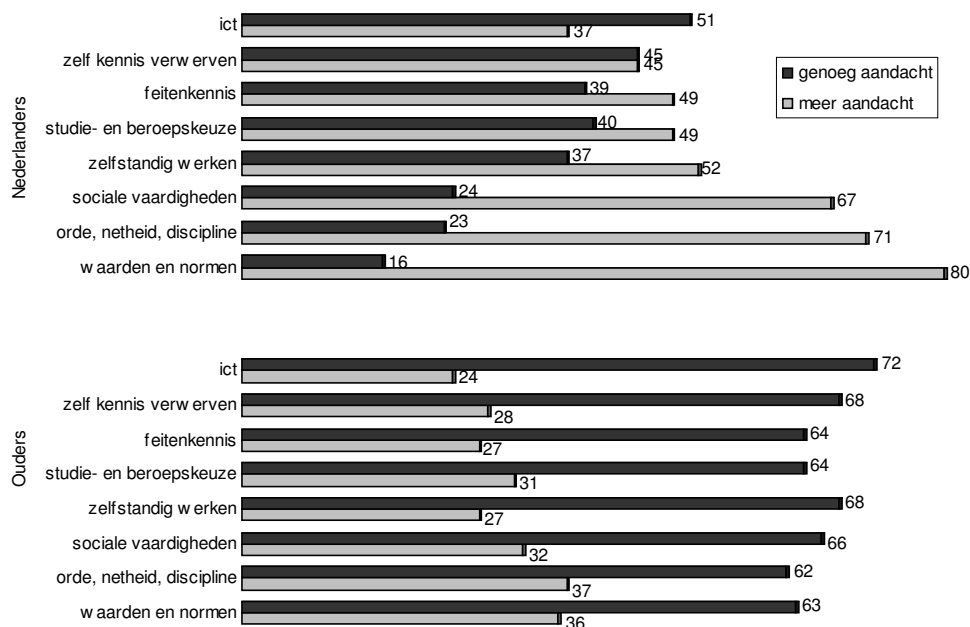
Onder de Nederlanders neemt het aantal programmaonderdelen waarvan men vindt dat daaraan meer aandacht zou moeten worden besteed toe naarmate de respondent ouder is. Onder de ouders is dit aantal afhankelijk van de mate waarin men tevreden is (hoe meer tevreden, hoe lager het aantal) en het aantal zorgpunten (hoe minder men zich zorgen maakt over de verschillende aspecten het onderwijs, des te lager het aantal programmaonderdelen waaraan meer aandacht zou moeten worden besteed).

Voortgezet onderwijs

In het voortgezet onderwijs zien we een soortgelijk beeld als in het basisonderwijs. Nederlanders vinden veel vaker dan de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs dat er meer aandacht moet worden besteed aan de verschillende programmaonderdelen, zie figuur 3.8.

Met name de gedragsaspecten, zoals waarden en normen (80%) en orde, netheid en discipline (71%), behoeven extra aandacht binnen het onderwijs volgens de Nederlanders. Ook zou twee derde van deze Nederlanders graag zien dat er in het voortgezet onderwijs meer gewerkt wordt aan sociale vaardigheden, zoals met andere kinderen kunnen omgaan, kunnen samenwerken, maar ook aan zelfstandig werken.

Figuur 3.8 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan de volgende programmaonderdelen in het voortgezet onderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten

Ict krijgt volgens de helft van de Nederlanders genoeg aandacht, iets waar ook een meerderheid (72%) van de ouders met zelf kinderen in het voortgezet onderwijs zich in kan vinden. Voor eigenlijk alle programmaonderdelen geldt dat ouders voor een twee derde meerderheid tevreden zijn met de aandacht die eraan wordt gegeven. Waar relatief de meeste ouders nog wel meer aandacht aan besteed zouden willen zien zijn: waarden en normen (36%) en orde, netheid en discipline (37%).

Onder de Nederlanders is het percentage dat meer aandacht voor studie- en beroepskeuze zou willen hoger dan het percentage dat de bestaande aandacht genoeg vindt (49% vs. 40%). Onder ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs is dit precies omgekeerd: 31 procent zou willen dat er meer aandacht aan studie- en beroepskeuze wordt besteed, terwijl 64 procent tevreden is zoals het nu is.

Wanneer gekeken wordt naar wie nu voor de meeste programmaonderdelen meer aandacht wil, blijkt dat het aantal stijgt naarmate Nederlanders meer betrokken zijn

bij het onderwijs en naarmate ouders minder tevreden met verschillende aspecten van school zijn en zich meer zorgen maken over het onderwijs.

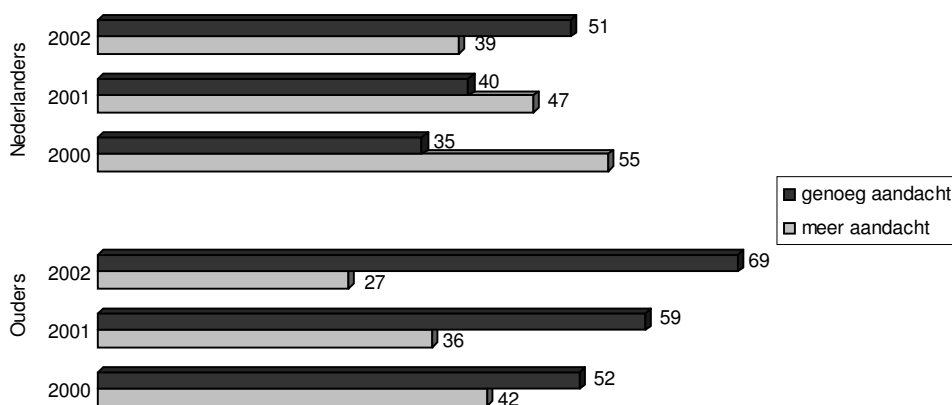
Tendensen basisonderwijs

Maar hoe is die tevredenheid met de aandacht die aan de verschillende programma-onderdelen wordt besteed nu veranderd sinds het vier jaar geleden voor het eerst aan de respondenten werd gevraagd? In de figuren 3.9 t/m 3.12 zijn voor het basisonderwijs de vaardigheden waarbij de gewenste aandacht het meest is veranderd weergegeven.

Achtereenvolgens wordt ingegaan op ict, sociale vaardigheden en waarden en normen.

Ict in het basisonderwijs

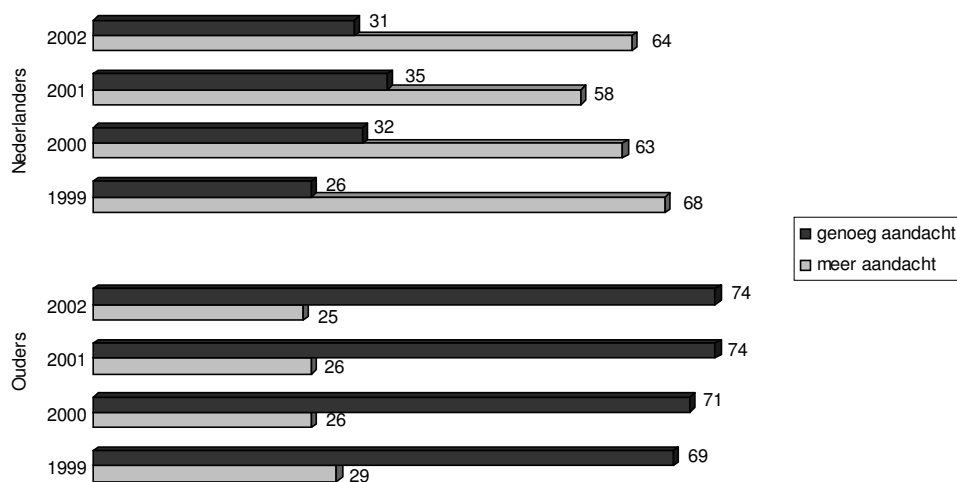
Figuur 3.9 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan computers en informatietechnologie in het basisonderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs, in procenten, naar jaar

De behoefte aan meer aandacht voor ict-vaardigheden in het basisonderwijs is dit jaar wederom een stuk minder geworden. Een steeds grotere groep vindt de aandacht die er is ook genoeg. Kennelijk vinden de investeringen in het kader van *ict on line* hun weerslag in het onderwijs.

Sociale vaardigheden in het basisonderwijs

Figuur 3.10 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan sociale vaardigheden in het basisonderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs, in procenten, naar jaar

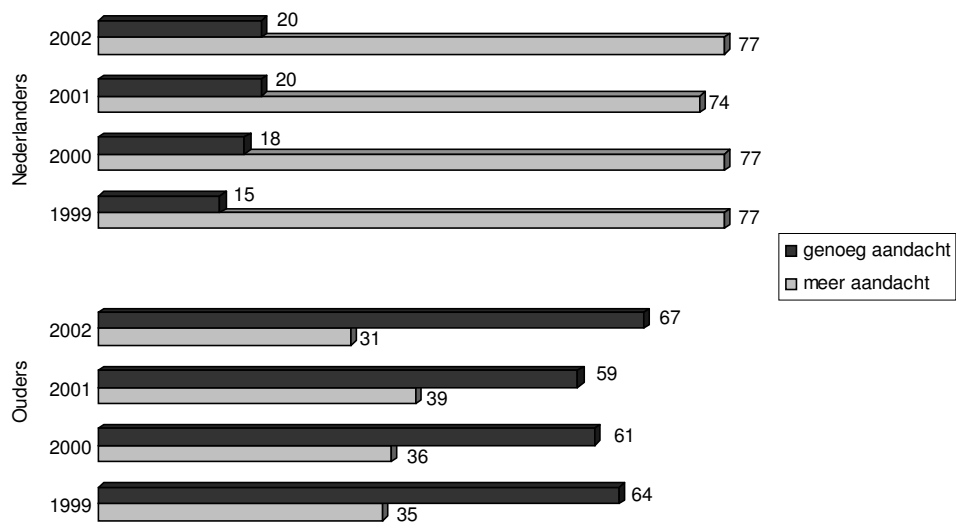

Wat betreft de vraag of de aandacht die momenteel aan sociale vaardigheden wordt besteed in het basisonderwijs, is er vooral bij de Nederlanders een trendomkering. Drie jaar lang daalde het percentage dat vond dat er meer aandacht moest worden besteed aan sociale vaardigheden, dit jaar is er weer een stijging waarneembaar. De mening van de ouders hierover blijft nagenoeg gelijk. Het grootste deel van hen blijft de huidige aandacht ook voldoende vinden.

Waarden en normen in het basisonderwijs

Dan de veranderingen over tijd in de gewenste aandacht voor waarden en normen in het basisonderwijs. Onder de Nederlanders neemt het aandeel dat meer aandacht wil voor vaardigheden betreffende normen en waarden weer toe. Het komt weer op het niveau waar het in 1999 en 2000 was. Onder de ouders zijn de veranderingen groter. Het percentage dat meer aandacht wil voor normen en waarden steeg de afgelopen drie jaar, dit jaar echter daalt het tot het laagste percentage tot nu toe. Het omgekeerde geldt voor het percentage dat de bestaande aandacht goed vindt, dat percentage stijgt.

Figuur 3.11 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan normen en waarden in het basisonderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs, in procenten, naar jaar

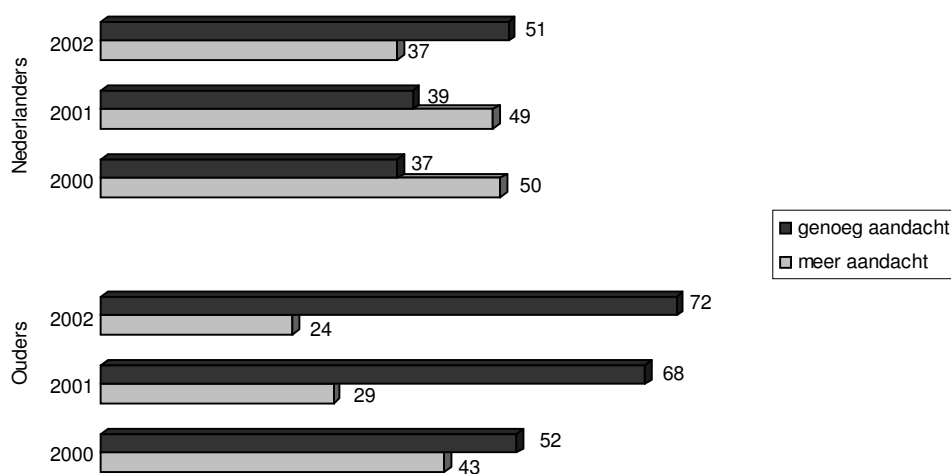

Tendensen voortgezet onderwijs

De figuren 3.12 t/m 3.14 laten de veranderingen over tijd zien in de mening van Nederlanders en ouders over de aandacht die ict, waarden en normen en feitenkennis in het voortgezet onderwijs behoeft.

Ict in het voortgezet onderwijs

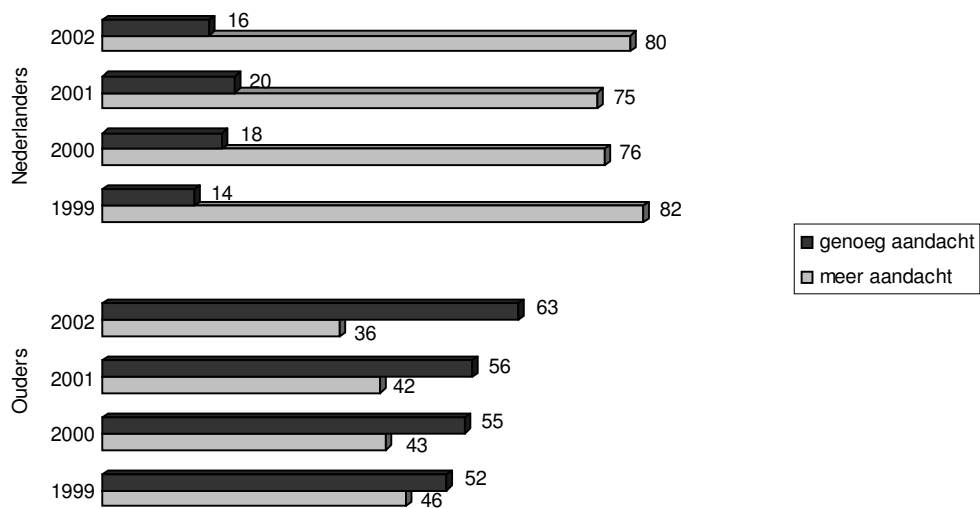
Figuur 3.12 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan computers en informatietechnologie in het voortgezet onderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten, naar jaar

Net als in het basisonderwijs zijn de ouders en de Nederlanders ook in het voortgezet onderwijs steeds meer tevreden met de aandacht die ict krijgt. Vooral onder de Nederlanders is er een sterke stijging van het percentage Nederlanders dat vindt dat de aandacht die er nu is ook voldoende is.

Waarden en normen in het voortgezet onderwijs

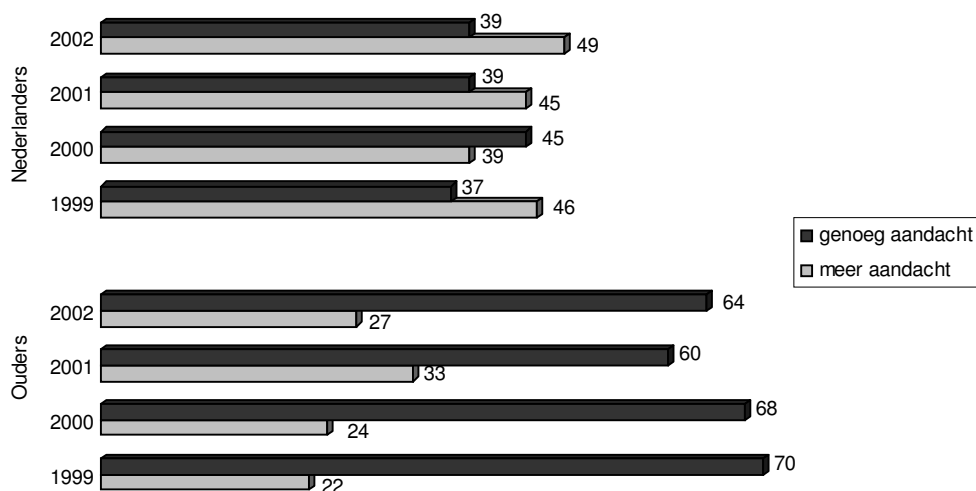
Figuur 3.13 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan waarden en normen in het voortgezet onderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten, naar jaar

Drie jaar lang nam de wens bij de Nederlanders voor meer aandacht voor waarden en normen af, maar dit jaar neemt die wens weer toe. Ouders vinden vaker dat de aandacht voor waarden en normen voldoende is.

Feitenkennis in het voortgezet onderwijs

Figuur 3.14 - Wordt er genoeg aandacht besteed aan feitenkennis in het voortgezet onderwijs? Uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten, naar jaar

Tot slot de vraag hoe de tevredenheid van ouders en Nederlanders over de aandacht die in het voortgezet onderwijs gegeven wordt aan feitenkennis de afgelopen vier jaar is veranderd. De tendensen zijn verschillend voor ouders en Nederlanders. Nederlanders willen in lijn met de afgelopen twee jaar dit jaar nog weer meer aandacht voor feitenkennis. Bij de ouders daarentegen zien we dit jaar een kentering. Een steeds groter percentage voelde de laatste jaren voor meer aandacht voor feitenkennis, terwijl het aandeel dat tevreden was met de bestaande aandacht, steeds wat afnam (maar wel altijd nog de grootste bleef). Dit jaar zakt het percentage ouders dat meer aandacht wil voor feitenkennis terug van 33 procent naar 27 procent. Het percentage tevreden stijgt van 60 procent naar 64 procent.

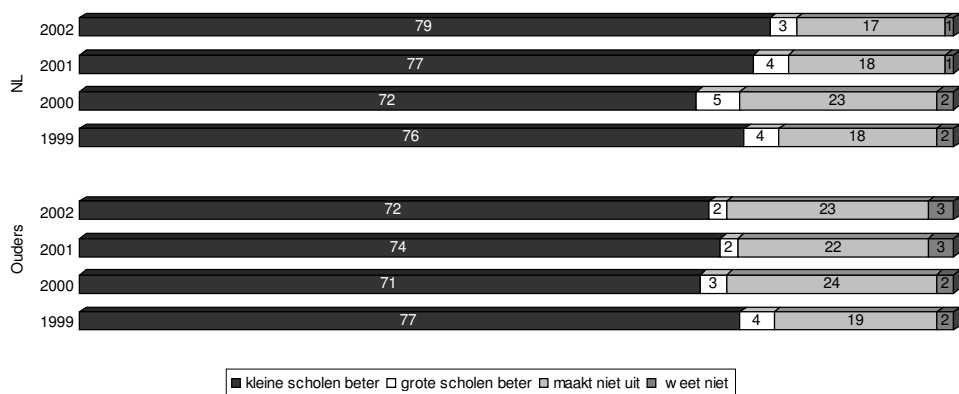
3.6 Grote en kleine scholen

Het aantal mensen dat denkt dat kleine scholen beter zijn dan grote, blijft in grote lijnen stabiel.

Ouders zeggen zich relatief weinig zorgen te maken over de omvang van scholen, zo bleek uit de vragen over zorgen (paragraaf 3.2.2). Spontaan wordt dit nauwelijks naar voren gebracht als zorgpunt. Als ouders er expliciet naar worden gevraagd of zij zich hierna wel eens zorgen maken, dan zegt in het basisonderwijs 32 procent dat dat het geval is en in het voortgezet onderwijs 39 procent van de ouders.

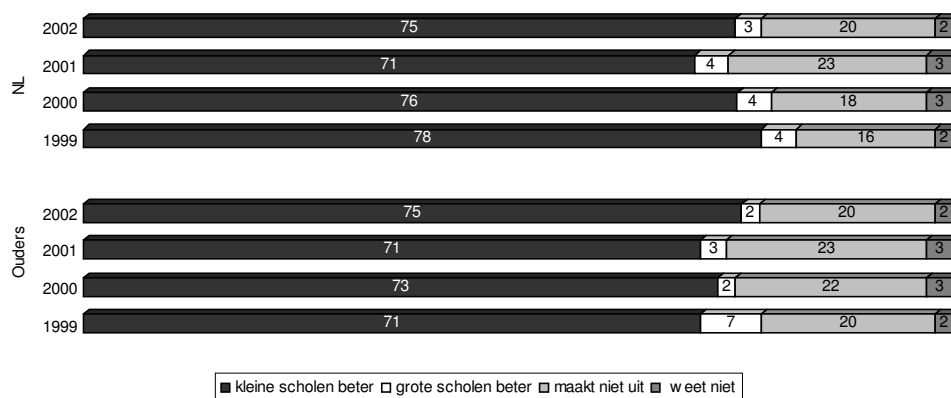
In de jaren negentig was het beleid in het onderwijs gericht op schaalvergroting. Maar hoe denken de Nederlanders en de ouders met kinderen op school hierover? Denken zij ook dat grote scholen beter zijn dan kleine scholen? Figuur 3.15 laat de mening ten aanzien van grote en kleine basisscholen zien, figuur 3.16 die voor het voortgezet onderwijs.

Figuur 3.15 - Grote scholen versus kleine scholen - wat vinden Nederlanders en ouders? In procenten en per jaar, voor basisonderwijs

Zowel onder Nederlanders als onder ouders met zelf kinderen in het basisonderwijs meent een meerderheid (resp. 79% en 72%) dat kleine scholen beter zijn dan grote scholen. Slechts 3 procent van de Nederlanders en 2 procent van de ouders met kinderen vindt dat grote scholen beter zijn. Rond de 20 procent maakt het niets uit.

Figuur 3.16 - Grote scholen versus kleine scholen - wat vinden Nederlanders en ouders? In procenten en per jaar, voor voortgezet onderwijs.

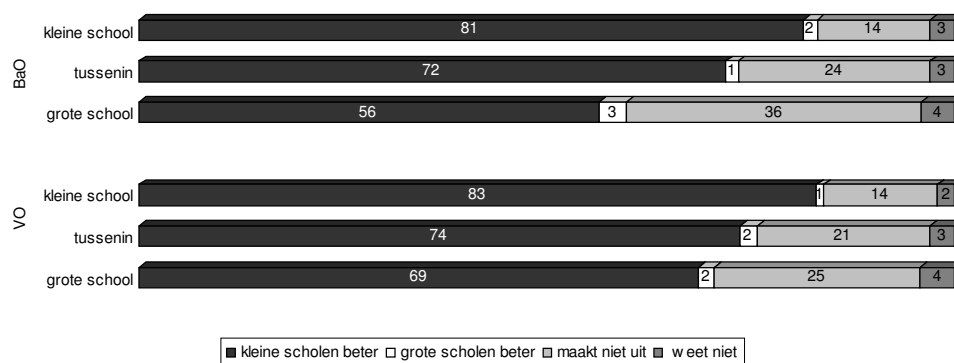
In het voortgezet onderwijs vinden we eenzelfde beeld terug. Een grote meerderheid (75%) van zowel de doorsnee-Nederlanders als van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs vindt kleine scholen beter. Ook hier is er slechts een verwaarloosbaar percentage (3% Nederlanders; 2% ouders) dat grote scholen beter vindt en een tamelijk groot deel (18% Nederlanders; 22% ouders) dat de schoolgrootte niet uitmaakt.

Ten opzichte van vorig jaar is het percentage dat kleine scholen in het voortgezet onderwijs beter vindt onder zowel de Nederlanders als de ouders gestegen van 71 procent naar 75 procent.

Interessant is om te zien hoe het uitmaakt voor het oordeel of ouders zelf hun kinderen naar een kleine of een grote school laten gaan. Figuur 3.17 laat grote verschillen zien, met name voor het basisonderwijs.

Van de ouders die hun kinderen naar een kleine school stuurt, vindt meer dan 80 procent een kleine school beter. Onder de ouders wier kinderen naar een relatief grote school gaan, vindt 56 procent dat kleine basisscholen beter zijn. In het voortgezet onderwijs is dit 69 procent. Het is echter niet zo dat deze categorie dan juist grote scholen beter vindt. Het percentage dat aangeeft dat het niet uitmaakt hoe groot een school is, is hier een stuk hoger.

Figuur 3.17 - Grote scholen versus kleine scholen - opvattingen van ouders uitgesplitst naar schoolgrootte van het eigen kind

Grootte van scholen

Aan de ouders met kinderen in het basisonderwijs en het voortgezet is gevraagd een schatting te maken van het aantal kinderen op de school van hun kind.

Tabel 3.4 - Hoeveel leerlingen zitten er ongeveer op de school van uw zoon/dochter? Ouders BaO en VO

Ouders	BaO			VO		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
0-125	16	15	17	1	1	1
126-250	43	40	44	6	5	4
251-500	31	35	28	17	10	16
501-1000	3	4	4	24	29	25
1001-2000	0	0	0	33	35	36
meer dan 2000	0	0	0	5	7	6
Gemiddeld	255	264	259	1.183	1.174	1.110

Uit tabel 3.4 blijkt dat er geen grote verschuivingen zijn in leerlingaantallen op school. Het gemiddeld aantal leerlingen neemt in de ogen van ouders iets af ten opzichte van het voorgaande jaar, zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet

onderwijs. Het percentage basisscholen dat meer dan 500 leerlingen heeft, is volgens de ouders 4 procent. Nog 17 procent van de basisscholen heeft niet meer dan 125 leerlingen.

Zes procent van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs denkt dat de school van hun kind meer dan 2000 leerlingen heeft.

Perceptie en schoolgrootte

Aan ouders is op twee manieren gevraagd een inschatting te maken van de schoolgrootte. In de eerste plaats door aan te geven of de school klein, er tussenin of groot is en in de tweede plaats door te vragen naar de schatting van het totaal aantal leerlingen op school. Dit geeft de gelegenheid na te gaan wat ouders nu onder een kleine respectievelijk grote school verstaan (tabel 3.5).

De meeste ouders met kinderen in het basisonderwijs schatten de school als klein in of als er tussenin. Van de in totaal 369 ouders geven er 69 aan dat de school van hun kind groot is. Het gemiddelde van de 'kleine' scholen is 144 leerlingen en van de 'grote' 480.

Blijkbaar zijn er ouders die de basisschool van hun kind klein vinden terwijl ze denken dat er 350 op zitten. Omgekeerd er zijn ook ouders die de school van hun kind groot vinden terwijl er 200 leerlingen zijn.

In het voortgezet onderwijs schat de helft van de ouders de school van hun kind als groot in (n=175). Er zijn ouders die de school van hun kind als klein inschatten terwijl er 1200 kinderen opzitten. Anderen vinden de school van hun kind groot, terwijl er 200 opzitten.

Tabel 3.5 - Inschatting schoolgrootte door ouders

	N	%	Gemiddeld aantal kinderen	Range
<i>Basisonderwijs</i>				
Klein	147	40	144	23 - 350
Er tussenin	153	41	270	150 - 550
Groot	69	19	480	200 - 1200
<i>Voortgezet onderwijs</i>				
Klein	86	24	419	60 - 1200
Er tussenin	92	26	901	300 - 4000
Groot	175	50	1559	200 - 4600

Zijn er verschillen tussen grote en kleine scholen?

Om na te gaan in hoeverre er verschillen zijn tussen kleine en grote scholen, zijn er drie groepen gemaakt op basis van het ingeschatte aantal leerlingen: klein, er tussenin en grote scholen (zie rechte tellingen).

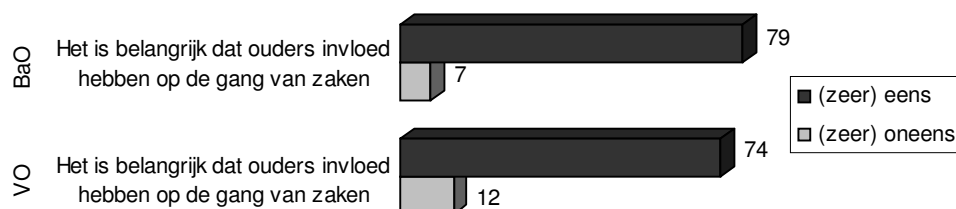
Zijn er verschillen tussen ouders die hun kinderen naar kleine respectievelijk grote scholen sturen? Nauwelijks. Het enige verschil dat gevonden wordt is dat ouders met kinderen op een relatief kleine school in het voortgezet onderwijs een hoger rapportcijfer geven voor de leraren van het eigen kind (een 7,2 tegenover een 6,9).

Hoewel in de perceptie van ouders kleine scholen beter zijn dan grote, verschilt de waardering van ouders van grote en kleine scholen niet of nauwelijks. Grote scholen doen het niet slechter dan kleine. Over de jaren heen blijft dit een vaste bevinding¹.

3.7 Zeggenschap

Zeggenschap op scholen is een belangrijk onderwerp. Hoe belangrijk vinden ouders het dat ze invloed hebben op de gang van zaken?

Figuur 3.18 - Percentage ouders dat het (zeer) eens of (helemaal) niet eens is met de uitspraak:

Met de stelling dat het belangrijk is dat ouders invloed hebben op de gang van zaken is een grote meerderheid van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (79%) en van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (74%) het eens. Moeders zijn het nog iets vaker met de stelling eens dan vaders, in het voortgezet onderwijs iets

¹ Uit een groot Amerikaans onderzoek onder ouders, leraren en managers wordt dezelfde bevinding gedaan (Johnson, e.a. 2002, Sizing Things Up). Zij trekken de conclusie dat de klassengrootte doorslaggevend is in de waardering van ouders en minder de grootte van de school.

minder dan in het basisonderwijs. Daarnaast zijn ouders die zich goed op de hoogte achten van wat kinderen leren op school het vaker met de stelling eens dan ouders die zich nauwelijks op de hoogte achten.

Samenvatting

In dit hoofdstuk is vooral aandacht besteed aan de mening van ouders over scholen: hoe waarderen ze de school van het eigen kind, zijn ze tevreden, waarover maken zij zich zorgen, waaraan zou meer aandacht moeten worden besteed en wat vinden ze van kleine en grote scholen?

Ouders zijn in grote lijn tevreden met de school van hun eigen kind. De school krijgt hoge rapportcijfers. Desalniettemin blijkt dat ouders zich wel eens zorgen maken over het tekort aan leraren, de gedragsproblemen van kinderen, de onvoldoende aandacht voor individuele leerlingen en de vernieuwingen in het onderwijs.

Ouders zijn in vergelijking tot de doorsnee-Nederlander veel meer tevreden met het onderwijs. Ze geven de school van het eigen kind hogere rapportcijfers dan de doorsnee-Nederlanders. Ze vinden de aandacht voor de diverse programmaonderdelen veel vaker voldoende dan de doorsnee-Nederlanders.

De doorsnee-Nederlanders zijn relatief ontevredener dan de ouders. Zij willen duidelijk meer aandacht voor waarden en normen, meer aandacht voor orde, netheid en discipline, meer aandacht voor sociale vaardigheden. Ouders zijn vaker tevreden met de bestaande aandacht.

Doorsnee-Nederlanders achten zich ook duidelijk minder op de hoogte van wat kinderen leren. Dat zou een oorzaak kunnen zijn voor het gegeven dat doorsnee-Nederlanders ontevredener zijn. Hoe meer men directe ervaringen met het onderwijs heeft, hoe meer men tevreden is.

Hoewel de meerderheid denkt dat kleine scholen beter zijn dan grote, komt uit de overige resultaten naar voren dat er weinig verschillen hiertussen zijn in rapportcijfers, tevredenheid en dergelijke.

4 De leraar

Inleiding

In hoofdstuk 3 bleek het grootste zorgpunt voor zowel Nederlanders als ouders met schoolgaande kinderen het lerarentekort te zijn. Bestrijding van lerarentekorten is een prioriteit van het beleid. Mede daarom zijn er ook dit jaar weer een aantal vragen gesteld over de leraar met betrekking tot:

- hoe ouders denken over oplossingen om het tekort aan leraren te bestrijden
- de waardering van leraren
- het aanraden van het beroep van leraar
- het zelf overwegen leraar te worden
- de salarispositie van de leraar en
- de bekendheid met de lerarencampagne 'Je groeit in het onderwijs'

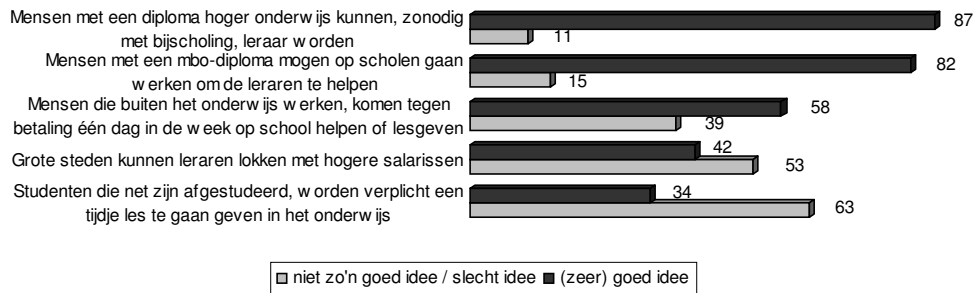
4.1 Oplossingen voor het tekort aan leraren

De maatregelen die zijn ingezet om het lerarentekort te bestrijden, krijgen steun van de Nederlandse bevolking. Bijna 90 procent van de Nederlanders vindt het een goed idee om mensen met een diploma hoger onderwijs, met bijscholing, leraar te laten worden (zij-instromers). Ook vindt 82 procent het idee van klassenassistenten een goede oplossing. Ook ouders ondersteunen dit van harte.

Het tekort aan leraren in het onderwijs blijft volgens de ondervraagden het grootste probleem waar de sector mee te maken heeft.

Aan de Nederlanders zijn vijf oplossingen voor het lerarentekort voorgelegd. Het vorig jaar zijn deze oplossingen aan ouders voorgelegd. Figuur 4.1 laat het percentage Nederlanders zien dat de verschillende oplossingen een (zeer) goed of niet zo goed of zelfs een slecht idee vond.

Figuur 4.1 - Percentage Nederlanders dat de volgende ideeën een (zeer) goede of juist een slechte oplossing vindt om het tekort aan leraren tegen te gaan

Als beste oplossingen voor het lerarentekort zien de respondenten het bieden van de mogelijkheid aan mensen met een diploma uit het hoger onderwijs om leraar te worden (87% vindt dit zij-instromen een goed tot zeer goed idee) en aan mensen met een mbo-diploma om op scholen te gaan werken om leraren te helpen als klassenassistent (82%). Beide worden al uitgevoerd.

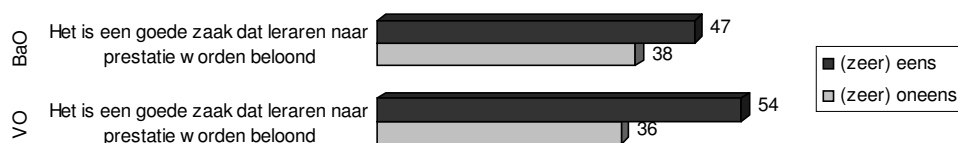
De mogelijkheid om mensen die buiten het onderwijs werken, tegen betaling één dag op school te laten komen om te helpen of les te geven wordt ook door een meerderheid (58%) van de Nederlanders als goede maatregel gezien.

Oplossingen die ondervraagden een minder goed idee vinden zijn: grote steden die leraren kunnen lokken met hogere salarissen (42% (zeer) goed idee en 53% geen goed idee) en het aan studenten verplichten om een tijdje les te gaan geven na hun studie (34% goed idee en 63% geen goed idee).

Het blijkt dat de ouders vorig jaar niet anders oordelen over de voorgelegde oplossingen dan de Nederlanders dit jaar. Ook 87 procent van de ouders vond bijvoorbeeld de mogelijkheid dat mensen met een diploma uit het hoger onderwijs leraar kunnen worden een goede oplossing voor het lerarentekort.

Ouders over bestrijding van lerarentekorten

Aan de ouders zijn twee vragen gesteld om het lerarentekort te bestrijden: prestatiebetaling en de inzet van klassenassistenten.

*Prestatiebeloning**Figuur 4.2 - Percentage ouders dat het (zeer) eens of (helemaal) niet eens is met de uitspraak:*

Het belonen van leraren naar prestatie, een voorstel om het leraarsberoep aantrekkelijker te maken, is omstreden. Iets minder dan de helft (47%) van de ouders met kinderen in het basisonderwijs en net iets meer dan de helft (54%) van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs vindt prestatieloon een goede zaak. Maar het percentage tegenstanders is ook hoog (38% resp. 36%). Vrouwen zijn het met deze stelling overigens minder eens dan mannen.

Klassenassistenten

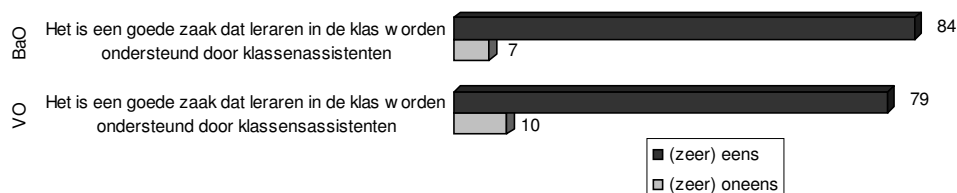
Allereerst is gevraagd of er op de school van het eigen kind klassenassistenten werkzaam zijn.

Tabel 4.1 - Werken er op de school van uw zoon/ dochter klassenassistenten?

	BaO	VO
Ja	59	35
Nee	30	31
Weet niet	11	34

Klassenassistenten zijn inmiddels een wijdverbreid verschijnsel in scholen. Uit tabel 4.1 blijkt dat er op bijna 60 procent van de basisscholen en 35 procent van de scholen in het voortgezet onderwijs klassenassistenten werken. Opvallend genoeg weet 34 procent van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs niet of er op de school van hun kind klassenassistenten werken.

Figuur 4.3 - Percentage ouders dat het (zeer) eens of (helemaal) niet eens is met de uitspraak:

De stelling 'het is een goede zaak dat leraren in de klas worden ondersteund door klassenassistenten' wordt door een grote meerderheid van de ouders met kinderen in het basisonderwijs (84%) en van ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (79%) onderschreven. Door moeders nog zelfs iets vaker dan door vaders.

4.2 Waardering voor de leraren

De rapportcijfers voor de leraar blijven hoog. Het beroep van leraar wordt nog steeds hoog gewaardeerd door de Nederlanders. Vrijwel iedereen schat echter in dat anderen veel minder waardering voor de leraar hebben.

Rapportcijfers

Tabel 4.2 laat zien dat ouders met kinderen in het basisonderwijs nauwelijks van doorsnee-Nederlanders verschillen in het rapportcijfer dat zij de leraren in het basisonderwijs geven. De cijfers zijn ook over de tijd stabiel, al vier jaar lang worden de leraren basisonderwijs beoordeeld met ongeveer een 7.

Tabel 4.2 - Rapportcijfers voor de kwaliteit van het leraren in het Nederlandse basisonderwijs, uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs en naar jaar

	1999	2000	2001	2002
Doorsnee-Nederlanders	6,8	7,0	7,0	6,9
Ouders met kinderen in het basisonderwijs	7,1	7,1	7,0	7,0

Het rapportcijfer dat ouders geven voor de leraren basisonderwijs neemt af met het toenemen van de leeftijd.

Tabel 4.3 - Rapportcijfers voor de kwaliteit van de leraren in het Nederlandse voortgezet onderwijs, uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs en naar jaar

	1999	2000	2001	2002
Nederlanders	6,9	6,9	6,8	6,8
Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs	6,8	6,8	6,7	6,7

Het rapportcijfer dat ouders geven voor de kwaliteit van de leraren in het voortgezet onderwijs (tabel 4.3) blijft eveneens al vier jaar ongeveer stabiel, Nederlanders geven een 6,8 gemiddeld, ouders met zelf kinderen in het voortgezet onderwijs een 6,7.

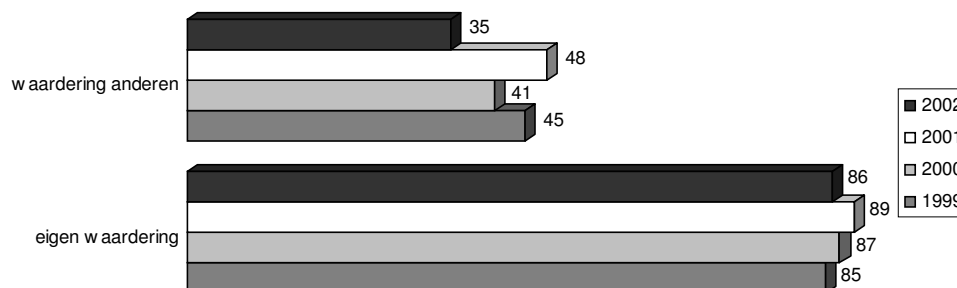
De achtergrondkenmerken van de Nederlanders en de ouders zijn niet van invloed op de rapportcijfers die zij voor de leraren in het voortgezet onderwijs geven.

Leraren in het algemeen krijgen een cijfer rond de 7, ruim voldoende dus. Hoofdstuk 3 liet zien dat de leraren van de eigen kinderen zelfs een nog hoger cijfer krijgen: de eigen basisschoolleraar een 7,7 gemiddeld en de leraren op het voortgezet onderwijs een 7.

Waardering

Naast deze rapportcijfers is aan de Nederlanders gevraagd hoeveel waardering ze hebben voor leraren in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs en hoeveel waardering ze denken dat Nederlanders in het algemeen hebben voor deze leraren. Zie figuur 4.4 voor de waardering van leraren in het basisonderwijs en 4.5 voor leraren in het voortgezet onderwijs.

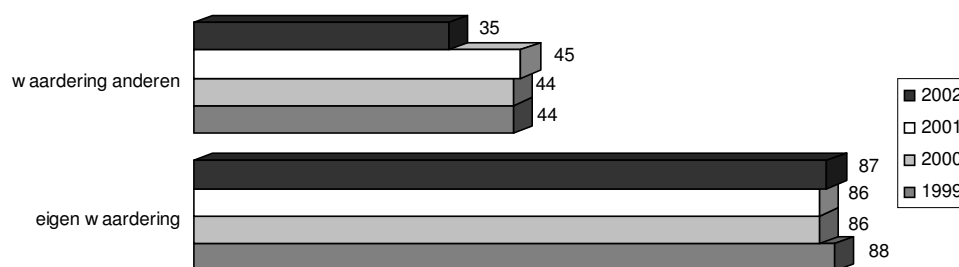
Figuur 4.4 - Percentage dat tamelijk veel of heel veel waardering voor de leraar in het basisonderwijs heeft, eigen waardering en de ingeschatte waardering van anderen, naar jaar

Zowel de leraren basisonderwijs als voortgezet onderwijs worden hoog gewaardeerd door Nederlanders. Een grote meerderheid (86% BaO en 87% VO) zegt tamelijk veel tot zelfs heel veel waardering te hebben voor de leraar.

Wel wordt de waardering die anderen hebben voor leraren een stuk lager ingeschat. Ongeveer een derde (35%) schat dat anderen tamelijk tot heel veel waardering hebben voor leraren. In vergelijking met voorgaande jaren zien we een afname in met name de ingeschatte waardering van anderen.

Figuur 4.5 - Percentage dat tamelijk veel of heel veel waardering voor de leraar in het voortgezet onderwijs heeft, eigen waardering en de ingeschatte waardering van anderen, naar jaar

De waardering die Nederlanders zelf hebben voor leraren basisonderwijs is afhankelijk van het geslacht van de respondent: vrouwen hebben meer waardering voor de leraar dan mannen. Daarnaast geven jongere respondenten ook blijk van meer waardering dan de oudere, iets dat ook al uit de hogere rapportcijfers bleek. Nog steeds blijft leeftijd van doorslaggevend belang.

4.3 Beroep aanraden

Bijna de helft van de Nederlanders zou hun zoon of dochter aanraden om leraar te worden. En als het leraarsberoep wordt aangeraden, dan liever leraar basisonderwijs dan voortgezet onderwijs.

Om de aantrekkelijkheid van het leraarsberoep vast te stellen is de respondenten de volgende vraag gesteld: *‘Als uw zoon of dochter leraar zou willen worden in het basisonderwijs of voortgezet onderwijs en hij of zij vraagt u om advies, zou u dit dan aanraden, afraden of staat u er neutraal tegenover?’*. Dit jaar wordt voor het eerst de vraag met betrekking tot zoon of dochter gesteld, de afgelopen drie jaar werd gevraagd de buurjongen of het buurmeisje te adviseren.

Figuur 4.6 - Percentage Nederlanders dat het beroep van leraar (sterk) zou aanraden

Doordat vorig jaar gevraagd werd om buurmeisje of buurjongen te adviseren, is een direct vergelijk met de percentages van dit jaar niet mogelijk. Wanneer de percentages wel vergeleken zouden worden (zie hiervoor de rechte tellingen in bijlage 1), zou te zien zijn dat men een buurmeisje of buurjongen eerder zou aanraden om leraar te worden dan dat een zelfde advies aan zoon of dochter wordt gegeven. Bijna de helft van de respondenten raadt desgevraagd zoon (49%) of dochter (46%) aan om leraar

basisonderwijs te worden en een nog lager percentage raadt zoon (36%) of dochter (37%) aan om leraar voortgezet onderwijs te worden.

4.4 Overwegen zelf leraar te worden

De animo om zelf leraar te worden neemt weer toe. Echter, het salaris van de leraar is voor een steeds grotere groep de reden om niet voor het beroep te kiezen.

Een zoon of dochter aanraden leraar te worden is één ding, maar zouden de respondenten ook overwegen om zelf leraar te worden, vooropgesteld dat zij de juiste diploma's zouden hebben en op zoek zouden zijn naar een nieuwe baan? Figuur 4.7 laat het percentage zien dat op deze vraag antwoordt: 'ik denk het wel' of 'ja zeker'.

Figuur 4.7 - Percentage Nederlanders dat overweegt zelf leraar te worden

Net als Nederlanders hun kinderen eerder aan zouden raden om leraar basisonderwijs dan leraar voortgezet onderwijs te worden, overwegen ze ook voor zichzelf eerder om les te gaan geven in het basisonderwijs (48%) dan in het voortgezet onderwijs (41%).

De afgelopen drie jaar liepen de percentages steeds verder terug, dit jaar echter overwegen weer meer Nederlanders het leraarsberoep. De percentages zijn weer bijna terug op het niveau van 1999. Zou dit een effect zijn van de lerarencampagne: 'Je groeit in het onderwijs'?

Mannen overwegen eerder dan vrouwen om leraar basisonderwijs te worden. Bij de keuze voor het leraarschap in het voortgezet onderwijs speelt geslacht geen rol, wel maakt inkomen wat uit, naarmate het inkomen hoger is, wordt eerder overwogen om leraar voortgezet onderwijs te worden. Naarmate mensen meer betrokken zijn bij het Nederlandse onderwijs (beter op de hoogte zijn en de onderwijsartikelen lezen) overwegen ze minder snel om zelf leraar voortgezet onderwijs te worden.

Aan diegenen die erover denken leraar te worden is gevraagd over welke informatie ze zouden willen beschikken. Het meest behoefte (21%) is er aan informatie over benodigde scholing en de mogelijkheden om opfrisverlof te krijgen. Op de tweede plaats (15%) staat concrete informatie over de gang van zaken op school en hoe men met kinderen om moet gaan. Op de derde plaats (11%) wil men graag informatie over het salaris en de arbeidsvoorwaarden. Op de vierde plaats (10%) staat de behoefte aan informatie over de steun en begeleiding die men op school kan verwachten. Op de gedeelde vijfde plaats (5%) wil men informatie over de bevoegdheid en over de loopbaanmogelijkheden.

Aan de Nederlanders die niet overwegen om leraar te worden, is gevraagd wat hen niet aantrekt in het beroep van de leraar. In tabel 4.4 zijn de voornaamste redenen weergegeven om geen leraar te worden.

Tabel 4.4 - Redenen om geen leraar te worden, in procenten, per jaar

	BaO			VO		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Intrinsieke redenen (niet geschikt e.d.)	47	42	40	32	39	34
Extrinsieke redenen (leerlingen lastiger e.d)	21	28	20	30	25	28
Salaris / arbeidsomstandigheden	14	12	19	16	11	21
Overig	19	18	21	23	25	17

De voornaamste redenen om geen leraar te worden, zowel in het basisonderwijs als in het voortgezet onderwijs, zijn intrinsiek van aard: respondenten achten zich niet geschikt, vinden zichzelf er het type niet voor of vinden het beroep gewoon niet leuk. In vergelijking tot vorig jaar speelt dit een iets minder grote rol, zowel in het basisonderwijs als ook in het voortgezet onderwijs.

Extrinsieke redenen staan op de tweede plaats: respondenten vinden de leerlingen lastiger geworden of zien te veel problemen in het onderwijs of de organisatie van onderwijs.

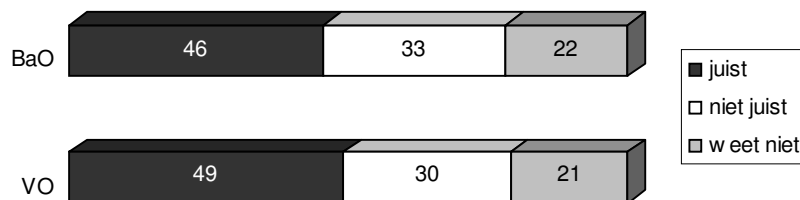
Het salaris wordt steeds belangrijker als reden om geen leraar te worden. In het basisonderwijs staat het om de gedeelde tweede plaats samen met extrinsieke redenen. Ongeveer een vijfde wil geen leraar worden vanwege salaris of arbeidsomstandigheden. Dit percentage is ten opzichte van vorig jaar gestegen.

4.5 Salarispositie van leraren

Ongeveer de helft van de respondenten denkt terecht dat de salarispositie van leraren de afgelopen tien jaar verbeterd is. Een derde denkt dat dit niet juist is.

Nu toch een vijfde van de respondenten aangeeft geen leraar te willen worden vanwege het lage salaris, rijst de vraag of men dan wel op de hoogte is dat de salarispositie van leraren de afgelopen tien jaar verbeterd is.

Figuur 4.8 - Percentage dat wel of niet (goed) weet dat de salarispositie van leraren de afgelopen tien jaar is verbeterd

Nederlanders zijn niet goed op de hoogte van het salaris van leraren. Minder dan de helft weet dat de salarispositie van leraren basisonderwijs (46%) verbeterd is net als ook die van de leraren voortgezet onderwijs (49%). Ongeveer een derde denkt juist dat de salarispositie niet verbeterd is. Een vijfde zegt dit niet te weten.

4.6 De lerarencampagne

Om het leraarsberoep aantrekkelijker te maken, is het ministerie van OCenW een grootschalige lerarencampagne begonnen 'Je groeit in het onderwijs'. Met reclame-spotjes werd het leraarsberoep gepromoot. Interessant is te weten in hoeverre deze lerarencampagne ook daadwerkelijk aankomt bij de Nederlanders. Aan de Nederlanders is daarom gevraagd of ze de laatste tijd iets gehoord hebben over de lerarencampagne. Figuur 4.9 laat de verdeling 'wel gehoord' en 'niet gehoord' zien.

Figuur 4.9 - Percentage Nederlanders dat wel of niet gehoord heeft van de lerarencampagne

Meer dan 60 procent van de Nederlanders zegt nog niets gehoord te hebben over de lerarencampagne!! Toch is de tv-spot regelmatig op televisie. Kan het zijn dat men de link tussen die spot en deze vraag niet heeft gelegd? Zou de uitkomst anders zijn geweest wanneer specifiek gevraagd was naar de spot over 'je groeit in het onderwijs'?²

Aan de mensen die van de campagne hadden gehoord, is gevraagd met een open vraag welke associatie de campagne bij hen heeft opgeroepen (tabel 4.5).

² Het trackingonderzoek van de RVD, dat het bereik en het effect van Postbus 51-campagnes meet, geeft een wat hoger bereikscijfer voor de lerarencampagne. Op de vraag 'Herinnert u zich de afgelopen weken de Lerarencampagne te hebben gezien of gehoord?', antwoordt 45 procent van de Nederlandse bevolking van 18 jaar en ouder bevestigend. De herinnering onder 20-40-jarigen (meer specifiek de doelgroep van de campagne) ligt ruim 10 procent hoger.

Tabel 4.5 - Boodschap lerarencampagne

	%
wordt leraar!	24
lesgeven is leuk, uitdagend	13
salaris moet worden verhoogd	13
dat je jezelf ontwikkelt, je groeit in het onderwijs	8
dat je (ook) leert van kinderen	7
lesgeven is belangrijk werk	5
meer waardering voor leraren	5
werkdrukvermindering voor leraren	3
overdragen vak/kennis	3
contact met leerlingen	2
overig	5
weet niet	13

Een kwart van de respondenten (24%) denkt dat de boodschap van de lerarencampagne een oproep was om leraar te worden. Expliciet misschien niet het juiste antwoord, maar impliciet wel de boodschap van de campagne.

Andere antwoorden zijn: dat het lesgeven leuk/uitdagend is (2de plaats met 13%), dat je jezelf ontwikkelt en groeit in het onderwijs (4de plaats met 8%), dat je (ook) leert van kinderen (5de plaats met 7%), dat lesgeven belangrijk werk is (6de plaats met 5%) en dat je contact met leerlingen krijgt (10de plaats met 2%). Een grote groep pikt de boodschap van de campagne op.

Duidelijk niet goed zijn: dat het salaris moet worden verhoogd (3de plaats met 13%) en dat er werkdrukvermindering voor leraren moet komen (8ste plaats met 3%).

Samenvatting

De belangrijkste maatregelen om het lerarentekort te bestrijden (zij-instromers en klassenassistenten) krijgen veel ondersteuning van het Nederlandse publiek. In vergelijking tot vorig jaar toen deze maatregelen aan de ouders werden voorgelegd, liggen de resultaten op hetzelfde niveau.

Het voorstel om leraren in grote steden te lokken met hogere salarissen blijft omstreden. De meerderheid vindt het niet zo'n goed idee, terwijl 42 procent het een goed idee vindt. Ook de onderwijsdienstplicht is omstreden: 34 procent is hiervoor, maar 63 procent vindt dit niet zo'n goed idee.

Het belonen van leraren naar prestatie, een voorstel om het leraarsberoep aantrekkelijker te maken en voorgelegd aan de ouders, is eveneens omstreden. Iets minder dan

de helft van de ouders met kinderen in het basisonderwijs en net iets meer dan de helft van de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs vindt prestatieloon een goede zaak. Het percentage tegenstanders is ook hoog (38% en 36%).

De waardering voor de leraar blijft onverminderd hoog, alhoewel de ondervraagden steeds vaker denken dat anderen een lagere waardering voor de leraar hebben. De rapportcijfers voor zowel de leraar in het algemeen als voor de leraar (leraren) van het eigen kind blijven hoog.

De animo om zelf leraar te worden neemt toe. Mogelijk dat de lerarencampagne: 'Je groeit in het onderwijs' hieraan een bijdrage heeft geleverd.

Ook voor jongens wordt het leraarsberoep aantrekkelijk. De gemiddelde Nederlander raadt de eigen zoon nog vaker aan leraar basisonderwijs te worden dan de dochter.

De belangrijkste reden om geen leraar te willen worden, is dat men zich niet geschikt acht hiervoor. Op de tweede plaats staat het steeds lastiger worden van leerlingen. Twintig procent noemt salaris als reden om geen leraar te willen worden. Nederlanders blijken echter niet goed op de hoogte van de salarisverbetering bij leraren.

5 Beroepsonderwijs

Voor het eerst in de Onderwijsmeter is dit jaar gevraagd naar een aantal zaken met betrekking tot beroepsonderwijs en meer specifiek de beroepskolom: vmbo, mbo en hbo. Versterking van het beroepsonderwijs is van belang voor een goed geschoolde beroepsbevolking. Hoe goed kennen mensen het beroepsonderwijs? Welke mening hebben ze over dat beroepsonderwijs? Met welke rapportcijfers uiten ze hun waardering voor het beroepsonderwijs?

In onderstaande figuren zijn de percentages uitgesplitst voor doorsnee-Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs.

In paragraaf 5.4 wordt gekeken vanuit de subgroep beroepsonderwijs. Dit zijn de ouders met kinderen in het vmbo/mbo/hbo en studenten in het mbo/hbo. In hoeverre verschillen zij van de anderen?

5.1 Kennis over het beroepsonderwijs

Een kwart van de Nederlanders had voorafgaande aan dit onderzoek nog nooit van het vmbo gehoord, driekwart had dit wel. Van diegenen die wel van het vmbo hadden gehoord, weet iets meer dan de helft ook waar de afkorting vmbo voor staat, 35 procent geeft een fout antwoord en 11 procent zegt het helemaal niet te weten.

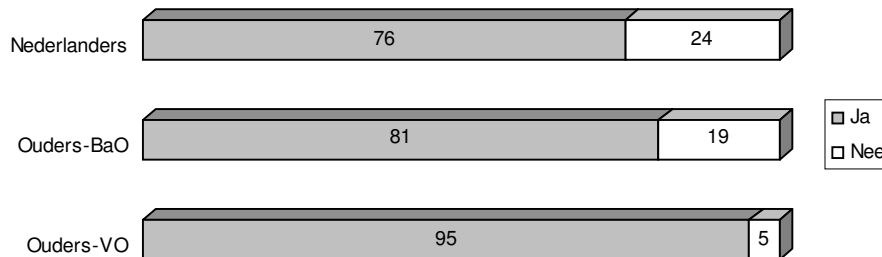
Het ROC is onbekender. Van de ondervraagden heeft 58 procent nog nooit van het ROC gehoord, 42 procent heeft dat wel.

In Nederland heeft ongeveer 60 procent van de beroepsbevolking een beroepsopleiding gevolgd. Wanneer aan de respondenten gevraagd wordt een schatting te maken van dat percentage, schat maar 31 procent dit - met een foutenmarge van 10 procent naar boven en beneden - goed in.

Het beroepsonderwijs in Nederland krijgt weinig aandacht. De onderwijsbond Aob meldde vorig jaar dat slechts 1 procent van de onderwijsberichten in de krant over het middelbaar beroepsonderwijs gaat. De aandacht gaat vooral uit naar het basisonderwijs, het algemeen voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs. Wat weten mensen nu eigenlijk van het beroepsonderwijs?

Bekendheid vmbo

Figuur 5.1 - Percentage dat voorafgaande het onderzoek wel of niet gehoord had van het vmbo, uitgesplitst naar Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten

Figuur 5.1 laat zien dat een kwart van de Nederlanders voorafgaande aan dit onderzoek nog nooit van het vmbo had gehoord. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs hebben vaker gehoord van het vmbo dan de doorsnee-Nederlanders of de ouders met kinderen in het basisonderwijs.

Onder de Nederlanders hebben mannen meer dan vrouwen al eens gehoord van het vmbo. Voor de ouders met kinderen in het basisonderwijs geldt het omgekeerde: moeders kennen de term vmbo vaker dan vaders.

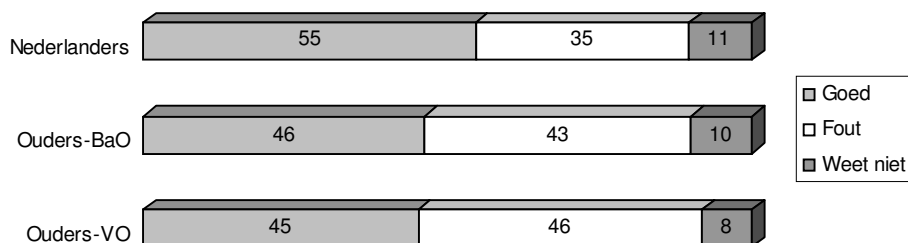
Opleiding speelt ook een rol. Voor zowel de doorsnee-Nederlanders als de ouders basisonderwijs geldt dat hoe hoger de respondent is opgeleid, des te vaker men wel eens van het vmbo gehoord heeft.

De richting van de invloed van leeftijd verschilt. Voor de Nederlanders geldt: hoe jonger, des te vaker gehoord van vmbo, voor de ouders met kinderen in het basisonderwijs geldt het omgekeerde: hoe ouder des te vaker van het vmbo gehoord.

Voor zowel Nederlanders als ouders geldt: hoe meer men betrokken is (dus: hoe vaker men in de krant onderwijsartikelen leest en men op de hoogte is van wat kinderen leren), des te bekender is de term vmbo.

Indien de respondent aangaf al eens gehoord te hebben van het vmbo is een tweede vraag gesteld: 'weet u waar de afkorting vmbo voor staat?'. In figuur 5.2 is het percentage weergegeven dat de afkorting juist had, dat de afkorting fout benoemde en het percentage dat de afkorting niet wist. Er is streng gerekend.

Figuur 5.2 – Indien bekend met vmbo: percentage dat de afkorting van vmbo wel of niet kent, uitgesplitst naar Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten, n=1330

Heeft men al eens gehoord van de term vmbo, dan is er een significant verschil tussen Nederlanders en ouders in de mate waarin iemand ook weet waar die afkorting voor staat. Ouders weten het minder vaak. Overigens moet het niet weten van de afkorting gerelativeerd worden: hoeveel mensen weten tegenwoordig bijvoorbeeld nog waar de afkorting 'mavo' of 'havo' voor staat?

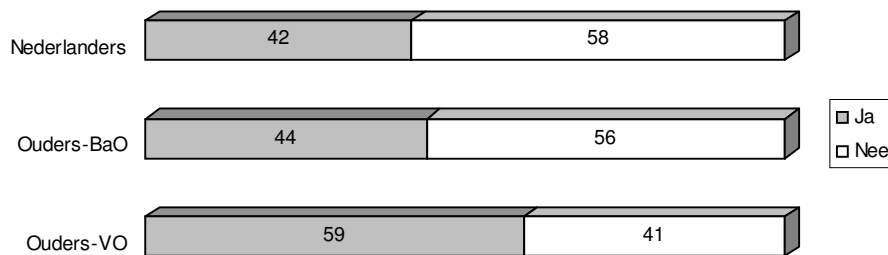
Er zijn significante verschillen naar opleiding en naar betrokkenheid. Hoe hoger men is opgeleid en des te meer betrokken men is, des te vaker wordt de juiste betekenis van de afkorting genoemd.

Bekendheid ROC

Vervolgens is de respondenten gevraagd of men wist wat een ROC, een Regionaal Opleidingencentrum, was. In figuur 5.3 is het resultaat van de antwoorden op deze vraag af te lezen.

Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking (58%) zegt niet te weten wat een ROC is. Ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs weten significant vaker wat een ROC is dan anderen.

Figuur 5.3 - Percentage dat weet en niet weet wat een ROC is, uitgesplitst naar Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten

Voor zowel de ouders als de Nederlanders geldt dat naarmate zij hoger opgeleid zijn, ze vaker weten wat een ROC is. Daarnaast weten doorsnee-Nederlandse mannen vaker wat een ROC is, dan doorsnee-Nederlandse vrouwen. Leeftijd heeft wederom een verschillend effect voor Nederlanders en ouders basisonderwijs. Voor Nederlanders geldt: hoe ouder, hoe minder op de hoogte van wat een ROC is, voor de ouders met kinderen in het basisonderwijs juist: hoe ouder hoe meer op de hoogte.

Tot slot maakt de mate van betrokkenheid verschil: hoe meer men betrokken is bij het onderwijs in Nederland - door het lezen van onderwijsartikelen en het op de hoogte zijn van wat kinderen leren - weet men ook beduidend vaker wat een ROC inhoudt.

Aan de respondenten die wisten wat een ROC is, is gevraagd hun eerste associatie met 'ROC' te geven.

Het grootste gedeelte van de respondenten associeert een ROC nog met één van de oorspronkelijke onderdelen: mbo (27%), volwasseneneducatie (13%) of het combineren werk en studie (12%). Veertien procent van de respondenten associeert een ROC met een regionaal opleidingscentrum.

Daarnaast associeert 16 procent, 2de plaats, een ROC met een 'massaal', 'log', 'groot' instituut, als een 'onderwijsfabriek'.

Aandeel beroepsbevolking met een beroepsopleiding

De laatste kennisvraag die aan de respondenten is gesteld betreft hun inschatting van het aandeel van de beroepsbevolking dat een beroepsopleiding genoten heeft. Dit percentage ligt in Nederland ongeveer rond de 60 procent. In onderstaande tabel is te zien dat bijna een derde van de respondenten dit ook ongeveer inschat met een marge

van 10 procent naar boven en naar onderen. Een nog groter percentage echter onderschat het percentage.

Figuur 5.4 - Inschatting van het percentage van de beroepsbevolking met een beroepsopleiding, uitgesplitst naar Nederlanders en ouders met kinderen in het basis-onderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, in procenten.

Naar achtergrondkenmerken zijn er nauwelijks verschillen. Voor de oudere doorsnee-Nederlander geldt dat deze over het algemeen een lagere inschatting maakt van het percentage.

In de volgende paragraaf zal gekeken worden naar een aantal meningen van respondenten ten aanzien van beroepsonderwijs.

5.2 Meningen ten aanzien van het beroepsonderwijs

Als vooropleiding voor het mbo denkt gemiddeld 47 procent van de Nederlanders dat vmbo het best is, 23 procent denkt dat havo beter is.

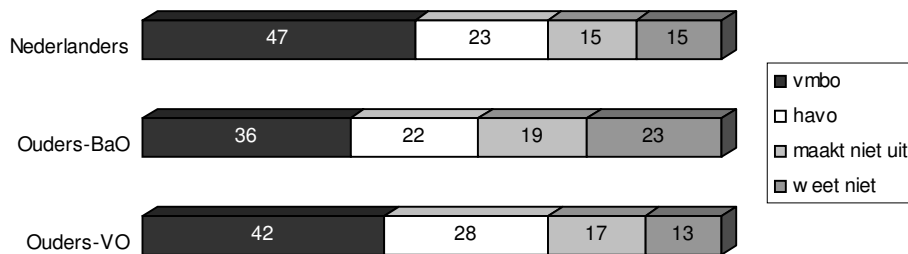
40 Procent denkt dat havo de beste vooropleiding is voor het hbo, 36 procent denkt in dit geval dat een mbo-diploma het best is.

Meer dan 80 procent van de ondervraagden vindt dat het beroepsonderwijs een goede opleiding biedt voor het krijgen van een goede baan. 90 Procent vindt het beroepsonderwijs aantrekkelijk door de combinatie van werken en leren. Iets meer dan 70 procent verwacht dat het vmbo een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen. Meer dan een derde vindt dat je na het vmbo al in staat bent een beroep uit te oefenen. Ongeveer 70 procent van de respondenten vindt het belangrijk dat mensen van hun 18de tot hun 65ste, met een vergoeding van de overheid, de mogelijkheid krijgen

opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven. Iets minder dan 80 procent vindt dat kinderen tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes moeten maken over hun vervolgopleidingen en beroepen.

Hieronder zullen de resultaten besproken worden voor Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs.

Figuur 5.5 – Indien bekend met vmbo: wat vindt men een betere vooropleiding voor het mbo: vmbo of havo? Percentages uitgesplitst naar Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs (n=1330)

De Nederlandse bevolking heeft blijkbaar een uitgesproken mening hierover. Van de Nederlanders denkt 47 procent dat vmbo een betere vooropleiding is voor het mbo en 23 procent havo. De groep die het niets uitmaakt is met 15 procent niet zo groot.

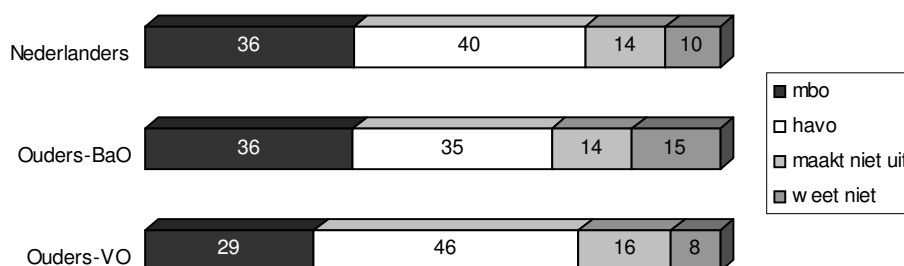
Opvallend is dat de ouders met kinderen in het basisonderwijs zo weinig een uitgesproken mening hebben en het vaak niet weten. We hadden bij deze groep juist een keuze verwacht omdat ze (op korte termijn) een keuze voor een school voor voortgezet onderwijs voor hun kind moeten maken.

Voor de Nederlanders geldt dat de voorkeur voor havo als vooropleiding voor het mbo vaker voorkomt met het toenemen van de leeftijd. Ook binnen de groep ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn er verschillen. Moeders noemen havo vaker als betere vooropleiding voor het mbo, terwijl met het toenemen van het opleidingsniveau vaker de keus op het vmbo valt.

De meningen over wat een betere vooropleiding voor het hbo is, mbo of havo, lopen eveneens uiteen. Ouders met kinderen in het basisonderwijs en doorsnee-Nederlanders, hebben geen heel duidelijke voorkeur voor of havo of mbo, terwijl ouders

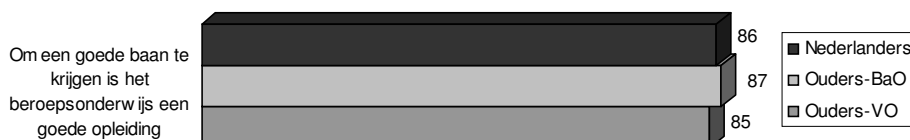
met kinderen in het voortgezet onderwijs duidelijk havo als vooropleiding prefereren. Binnen groepen is er weinig verschil. Alleen moeders met kinderen in het basisonderwijs hebben een iets sterkere voorkeur voor mbo als vooropleiding voor het hbo.

Figuur 5.6 – Indien bekend met vmbo: wat vindt men een betere vooropleiding voor het hbo: mbo of havo? Percentages uitgesplitst naar Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs, n=1330

Aan de geïnterviewden is vervolgens een zestal uitspraken voorgelegd met betrekking tot het beroepsonderwijs. In figuur 5.7 t/m figuur 5.12 is het percentage respondenten weergegeven dat het eens tot zeer eens is met de verschillende uitspraken.

Figuur 5.7 - Percentage dat het (zeer) eens is met de uitspraak:

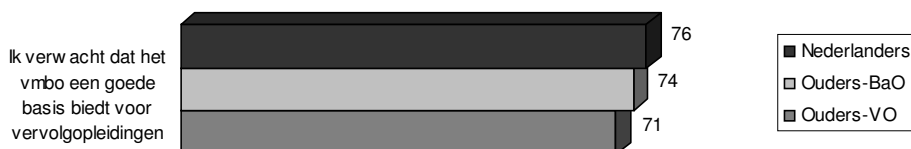
De verschillen tussen groepen wat betreft de uitspraak 'om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding', zijn niet groot en niet significant. Wel zijn er verschillen binnen de groepen. De doorsnee-Nederlandse vrouw is het meer eens met de stelling dan de Nederlandse man. Onder de ouders met kinderen in het basisonderwijs is er variatie naar opleiding en naar betrokkenheid. Naarmate ouders hoger zijn opgeleid zijn zij het minder eens met de stelling. Ouders die meer betrokken zijn, vinden juist wel vaker dat het beroepsonderwijs een goede opleiding is om een goede baan te krijgen.

Figuur 5.8 - Percentage dat het (zeer) eens is met de uitspraak:

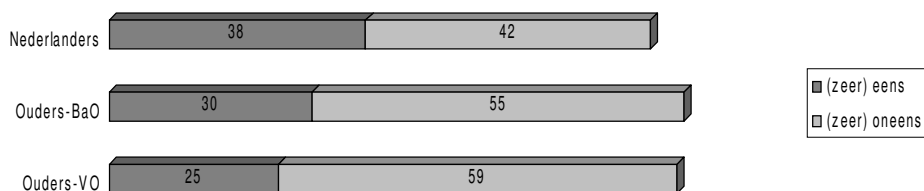
Ouders en Nederlanders zijn het voor de overgrote meerderheid eens met de stelling dat het beroepsonderwijs aantrekkelijk is door de combinatie van leren en werken. Zowel tussen de groepen als binnen de groepen zijn geen significante verschillen in de mate van eens zijn met deze stelling.

Figuur 5.9 – Indien bekend met vmbo: percentage dat het (zeer) eens is met de uitspraak: (n=1330)

Ouders en Nederlanders verschillen een klein, niet significant, beetje in de mate waarin ze onderstrepen dat het vmbo een goede basis biedt voor vervolgoopleidingen. Onder de Nederlanders zijn het vooral de jongere Nederlanders die het hier zeer mee eens zijn. Onder de ouders zijn het vooral de lager opgeleide ouders.

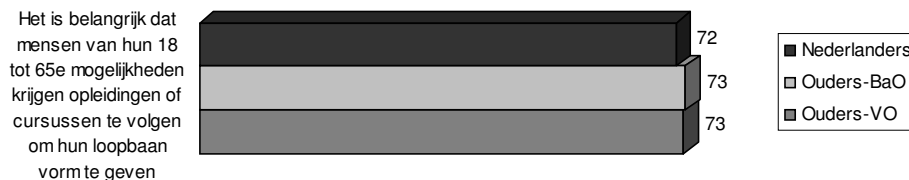
Figuur 5.10 – Indien bekend met vmbo: percentage dat het (zeer) eens/(zeer) oneens is met de uitspraak 'na het afronden van het vmbo ben je in staat een beroep uit te oefenen' (n=1330)

Met de stelling ‘na het afronden van het vmbo ben je in staat een beroep uit te oefenen’, welke in strijd is met het beleid om iedereen een startkwalificatie³ te laten behalen, zijn de respondenten het niet zeer eens. Met name de ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs zijn het er minder vaak mee eens. Binnen deze groep zijn de ouders die het meest betrokken zijn, het minst enthousiast over de stelling. De mening van de ouders met kinderen in het basisonderwijs varieert naar leeftijd: naarmate de ouders jonger zijn, zijn ze het meer eens met de stelling.

De doorsnee-Nederlanders zijn het nog het meest eens met de stelling. Binnen de groep zijn het met name de vrouwen die het het meest eens zijn. Ook neemt de mate van instemming toe naarmate de responderende Nederlander ouder en lager opgeleid is.

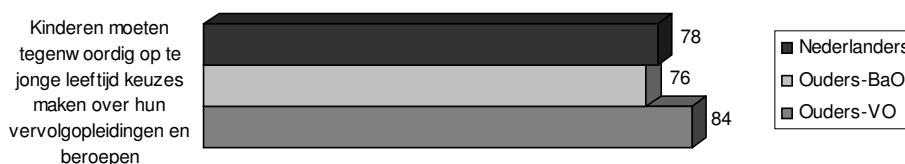
Figuur 5.11 - Percentage dat het (zeer) eens is met de uitspraak:

Nederlanders en ouders vinden even zeer dat het belangrijk is om mensen gedurende hun werkzame leven vanuit de overheid mogelijkheden te bieden om opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven. Onder de Nederlanders zijn vooral de jongere respondenten het hiermee eens. Onder de ouders met kinderen in het basisonderwijs zijn het vooral de lageropgeleiden die het met de stelling eens zijn en onder de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs de vaders meer dan de moeders.

³ Het beleid in Nederland is erop gericht dat iedere jongere ten minste een startkwalificatie behaalt. Een startkwalificatie wordt behaald met het succesvol afronden van een beroepsopleiding op niveau 2 in het middelbaar beroepsonderwijs of met het behalen van een diploma van het havo of het vwo. Iedere jongere tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaat, wordt aangemerkt als voortijdig schoolverlater. In 2001 waren dat zo'n 47.000 jongeren.

Figuur 5.12 - Percentage dat het (zeer) eens is met de uitspraak:

De laatste stelling die werd voorgelegd was dat kinderen tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes moeten maken over hun vervolgoopleidingen en beroepen. Met name de ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs zijn het hier zeer mee eens, maar ook de percentages in de andere groepen liegen er niet om. Binnen al deze groepen zijn het vooral de vrouwen die het ermee eens zijn. En onder de Nederlanders en de ouders met kinderen in het basisonderwijs is er bovendien een onderscheid naar betrokkenheid. Hoe vaker men in de krant onderwijsartikelen leest en hoe meer men op de hoogte is van wat kinderen leren, des te meer kan men zich vinden in deze stelling. Onder de Nederlanders is er ook een opleidingseffect: hoe hoger de doorsnee-Nederlander is opgeleid, des te minder is hij het eens met deze stelling.

In deze paragraaf zijn een aantal duidelijke meningen geconstateerd. In de volgende paragraaf zal gekeken worden hoe de kwaliteit van het beroepsonderwijs beoordeeld wordt.

5.3 Waardering beroepsonderwijs

Wanneer de respondenten gevraagd wordt rapportcijfers te geven aan de kwaliteit van verschillende schooltypen, scoort het hbo het hoogst, met gemiddeld een 7,3. Het laagste cijfer krijgt het vmbo, een 6,8, nog altijd een ruime voldoende dus.

Het vmbo wordt door de Nederlandse bevolking met een mooie 6,8 beloond, het mbo met een 7,1 en het hbo met een 7,3. Nederlanders en ouders verschillen niet in hun waardering van het beroepsonderwijs. Alle onderwijssectoren krijgen een ruime voldoende.

Tabel 5.1 - Rapportcijfers voor de kwaliteit van het onderwijs voor verschillende richtingen in het beroepsonderwijs, uitgesplitst naar Nederlanders, ouders met kinderen in het basisonderwijs en ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs

	Nederlanders	Ouders BaO	Ouders VO
vmbo	6,8	6,6	6,7
havo	6,9	6,9	6,9
vwo	7,3	7,2	7,2
mbo	7,1	7,1	7,0
hbo	7,3	7,3	7,2

Hoe hoger de cijfers zijn die de Nederlanders en ook ouders hebben gegeven voor de kwaliteit van het Nederlandse onderwijs en die van de leraren in het algemeen (zie hoofdstuk 2 en 4), des te hoger de cijfers die ze ook voor de verschillende richtingen binnen het beroepsonderwijs geven. Een andere belangrijke voorspeller van het cijfer dat gegeven wordt voor het vmbo en de havo is opleiding: hoe hoger opgeleid, hoe lager het cijfer.

Wat betreft leeftijd blijkt dat hoe ouder de doorsnee-Nederlander, des te hoger zijn rapportcijfer voor de kwaliteit van vwo en hbo. En hoe ouder de ouder, hoe hoger het cijfer voor hbo, maar ook hoe lager het cijfer voor mbo.

5.4 Hoe denken de ouders met kinderen in het vmbo/mbo/hbo en de studenten mbo/hbo erover?

Ouders met kinderen in het mbo/hbo en studenten mbo/hbo weten vaker wat een ROC is dan anderen. Studenten mbo/hbo weten ook het beste dat 60 procent van de beroepsbevolking een beroepsopleiding heeft gevolgd.

Aan alle 1600 respondenten is gevraagd of zij kinderen hebben in het mbo/hbo (n=228) of zelf student zijn in het mbo/hbo (n=80). Van de groep ouders met kinderen in het voortgezet onderwijs heeft 41 procent kinderen in het vmbo (n=164). Dit stelt ons in staat enkele vergelijkingen tussen de groepen te maken. Zijn ouders met kinderen in het mbo/hbo beter bekend met het beroepsonderwijs? Zijn ze positiever over het beroepsonderwijs en geven ze hogere rapportcijfers dan bijvoorbeeld de doorsnee-Nederlander?

*Bekendheid**Tabel 5.2 - Hoe bekend zijn Nederlanders, ouders en studenten met het beroepsonderwijs?*

	Neder- landers	Ouders VO	Ouders vmbo n=164	Ouders mbo/hbo n=228	Student mbo/hbo n=80
Hebben al eens van vmbo gehoord	76%	95%	96%	89%	93%
Hebben al een van vmbo gehoord en kent afkorting	55%	45%	44%	54%	54%
Weten wat een ROC is	42%	59%	57%	61%	63%
Weten welk percentage van beroepsbevolking beroepsopleiding heeft gevolgd	32%	31%	35%	34%	41%

Het vmbo is - logisch - het meest bekend bij de ouders met kinderen in het vmbo en in het voortgezet onderwijs. Ouders verschillen significant met de doorsnee Nederlanders. Opvallend is dat ouders met kinderen in het vmbo het minst vaak weten waarvan vmbo de afkorting is (44%). Dit geeft nog eens aan dat men voorzichtig moet zijn met het trekken van conclusies uit het kennen van de afkorting.

ROC's zijn het meest bekend bij ouders met kinderen in het mbo/hbo en studenten in het mbo/hbo (sign. met doorsnee-Nederlander). De studenten mbo/hbo weten het best (41%) welk percentage van de beroepsbevolking een beroepsopleiding heeft gevolgd (sign. op < .10).

*Vooropleiding**Tabel 5.3 – Indien bekend met vmbo: hoe denken Nederlanders, ouders en studenten over vmbo en mbo als vooropleiding?*

	Neder- landers	Ouders VO	Ouders vmbo n=164	Ouders mbo/hbo n=228	Student mbo/hbo n=80
Vinden vmbo beste vooropleiding voor mbo	47%	42%	44%	44%	51%
Vinden mbo beste vooropleiding voor hbo	36%	29%	37%	39%	47%

Studenten in het mbo/hbo zijn meer dan de anderen van mening dat het vmbo respectievelijk het mbo de beste vooropleiding is voor respectievelijk het mbo en het hbo.

Voor het mbo verschillen de studenten mbo/hbo significant van de Nederlanders. Blijkbaar zien zij de voordelen van een beroepsopleiding als vooropleiding boven een vooropleiding in het algemeen voortgezet onderwijs.

Mening over beroepsonderwijs

Tabel 5.4 - Hoe denken Nederlanders, ouders en studenten over beroepsonderwijs?

	Neder- landers	Ouders VO	Ouders vmbo n=164	Ouders mbo/hbo n=228	Student mbo/hbo n=80
Vinden het beroepsonderwijs een goede opleiding om een goede baan te krijgen	86%	85%	88%	86%	86%
Vinden het beroepsonderwijs aantrekkelijk door combinatie van werken en leren	90%	90%	90%	89%	82%
Vinden dat het vmbo een goede basis biedt voor vervolgopleidingen (indien bekend met vmbo)	76%	71%	84%	78%	80%
Vinden dat je na het afronden van het vmbo in staat bent een beroep uit te oefenen (indien bekend met vmbo)	38%	25%	37%	29%	38%
Vinden het belangrijk dat mensen van hun 18 ^{de} tot hun 65 ^{ste} opleidingen of cursussen kunnen volgen om hun loopbaan vorm te geven	72%	73%	76%	69%	77%
Vinden dat kinderen tegenwoordig op te jonge leeftijd keuze moeten maken over hun vervolgopleidingen en beroepen	78%	84%	87%	81%	79%

*Rapportcijfers**Tabel 5.5 – Welke rapportcijfers geven Nederlanders, ouders en studenten aan het beroepsonderwijs?*

	Neder- landers	Ouders VO	Ouders vmbo n=164	Ouders mbo/hbo n=228	Student mbo/hbo n=80
Geven het vmbo een ...	6,7	6,7	6,9	6,6	6,8
Geven de havo een ...	6,9	6,9	7,0	6,8	6,9
Geven het vwo een ...	7,3	7,2	7,2	7,2	7,2
Geven het mbo een ...	7,1	7,0	7,1	6,9	7,0
Geven het hbo een ...	7,3	7,2	7,3	7,1	7,2

Hoewel de verschillen niet significant zijn is het opvallend dat ouders met kinderen in het mbo/hbo en studenten mbo/hbo iets zuiniger zijn in het geven van rapportcijfers. Dat geldt voor alle schooltypen, niet alleen het beroepsonderwijs.

Ten slotte is er nog een verschil tussen respondenten met en zonder kinderen in het beroepsonderwijs. Nederlanders met kinderen in het middelbaar of hoger beroepsonderwijs geven een significant lager cijfer voor het mbo (6,9 vs. 7,1) dan de doorsnee-Nederlander.

5.5 Conclusie

Een groot deel van de ondervraagde Nederlanders is onbekend met het beroepsonderwijs:

- Een kwart van de Nederlanders had nog nooit van het vmbo (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs) gehoord.
- Van diegenen die van het vmbo hadden gehoord, weet 55 procent waar de afkorting vmbo voor staat, 35 procent geeft een fout antwoord en 11 procent weet het niet.
- Het ROC is nog onbekender. Een meerderheid van de Nederlandse bevolking (58%) zegt niet te weten wat een ROC is. Iets minder mensen, namelijk 42 procent, weten wat een ROC is.
- Slechts een derde van de Nederlanders weet dat het percentage van de beroepsbevolking dat een beroepsopleiding heeft genoten ongeveer 60 procent is. Hierbij is een foutenmarge van 10 procent naar beneden en naar boven gehanteerd.

De waardering voor het beroepsonderwijs is positief.

- Negentig procent van de bevolking is het eens met de stelling *‘Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van werken en leren’*.
- Met de stelling *‘Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding’* is 86 procent van de Nederlandse bevolking het eens.
- Bijna driekwart van de bevolking vindt het belangrijk dat mensen gedurende hun leven, met steun van de overheid, de mogelijkheid krijgen om opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven (Een leven lang leren).
- De rapportcijfers van de Nederlandse bevolking voor het vmbo (6,7), het mbo (7,1) en het hbo (7,3) zijn goed.

Subgroep beroepsonderwijs

In het algemeen heeft de subgroep beroepsonderwijs meer kennis van het beroepsonderwijs.

Ouders met kinderen in het mbo/hbo en studenten mbo/hbo weten vaker wat een ROC is. Studenten mbo/hbo weten ook het beste dat 60 procent van de beroepsbevolking een beroepsopleiding heeft gevolgd.

De subgroep beroepsonderwijs is het minst van mening dat je na het afronden van het vmbo in staat bent een beroep uit te oefenen. Er is meer nodig dan een vmbo-diploma.

6 Integratie- en onderwijsachterstandenbeleid

Integratie van allochtonen en het bestrijden van onderwijsachterstanden zijn aandachtspunten van het beleid. Aan de geïnterviewden is dan ook een aantal vragen gesteld met betrekking tot het integratie- en onderwijsachterstandenbeleid:

- verhouding autochtone en allochtone kinderen
- voor- en vroegschoolse educatie
- onderwijs in allochtone levende talen (OALT)
- onderwijsachterstandenbeleid.

6.1 Verhouding autochtonen en allochtonen

De verhouding tussen allochtone en autochtone kinderen blijft stabiel. Scholen met veel 'witte' leerlingen verschillen niet of nauwelijks van scholen met veel 'zwarte' leerlingen.

In de grote steden speelt het probleem van 'witte' en 'zwarte' scholen. Tabel 6.1 geeft het door de ouders ingeschatte percentage allochtonen op de school van hun kind over een aantal jaren.

Uit tabel 6.1 blijkt dat de verhouding tussen allochtone en autochtone kinderen over de laatste drie jaren stabiel is volgens de schatting van de ouders. In het basisonderwijs schatten ouders het percentage allochtone kinderen gemiddeld op ongeveer 9 procent. In het voortgezet onderwijs is de schatting bijna 15 procent.

Uit de tabel blijkt ook dat volgens 60 procent van de ouders de school van hun kind niet meer dan 5 procent allochtone kinderen heeft. 'Zwarte' scholen zijn scheef verdeeld over Nederland.

Het aantal 'zwarte' scholen (50% of meer allochtone kinderen) is relatief gering.

Tabel 6.1 - Geschat percentage allochtonen op school, in procenten, vanaf 2000

	BaO			VO		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
0%	14	12	16	3	2	2
1-5%	49	47	45	29	28	30
6-25%	23	23	23	29	28	23
26-50%	6	5	4	11	10	11
51-75%	1	1	1	1	2	2
Meer dan 75%	2	1	2	0	0	0
Weet niet/geen idee	7	11	10	27	30	31
Gemiddeld % allocht. leerlingen	9,3	8,9	9,2	14,4	14,7	14,7
≥ 50% allochtonen	n=15	n=14	n=18	n=21	n=21	n=23

Maakt het nou verschil of je kind naar een ‘witte’ of een ‘zwarte’ school gaat? Zijn ouders dan meer tevreden, minder in de zorgen et cetera?

Het aantal ‘zwarte’ scholen is te klein om een goede vergelijking te maken (BaO n=18; VO n=23). Om toch een vergelijking te kunnen maken hebben we drie, ongeveer even grote, categorieën gemaakt. Een groep met relatief weinig allochtone kinderen (‘witte’ scholen), een groep met relatief veel allochtonen (we kunnen spreken van ‘grijze’ scholen) en een groep daar tussenin. De ‘witte’ en de ‘grijze’ zijn met elkaar vergeleken wat betreft tevredenheid, zorgpunten, rapportcijfers, waardering van het onderwijs(beleid) en de aandacht voor programmaonderdelen.

In het basisonderwijs zijn er geen significante verschillen gevonden in tevredenheid en zorgpunten. Er is slechts een klein aantal verschillen gevonden.

Ouders met kinderen op ‘witte’ scholen in het basisonderwijs achten zich beter op de hoogte van wat kinderen leren (71% vs. 58%), vinden het Nederlandse onderwijsbeleid vaker goed (16% vs. 7%) en geven een hoger rapportcijfer voor de school van hun kind (7,6 vs. 7,2).

Ook in het voortgezet onderwijs zijn de verschillen tussen ‘witte’ en ‘zwarte’ scholen gering. Slechts op twee punten zijn verschillen gevonden. Ouders met kinderen op ‘witte’ scholen in het voortgezet onderwijs zijn vaker tevreden met de aandacht die op school wordt besteed aan orde, netheid en discipline (63% vs. 47%) en geven eveneens hogere rapportcijfers voor de kwaliteit van het onderwijs op de school van hun

kind (7,5 vs. 7,0). Ouders met kinderen op ‘grijze’ scholen vinden meer dat de discipline op school moet worden aangetrokken.

6.2 Voor- en vroegschoolse educatie, OALT en onderwijsachterstandenbeleid

Vier op de vijf Nederlanders vinden het een goed idee dat kinderen met een taalachterstand al voor dat ze naar de basisschool gaan speciale programma's volgen. Met de uitspraak dat lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal ná schooltijd moeten worden gegeven, is een meerderheid van de Nederlandse bevolking het eens. De overheid moet meer aandacht besteden aan het bestrijden van onderwijsachterstanden, vindt driekwart van de Nederlandse bevolking.

Aan de respondenten (doorsnee-Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs) is een aantal uitspraken voorgelegd. In figuren 6.1 t/m 6.5 per stelling het percentage dat het (zeer) eens is met de stellingen.

Voor- en vroegschoolse educatie

Figuur 6.1 - Percentage Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs dat het (zeer) eens is met de uitspraak...

Vier van de vijf Nederlanders (81%) en de ouders (82%) vinden dat het goed is dat kinderen met een taalachterstand al voor dat ze naar de basisschool gaan speciale programma's volgen. Het zijn met name de mannen die zich achter deze uitspraak scharen.

Figuur 6.2 - Percentage Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs dat het (zeer) eens is met de uitspraak...

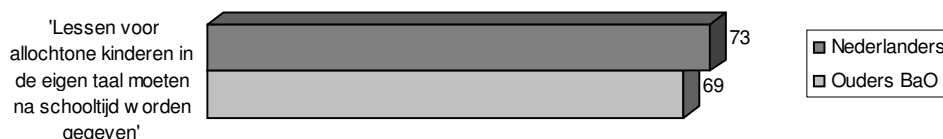
Vrijwel alle kinderen in Nederland gaan op hun vierde naar school. De huidige leerplicht is 5 jaar. Toch is er ook een zeer kleine groep, voornamelijk allochtone kinderen die pas op hun vijfde naar school gaat. Om achterstanden te bestrijden wordt voorgesteld de leerplicht weer naar 4 jaar te verschuiven. Meer dan de helft van de Nederlandse bevolking (60%) en ouders met kinderen op school (55%) is het eens met de uitspraak dat het goed is dat de overheid kinderen vanaf hun 4de verplicht naar school gaan. Toch is er een relatief grote groep tegen dit voorstel: 32 procent van de Nederlandse bevolking en 38 procent van de ouders.

Hoe ouder de Nederlanders, hoe minder zij het eens zijn met de stelling.

Onder de ouders zijn het met name de mannen die het eens zijn met de stelling.

OALT en spreiding

Figuur 6.3 - Percentage Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs dat het (zeer) eens is met de uitspraak...

In toenemende mate wordt naar voren gebracht dat allochtone kinderen op school primair de Nederlandse taal moeten leren.

Een meerderheid van de Nederlanders (73%) en de ouders (69%) is het eens met de uitspraak dat lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal ná schooltijd moeten worden gegeven en dus niet onder schooltijd.

Figuur 6.4 - Percentage Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs dat het (zeer) eens is met de uitspraak...

Spreading van allochtone leerlingen wordt vaak voorgesteld om achterstanden te bestrijden en om de toenemende segregatie in 'witte' en 'zwarte' scholen tegen te gaan. Hoe belangrijk vinden de respondenten het dat er allochtone als autochtone kinderen op school zitten. De meerderheid van de Nederlanders (86%) en de ouders (79%) vindt het belangrijk dat op alle scholen zowel allochtone als autochtone kinderen zitten.

Onderwijsachterstandenbeleid

Figuur 6.5 - Percentage Nederlanders en ouders met kinderen in het basisonderwijs dat het (zeer) eens is met de uitspraak...

Vanwege het moeilijk aantoonbare effect ligt het onderwijsachterstandenbeleid vaak in de vuurlinie. Wat vindt men van het onderwijsachterstandenbeleid? Driekwart van de Nederlanders en de grote meerderheid van de ouders (91%) vindt dat de overheid meer aandacht moet besteden aan het bestrijden van onderwijsachterstanden. De bevolking lijkt het belang van onderwijsachterstandenbeleid te ondersteunen. Naarmate ouders zich over meer dingen in het onderwijs zorgen maken, zijn ze het meer eens met deze stelling.

Verschillen tussen ouders met kinderen op 'witte' scholen en 'grijze' scholen

Een interessante vraag is in hoeverre ouders met kinderen op 'witte' scholen verschillen van ouders met kinderen 'grijze' scholen ten aanzien van voorgelegde uitspraken over het integratie- en onderwijsachterstandenbeleid. Er zijn drie groepen gemaakt: ouders met kinderen op 'witte' scholen, ouders met kinderen op 'grijze' scholen en een groep er tussenin. Tabel 6.2 zet de extremen tegenover elkaar. Ouders met kinderen op 'grijze' scholen vinden het vaker belangrijk dat op alle scholen zowel allochtone als autochtone kinderen zitten. Ook vinden ze het vaker goed dat de overheid verplicht dat kinderen vanaf hun 4^e verplicht naar school moeten. Ze verschillen niet significant van ouders met kinderen op 'witte' scholen op het voorstel om de lessen in de eigen taal voor allochtonen na schooltijd te geven.

Tabel 6.2 – Verschillen in opvattingen tussen ouders met kinderen op 'witte' en 'grijze' scholen, percentage ouders dat het (zeer) eens is met de uitspraken

	ouders met kinderen op 'witte' scholen	ouders met kinderen op 'grijze' scholen	
Het is goed dat kinderen met een taalachterstand al voor dat ze naar de basisschool gaan speciale programma's volgen	80	86	ns.
Het is goed dat de overheid verplicht dat kinderen vanaf hun 4 ^{de} naar school moeten	47	58	sign < .10
Lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal moeten na schooltijd worden gegeven	70	70	ns.
Ik vind het belangrijk dat op alle scholen zowel allochtone als autochtone kinderen zitten	69	90	sign
De overheid moet meer aandacht besteden aan het bestrijden van onderwijsachterstanden	91	92	ns.

Bijlage 1: Rechte tellingen

Blok 1 – Selectievragen

Mag ik vragen: heeft u kinderen in het mbo/hbo? Zo ja, in het mbo of het hbo? Bent u zelf student mbo of hbo? In procenten.

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Nee	88	82	92	69
Kind in mbo	3	6	4	18
Kind in hbo	3	6	1	8
Zelf student mbo	2	4	2	2
Zelf student hbo	4	1	2	3

Alleen ouders BaO en VO: geslacht kind. In procenten.

2002	Ouders	
	BaO	VO
Jongen	52	53
Meisje	48	47

Alleen ouders VO: in welk schooltype zit uw zoon of dochter? In procenten.

2002	Ouders VO
Brugklas	7
Overig basisvorming	0
Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vbo, lbo, vmbo, mavo, praktijkonderwijs)	41
Havo	25
Vwo (atheneum, gymnasium)	26
Overig	1
Weet niet	0

Alleen ouders BaO en VO: hoe zou u de school van uw zoon of dochter omschrijven: als een kleine school, een grote school of er tussenin? In procenten.

2002	Ouders	
	BaO	VO
Kleine school	39	24
Er tussenin	42	27
Grote school	19	49
Weet niet	0	0

Alleen ouders BaO en VO: Hoeveel leerlingen zitten er ongeveer op de school van uw zoon/dochter? In procenten.

Ouders	2000		2001		2002	
	BaO	VO	BaO	VO	BaO	VO
0-125	16	1	15	1	17	1
126-250	43	6	40	5	44	4
251-500	31	17	35	10	28	16
501-1000	3	24	4	29	4	25
1001-2000	0	33	0	35	0	36
Meer dan 2000	0	5	0	7	0	6
Weet niet	7	14	7	12	7	12
Gemiddeld	255	1.183	264	1.174	259	1.110

Gemiddeld aantal leerlingen per categorie

2002	BaO			VO		
Ouders	range	gemiddelde	n	range	gemiddelde	n
Kleine school	<200	148	182	<700	417	118
Tussenin school	200-280	247	68	700-1400	1057	133
Grote school	>280	435	119	>1400	1975	103

Alleen ouders BaO en VO: Wat is ongeveer het percentage allochtone kinderen op de school van uw zoon/dochter? In procenten.

2002	Ouders	
	BaO	VO
0	16	2
1-5%	45	30
6-25%	23	23
26-50%	4	11
51-75%	1	2
Meer dan 75%	2	0
Weet niet	10	31
Gemiddeld % allochtonen	9,2	14,7

Gemiddeld percentage allochtone leerlingen, zoals geschat door ouders, in categorieën

2002	BaO			VO		
	range	gemiddelde	n	range	gemiddelde	n
Laag	<2%	0,5	129	<4%	1,6	73
Middengroep	2-6%	3,7	113	5-15%	7,1	105
Hoog 'grijs'	>6%	24,7	118	>15%	33,4	100

Alleen ouders BaO en VO: werken er op de school van uw zoon/dochter klassenassistenten? In procenten.

2002	Ouders	
	BaO	VO
Ja	59	35
Nee	30	31
Weet niet	11	34

Blok 2 – Belang en betrokkenheid

Stel de regering van ons land heeft 10 miljard euro extra te besteden. U mag zeggen hoe ze dat moet verdelen. U kunt het verdelen over vier onderwerpen. Hoe zou u die 10 miljard verdelen. (respondenten krijgen uit een lijst van vijf onderwerpen er ad random telkens vier voorgelegd, waaronder in ieder geval onderwijs)

Onderwerpen: filebestrijding, onderwijs, milieu, gezondheidszorg en veiligheid/criminaliteitsbestrijding

2000

Nederlanders	Selectie I (n=86)		Selectie II (n=102)		Selectie III (n=118)		Selectie IV (n=109)	
hoogste	zorg	3.4	zorg	3.6	onderw.	3.7	zorg	3.8
	onderw	2.9	onderw.	3.0	veiligh/cr	2.8	onderw.	3.0
	veiligh/cr	2.1	veiligh	2.1	milieu	2.1	milieu	2.0
laagste	milieu	1.7	files	1.4	files	1.5	files	1.2
Niet voorgelegd	filebestrijding		milieu		gezondheidszorg		veiligheid/ criminaliteitsbestrijding	

2001

Nederlanders	Selectie I (n=108)		Selectie II (n=90)		Selectie III (n=87)		Selectie IV (n=113)	
hoogste	zorg	3.3	zorg	3.7	onderw.	3.3	zorg	3.8
	onderw	2.9	onderw.	3.1	veiligh/cr	2.7	onderw.	2.9
	veiligh/cr	2.2	veiligh	2.0	milieu	2.4	milieu	1.9
laagste	milieu	1.6	files	1.2	files	1.6	files	1.3
Niet voorgelegd	filebestrijding		milieu		gezondheidszorg		veiligheid/ criminaliteitsbestrijding	

2002

Nederlanders	Selectie I (n=113)		Selectie II (n=80)		Selectie III (n=84)		Selectie IV (n=109)	
hoogste	zorg	3.0	zorg	3.4	onderw.	3.3	zorg	4.0
	onderw	2.6	onderw.	2.9	veiligh/cr	2.8	onderw.	3.0
	veiligh/cr	2.8	veiligh	2.3	milieu	1.9	milieu	1.7
laagste	milieu	1.6	files	1.2	files	1.9	files	1.4
Niet voorgelegd	filebestrijding		milieu		gezondheidszorg		veiligheid/ criminaliteitsbestrijding	

Totaal gemiddeld en genormeerd

2000	gemiddeld	genormeerd	aantal pers. dat niets uittrekt voor betr. onderwerp
1. Gezondheidszorg	3.6	2.9	12
2. Onderwijs	3.2	2.6	22
3. Veiligheid	2.3	1.9	44
4. Milieu	2.0	1.6	61
5. Filebestrijding	1.3	1.0	101
totaal	12.4	10.0	

2001	gemiddeld	genormeerd	aantal pers. dat niets uittrekt voor betr. onderwerp
1. Gezondheidszorg	3.6	2.9	2
2. Onderwijs	3.1	2.5	19
3. Veiligheid	2.3	1.9	27
4. Milieu	2.0	1.6	53
5. Filebestrijding	1.3	1.1	86
totaal	12.3	10.0	

2002	gemiddeld	genormeerd	aantal pers. dat niets uittrekt voor betr. onderwerp
1. Gezondheidszorg	3.5	2.8	15
2. Onderwijs	3.0	2.4	33
3. Veiligheid	2.7	2.2	30
4. Milieu	1.7	1.4	74
5. Filebestrijding	1.5	1.2	79
totaal	12.4	10.0	

Ik leg u een aantal uitspraken voor. Kunt u bij iedere uitspraak zeggen of u het hiermee eens, mee eens, mee oneens, helemaal oneens bent of neutraal? Als u geen mening heeft, mag u dat ook zeggen. In procenten.

- 5. helemaal eens
- 4. eens
- 3. noch eens / noch oneens
- 2. oneens
- 1. helemaal oneens

Financiële opoffering

Nederlanders	Beter onderwijs is belangrijker voor ons land dan belastingverlaging				Ik ben bereid om meer belasting te betalen voor verbetering van het onderwijs*			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Helemaal eens	13	16	15	18	6	6	5	7
Eens	66	60	66	59	56	46	53	46
Noch eens, noch oneens	12	12	10	13	14	11	14	14
Oneens	8	10	8	10	21	30	24	29
Helemaal oneens	0	1	1	0	3	5	4	3
Weet niet	2	1	0	1	1	1	0	0
<i>Gemiddelde</i>	<i>3.8</i>	<i>3.8</i>	<i>3.8</i>	<i>3.8</i>	<i>3.4</i>	<i>3.2</i>	<i>3.3</i>	<i>3.2</i>

Mate informatie(behoefte)

Nederlanders	Bij verkiezingen kijk ik altijd welke partij de beste voorstellen voor onderwijs heeft				Ik zou in de krant meer over onderwijs willen lezen			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Helemaal eens	2	3	7	6	4	4	3	5
Eens	29	28	32	36	38	30	39	31
Noch eens, noch oneens	18	22	23	14	14	27	20	21
Oneens	43	38	34	35	30	36	34	39
Helemaal oneens	6	8	4	8	3	3	4	3
Weet niet	2	2	0	2	2	1	0	1
<i>Gemiddelde</i>	<i>2.8</i>	<i>2.8</i>	<i>3.0</i>	<i>3.0</i>	<i>3.1</i>	<i>3.0</i>	<i>3.0</i>	<i>3.0</i>

Belang onderwijs

Nederlanders	Ik vind het belangrijk dat (mijn) kinderen meer onderwijs krijgen dan ik zelf heb gehad				Ook zonder diploma's kun je het in de maatschappij ver brengen			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Helemaal eens	13	18	13	16	7	8	4	9
Eens	50	38	50	46	30	29	34	34
Noch eens / noch oneens	14	20	15	13	10	11	10	6
Oneens	21	20	21	22	44	44	45	40
Helemaal oneens	2	2	1	2	9	8	7	11
Weet niet	1	2	0	1	0	1	0	0
<i>Gemiddelde</i>	3.5	3.6	3.5	3.6	2.9	2.8	2.8	2.9

Blok 4 – Wat men belangrijk vindt in het onderwijs

Bent u op de hoogte van wat kinderen leren op school? In procenten.

Nederlanders	BaO				VO			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Zeer goed op de hoogte	7	8	5	6	7	6	5	7
Goed op de hoogte	14	19	16	20	23	24	20	20
Redelijk op de hoogte	34	34	38	33	36	38	41	38
Niet of nauwelijks	45	40	42	41	33	32	34	35
Weet niet	0	0	0	0	0	0	0	0

Ouders	BaO				VO			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Zeer goed op de hoogte	21	17	12	19	17	10	9	15
Goed op de hoogte	45	41	43	42	41	38	38	42
Redelijk op de hoogte	30	38	41	33	38	45	46	40
Niet of nauwelijks	4	4	4	6	5	7	7	4
Weet niet	0	0	0	0	0	0	0	0

Ik leg u nu een aantal dingen voor die scholen kunnen leren aan leerlingen. Kunt u aangeven of hieraan volgens u binnen het onderwijs meer of minder aandacht moet worden geschonken, of dat het goed is zoals het nu gebeurt? (Items zijn random voorgelegd om volgorde-effecten te vermijden). In procenten.

1. meer aandacht
2. het is goed zoals het nu gebeurt
3. minder aandacht
4. weet niet

Nederlanders BaO	1999				2000				2001				2002			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
sociale vaardigheden	68	26	0	7	63	32	0	5	58	35	0	6	64	31	1	4
waarden en normen, wat wel mag en wat niet mag	77	15	0	7	77	18	1	5	74	20	0	6	77	20	1	3
orde, netheid en discipline	67	24	1	8	66	29	1	5	69	24	0	6	68	27	1	4
lezen schrijven en rekenen (basisvaardigheden)	36	51	1	12	44	49	1	6	47	45	0	8	44	48	0	7
creativiteit					41	48	4	7	39	51	3	8	42	48	3	7
computers en informatietechnologie					55	35	3	7	47	40	3	10	39	51	4	7
studie- en beroepskeuze													42	39	5	14

Ouders BaO	1999				2000				2001				2002			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
sociale vaardigheden	29	69	1	2	26	71	0	3	26	74	0	1	25	74	0	2
waarden en normen, wat wel mag en wat niet mag	35	64	0	1	36	61	0	3	39	59	0	2	31	67	0	2
orde, netheid en discipline	30	68	1	1	30	67	1	2	28	70	1	2	30	68	0	2
lezen schrijven en rekenen (basisvaardigheden)	17	75	1	7	18	78	0	4	14	83	1	3	15	81	1	4
creativiteit	28	67	2	3	25	70	2	3	29	67	3	1	27	72	0	1
computers en informatietechnologie	45	47	2	6	42	52	1	5	36	59	1	4	27	69	1	3
studie- en beroepskeuze													17	53	4	27

Nederlanders VO	1999				2000				2001				2002			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
sociale vaardigheden	78	18	1	4	71	24	1	4	68	25	1	7	67	24	2	7
waarden en normen, wat wel mag en wat niet mag	82	14	1	3	76	18	1	5	75	20	1	4	80	16	1	3
orde, netheid en discipline					72	23	2	3	72	24	1	4	71	23	1	4
feitenkennis	46	37	6	11	39	45	6	10	45	39	4	12	49	39	3	9
hoe je dingen opzoekt en zelf nieuwe kennis verwerft	49	36	1	13	47	46	1	7	45	43	2	10	45	45	1	9
zelfstandig kunnen werken					54	37	2	7	50	37	6	7	52	37	5	6
computers en informa- tietechnologie					50	37	4	8	49	39	5	7	37	51	4	8
studie- en beroepskeuze													49	40	3	8

Ouders VO	1999				2000				2001				2002			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
sociale vaardigheden	35	62	1	2	34	63	1	2	33	64	0	3	32	66	0	2
waarden en normen, wat wel mag en wat niet mag	46	52	1	2	43	55	0	2	42	56	0	1	36	63	0	1
orde, netheid en discipline	43	52	1	3	42	56	1	1	42	56	0	1	37	62	0	1
feitenkennis	22	70	2	6	24	68	2	6	33	60	1	6	27	64	2	7
hoe je dingen opzoekt en zelf nieuwe kennis verwerft	29	63	1	6	34	60	1	5	27	70	1	3	28	68	1	2
zelfstandig kunnen werken	30	65	3	2	34	60	4	2	28	66	3	3	27	68	4	1
computers en informa- tietechnologie	38	56	2	5	43	52	1	4	29	68	1	2	24	72	1	2
studie- en beroepskeuze													31	64	1	4

*Nu volgt een aantal zaken die mensen belangrijk kunnen vinden op scholen.
Kunt u nu aangeven of de school van (naam kind) momenteel aan de volgende
aspecten wel of niet voldoende aandacht besteedt. U kunt antwoorden met:*

3. *weet niet*

Ouders BaO	1999			2000			2001			2002		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Krijgt (naam kind) voldoende persoonlijke aandacht op school?	81	16	3	80	19	1	88	11	1	85	13	2
Heerst er op de school van (naam kind) voldoende rust en orde heerst?	82	15	3	86	13	1	85	12	3			
Voelt (naam kind) zich voldoende veilig op school?	94	5	0	96	4	0	94	5	1	96	3	1
Heeft (naam kind) voldoende gemotiveerde leraar/leraren?	85	10	4	92	6	2	91	8	2	93	6	1
Gaat (naam kind) met voldoende plezier naar school?	94	5	1	94	6	0	95	5	0	95	4	1
Legt de school van (naam kind) voldoende de nadruk op prestaties en cijfers?	75	12	13	79	11	10	82	9	9	82	10	8
Wordt de school van (naam kind) voldoende netjes en goed onderhouden?	74	24	2	83	16	1	75	24	1	76	21	3
Houdt de school van (naam kind) voldoende toezicht buiten de lesuren om?	67	24	9	75	19	6	74	21	5	76	19	5
Wordt de school van (naam kind) voldoende schoongemaakt?				61	33	6	53	43	5	56	39	5
Wordt (naam kind) wel of niet voldoende begeleid in de oriëntatie op vervolgopleidingen										48	14	38

Ouders VO	1999			2000			2001			2002		
	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3
Krijgt (naam kind) voldoende persoonlijke aandacht op school?	83	14	3	77	19	4	76	21	3	74	22	4
Heerst er op de school van (naam kind) voldoende rust en orde heerst?	75	15	10	82	12	6	76	18	6			
Voelt (naam kind) zich voldoende veilig op school?	93	6	1	95	4	1	96	4	0	92	7	1
Heeft (naam kind) voldoende gemotiveerde leraar/leraren?	78	15	7	75	20	5	74	19	7	74	20	6
Gaat..... (naam kind) met voldoende plezier naar school?	89	10	1	87	11	2	89	10	1	87	13	0
Legt de school van (naam kind) voldoende de nadruk op prestaties en cijfers?	80	12	8	83	12	5	85	10	5	83	15	2
Wordt de school van (naam kind) voldoende netjes en goed onderhouden?	89	9	2	85	8	7	82	11	7	84	9	7
Houdt de school van (naam kind) voldoende toezicht buiten de lesuren om?	61	22	17	68	19	13	66	20	14	63	26	11
Wordt de school van (naam kind) voldoende schoongemaakt?				67	11	22	63	18	19	67	16	18
Wordt (naam kind) wel of niet voldoende begeleid in de oriëntatie op vervolgonderwijs en beroepen?										64	27	8

Blok 6 - Rapportcijfers

Als u een rapportcijfer zou moeten geven voor de kwaliteit van het Nederlandse basisonderwijs in het algemeen (et cetera), welk cijfer zou u dan geven? Het laagste cijfer dat u kunt geven is een 1, het hoogste een 10.

(Items zijn random voorgelegd om volgorde-effecten te vermijden.)

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
kwaliteit van het Nederlandse basisonderwijs in het algemeen	6.8	6.9	6.8	6.8	6.8	6.9	6.7	6.7
kwaliteit van de Nederlandse leraar basisonderwijs in het algemeen	6.8	7.0	7.0	6.9	7.1	7.1	7.0	7.0
kwaliteit van de basisschool van (naam kind BaO)					7.5	7.6	7.5	7.5
kwaliteit van de leraar van(naam kind BaO)					7.7	7.7	7.7	7.7
kwaliteit van de Nederlandse voortgezet onderwijs in het algemeen	6.8	6.9	6.6	6.6	6.7	6.7	6.5	6.5
kwaliteit van de Nederlandse leraren voortgezet onderwijs in het algemeen	6.9	6.9	6.8	6.8	6.8	6.8	6.7	6.7
kwaliteit van de school voor voortgezet onderwijs van (naam kind VO)					7.3	7.4	7.3	7.3
kwaliteit van de leraren van(naam kind VO)					7.1	7.2	7.1	7.0

Blok 7 - Knelpunten en zorgpunten

Mensen kunnen zich om diverse redenen zorgen maken over het onderwijs. Veel mensen hebben een mening over het onderwijs, over wat er goed gaat, en over welke problemen er zijn.

Wat is volgens u het grootste probleem waarmee het basisonderwijs/voortgezet onderwijs momenteel wordt geconfronteerd? In procenten.

Nederlanders	BaO				VO			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Een tekort aan personeel: er zijn (binnenkort) onvoldoende leraren	21	31	38	38	18	24	33	29
Gedragsproblemen	22	13	12	17	27	20	18	25
Kinderen krijgen onvoldoende individuele aandacht	13	13	8	11	7	5	4	7
Het aantal allochtonen op school/minderheden-problematiek	5	10	5	4	2	2	1	2
Bezuinigingen/te weinig geld voor onderwijs	6	4	12	7	7	7	8	5
Kwaliteit onderwijs: kinderen leren niet genoeg/de verkeerde dingen	6	3	3	4	8	5	6	4
De werkdruk van leraren	4	5	2	2	3	4	2	2
Kwaliteit leraren: leraren zijn niet voldoende bekwaam/gemotiveerd	6	2	4	4	4	3	5	4
De vernieuwingen in het onderwijs	2	2	3	4	6	9	8	11
De omvang van de school (te groot of te klein)	1	1	0	1	0	1	2	3
Veiligheid op school	1	1	1	1	2	2	0	1
Gebruik alcohol en drugs	0	1	0	0	1	2	0	0
Er zijn niet genoeg voorzieningen op school aanwezig, zoals lokalen, leerboeken, computers	0	1	1	0	0	0	1	0
De kosten van het onderwijs (hoogte lesgeld, kosten van schoolboeken, vrijwillige ouderbijdrage)	0	0	0	0	2	1	0	0
De vraag of er geschikte scholen in de buurt zijn	0	0	0	0	0	0	0	0
Gebouwen/scholen vies en/of slecht onderhouden	0	0	0	0	0	0	0	0
Ander probleem	-	-	7	1	-	-	8	0
Geen mening	11	15	3	7	12	17	4	6

Ouders	BaO				VO			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Een tekort aan personeel: er zijn (binnenkort) onvoldoende leraren	21	29	42	39	16	18	34	31
Gedragsproblemen	13	13	8	9	23	13	12	14
Kinderen krijgen onvoldoende individuele aandacht	24	21	11	16	4	6	6	10
Het aantal allochtonen op school/minderheden-problematiek	4	7	5	5	2	3	2	3
Bezuinigingen/te weinig geld voor onderwijs	9	8	11	8	5	4	3	4
Kwaliteit onderwijs: kinderen leren niet genoeg/de verkeerde dingen	5	5	2	4	4	6	4	4
De werkdruk van leraren	5	5	3	3	5	4	3	2
Kwaliteit leraren: leraren zijn niet voldoende bekwaam/gemotiveerd	4	2	5	3	6	6	2	3
De vernieuwingen in het onderwijs	4	3	2	4	16	25	22	18
De omvang van de school (te groot of te klein)	2	0	0	3	4	4	2	4
Veiligheid op school	4	1	2	2	4	6	2	1
Gebruik alcohol en drugs	0	1	0	0	3	1	1	2
Er zijn niet genoeg voorzieningen op school aanwezig, zoals lokalen, leerboeken, computers	2	2	1	1	1	1	1	0
De kosten van het onderwijs (hoogte lesgeld, kosten van schoolboeken, vrijwillige ouderbijdrage)	0	0	0	0	1	1	0	0
De vraag of er geschikte scholen in de buurt zijn	0	1	0	0	0	0	0	0
Gebouwen/scholen vies en/of slecht onderhouden	0	0	0	1	0	0	0	0
Ander probleem	-	-	5	1	-	-	4	1
Geen mening	5	2	2	3	7	3	2	5

Ik leg u elf punten voor. Kunt u voor ieder punt aangeven of zich wel of geen zorgen hierover maakt. Maakt u zich wel eens zorgen over? (Ouders basisonderwijs, ouders voortgezet onderwijs)
(Items zijn random voorgelegd om volgorde-effecten te vermijden). In procenten.

Ouders	BaO				VO			
Maakt zich wel zorgen	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Een tekort aan personeel: er zijn (binnenkort) onvoldoende leraren	78	78	73	82	80	84	79	83
Gedragsproblemen	73	64	56	67	78	70	65	75
Kinderen krijgen onvoldoende individuele aandacht	55	48	37	47	51	48	48	52
Er zijn niet genoeg voorzieningen op school aanwezig, zoals lokalen, leerboeken, computers	47	40	43	38	27	29	28	19
De omvang van de school (te groot of te klein)	44	34	27	32	49	45	41	39
Veiligheid op school	37	31	17	23	49	45	26	35
Kwaliteit onderwijs: kinderen leren niet genoeg/de verkeerde dingen	34	31	27	37	43	47	46	53
Kwaliteit leraren: leraren zijn niet voldoende bekwaam/gemotiveerd	41	31	31	34	47	47	44	52
De vernieuwingen in het onderwijs	38	31	35	41	53	66	65	65
Gebruik alcohol en drugs	32	22	12	21	62	55	43	48
De vraag of de school wel goed wordt onderhouden en schoongemaakt			44	41			25	21

Blok 8 - Het beroep van leraar

Het leraarberoep in Nederland staat regelmatig in de belangstelling. In de volgende vragen wil ik graag uw mening horen over leraren.

Hebt u veel of weinig waardering voor leraren in het basisonderwijs/voorgezet onderwijs?

Denkt u dat Nederlanders in het algemeen veel of weinig waardering hebben voor leraren in het basisonderwijs/voortgezet onderwijs?

Vier items zijn random voorgelegd aan respondenten om volgorde-effecten te vermijden. In procenten.

5. heel veel waardering
4. tamelijk veel waardering
3. noch veel, noch weinig waardering
2. tamelijk weinig waardering
1. heel weinig waardering

Nederlanders 1999	5	4	3	2	1	gem.
Eigen waardering voor leraren in het basisonderwijs	40	45	11	4	0	4.2
Ingeschatte waardering van andere voor leraren in het basisonderwijs	3	42	13	38	5	3.0
Eigen waardering voor leraren in het voortgezet onderwijs	42	46	8	2	1	4.3
Ingeschatte waardering van anderen voor leraren in het voortgezet onderwijs	5	39	15	38	3	3.0

Nederlanders 2000	5	4	3	2	1	gem.
Eigen waardering voor leraren in het basisonderwijs	41	46	9	3	1	4.2
Ingeschatte waardering van anderen voor leraren in het basisonderwijs	6	35	17	38	4	3.0
Eigen waardering voor leraren in het voortgezet onderwijs	43	43	10	4	0	4.2
Ingeschatte waardering van anderen voor leraren in het voortgezet onderwijs	5	39	17	32	7	3.0

Nederlanders 2001	5	4	3	2	1	<i>gem.</i>
Eigen waardering voor leraren in het basisonderwijs	36	53	9	2	0	4.2
Ingeschatte waardering van anderen voor leraren in het basisonderwijs	4	44	12	36	4	3.1
Eigen waardering voor leraren in het voortgezet onderwijs	37	49	8	5	1	4.2
Ingeschatte waardering van anderen voor leraren in het voortgezet onderwijs	4	41	13	34	8	3.0

Nederlanders 2002	5	4	3	2	1	<i>gem.</i>
Eigen waardering voor leraren in het basisonderwijs	39	47	8	5	2	4.2
Ingeschatte waardering van anderen voor leraren in het basisonderwijs	3	32	12	48	5	2.8
Eigen waardering voor leraren in het voortgezet onderwijs	38	49	4	8	0	4.2
Ingeschatte waardering van anderen voor leraren in het voortgezet onderwijs	4	31	12	48	6	2.8

8.2 - Beroep aanraden

Als uw zoon/dochter (was: buurmeisje/ buurjongen) leraar zou willen worden in het basisonderwijs/ voortgezet onderwijs en ze vraagt u om advies, zou u dit dan aan- of afraden of staat u er neutraal tegenover? In procenten.

- 5. sterk aanraden
- 4. aanraden
- 3. onverschillig/maakt niet uit
- 2. afraden
- 1. sterk afraden

Nederlanders 1999	5	4	3	2	1	<i>gem.</i>
Buurjongen aanraden leraar BaO te worden	5	45	42	9	0	3.5
Buurmeisje aanraden leraar BaO te worden	8	37	44	9	2	3.4
Buurjongen aanraden leraar VO te worden	5	34	51	8	2	3.3
Buurmeisje aanraden leraar VO te worden	5	43	42	8	2	3.4

Nederlanders 2000	5	4	3	2	1	<i>gem.</i>
Buurjongen aanraden leraar BaO te worden	6	47	41	5	1	3.5
Buurmeisje aanraden leraar BaO te worden	10	49	37	3	1	3.6
Buurjongen aanraden leraar VO te worden	8	41	43	6	2	3.5
Buurmeisje aanraden leraar VO te worden	6	35	50	9	1	3.3

Nederlanders 2001	5	4	3	2	1	<i>gem.</i>
Buurjongen aanraden leraar BaO te worden	10	48	33	8	1	3.6
Buurmeisje aanraden leraar BaO te worden	8	55	32	5	0	3.7
Buurjongen aanraden leraar VO te worden	6	51	33	9	2	3.5
Buurmeisje aanraden leraar VO te worden	8	44	38	8	2	3.5

Nederlanders 2002	5	4	3	2	1	<i>gem.</i>
<i>Zoon</i> aanraden leraar BaO te worden	9	40	42	8	1	3.5
<i>Dochter</i> aanraden leraar BaO te worden	6	40	43	9	3	3.4
<i>Zoon</i> aanraden leraar VO te worden	5	31	52	10	2	3.3
<i>Dochter</i> aanraden leraar VO te worden	4	33	51	11	2	3.3

Stel, u bent op zoek naar een nieuwe baan. Op zich heeft u de juiste diploma's om leraar te worden op het basisonderwijs/voortgezet onderwijs. Zou u dan serieus overwegen leraar in het basisonderwijs/voortgezet onderwijs te worden? In procenten.

1. ja zeker
2. ik denk het wel
3. misschien,
4. ik denk het niet
5. zeker niet
6. weet niet

1999	1	2	3	4	5	6
Overwegen leraar basisonderwijs te worden	28	22	4	12	34	0
Overwegen leraar voortgezet onderwijs te worden	25	18	5	14	38	0

2000	1	2	3	4	5	6
Overwegen leraar basisonderwijs te worden	29	16	6	12	35	2
Overwegen leraar voortgezet onderwijs te worden	20	19	6	16	38	1

2001	1	2	3	4	5	6
Overwegen leraar basisonderwijs te worden	27	17	8	16	31	2
Overwegen leraar voortgezet onderwijs te worden	21	13	8	16	40	2

2002	1	2	3	4	5	6
Overwegen leraar basisonderwijs te worden	27	21	3	11	37	0
Overwegen leraar voortgezet onderwijs te worden	25	16	5	16	37	1

Waarom niet? (Indien niet bereid leraar te worden) In procenten, n=418.

	2000		2001		2002	
Reden	leraar BaO	leraar VO	leraar BaO	leraar VO	leraar BaO	leraar VO
Salaris / arbeidsomstandigheden	14	16	12	11	19	21
Externe factoren (kinderen zijn lastiger geworden)	21	30	28	25	20	28
Interne factoren (acht zich niet geschikt: niet type voor)	47	32	42	39	40	34
Overige redenen	19	23	23	25	21	17

INDIEN wel overwegen, aan welke informatie heeft u dan vooral behoefte? In procenten, n=403.

2002	BaO	VO
Scholing,opfrisverlof	23	19
Steun,begeleiding op school	11	10
Recht op terugkeer	2	2
Salaris, arbeidsvoorwaarden	8	13
Bevoegdheid	6	3
(Loopbaan)mogelijkheden	4	6
Omgaan met kinderen, gang van zaken op school	16	13
Vernieuwingen, verbeteringen in het onderwijs	1	0
Overig	4	5
Geen behoefte	9	13
Weet niet	15	16

Is de volgende uitspraak waar of niet waar? In procenten.

De afgelopen tien jaar is de salarispositie van de leraren verbeterd

2002	BaO	VO
Juist	46	49
Niet juist	33	30
Weet niet	22	21

Heeft u de laatste tijd iets gehoord over de lerarencampagne? In procenten.

2002	BaO	VO
Ja	39	37
Nee	61	63

Wat denkt u dat de belangrijkste boodschap is van de lerarencampagne (INDIEN wel eens van gehoord)? In procenten, n=314.

2002	BaO	VO
Contact met leerlingen	2	1
Overdragen vak/kennis	2	4
Dat je (ook) leert van kinderen	6	9
Dat je jezelf ontwikkelt, je groeit in het onderwijs	6	10
Wordt leraar!	23	24
Lesgeven is belangrijk werk	6	3
Lesgeven is leuk, uitdagend	16	11
Salaris moet worden verhoogd	13	14
Meer waardering voor leraren	6	5
Werkdrukvermindering voor leraren	3	3
Overig	4	5
Weet niet	14	12

Blok 9 - Actuele onderwerpen

Wat denkt u dat in het algemeen beter is, grote scholen of kleine scholen, of maakt het niet uit? U mag ook antwoorden met weet niet. In procenten.

Nederlanders	1999		2000		2001		2002	
	BaO	VO	BaO	VO	BaO	VO	BaO	VO
Kleine scholen beter	77	78	72	76	77	71	79	75
Maakt niet uit	18	16	23	18	18	23	17	20
Grote scholen beter	4	4	5	4	4	4	3	3
Weet niet	2	2	2	3	1	3	1	2

Ouders	1999		2000		2001		2002	
	BaO	VO	BaO	VO	BaO	VO	BaO	VO
Kleine scholen beter	76	71	71	73	74	71	72	75
Maakt niet uit	19	20	24	22	22	23	23	20
Grote scholen beter	4	7	3	2	2	3	2	2
Weet niet	2	2	2	3	3	3	3	2

9C Onderwijsachterstandenbeleid

Nu volgen enkele uitspraken over het onderwijsachterstandenbeleid. Wilt u aangeven of het zeer eens, eens, noch eens / noch oneens, oneens of zeer oneens hiermee bent. Als u geen mening heeft, kunt u dat ook zeggen. In procenten.

1. zeer eens
2. eens
3. noch eens / noch oneens
4. oneens
5. zeer oneens
6. geen mening

2002	Nederlanders BaO						Ouders BaO					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Ik vind het belangrijk dat op alle scholen zowel allochtone als autochtone kinderen zitten	23	63	7	6	1	0	16	63	9	9	2	1
De overheid moet meer aandacht besteden aan het bestrijden van onderwijsachterstanden	22	63	6	6	0	2	18	73	4	3	0	2
Het is goed dat de overheid verplicht dat kinderen vanaf hun 4 ^e naar school moeten	14	46	7	24	8	1	12	43	7	31	7	0
Lessen voor allochtone kinderen in de eigen taal moeten na schooltijd worden gegeven	19	54	6	17	3	1	17	52	8	19	3	1
Het is goed dat kinderen met een taalachterstand al voor dat ze naar de basisschool gaan speciale programma's volgen	23	58	3	12	3	1	18	64	4	13	2	1

Nu volgen enkele algemene uitspraken. Wilt u aangeven of het zeer eens, eens, noch eens / noch oneens, oneens of zeer oneens hiermee bent. Als u geen mening heeft, kunt u dat ook zeggen. In procenten.

1. zeer eens
2. eens
3. noch eens / noch oneens
4. oneens
5. zeer oneens
6. geen mening

2002	Ouders BaO						Ouders VO					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Het is een goede zaak dat leraren naar prestatie worden beloond	6	41	14	34	4	1	7	47	8	33	3	1
Het is een goede zaak dat leraren in de klas worden ondersteund door onderwijsassistenten	17	68	8	6	1	1	14	65	9	9	1	2
Het is belangrijk dat ouders invloed hebben op de gang van zaken	16	63	13	7	0	0	13	61	14	10	2	0

9D Tekort aan leraren

Er is een tekort aan leraren. Wat vindt u van de volgende oplossingen? Split random voorgelegd om volgorde-effect te vermijden. (Vorig jaar gevraagd aan ouders, dit jaar aan Nederlanders) In procenten.

4. zeer goed idee
3. goed idee
2. niet zo'n goed idee
1. slecht idee

2001	Ouders BaO						Ouders VO					
Het wordt mogelijk gemaakt dat...	4	3	2	1	g.m.	gem	4	3	2	1	g.m.	gem
... mensen met een diploma uit hoger onderwijs, zonodig met bijscholing, leraar kunnen worden	8	80	7	4	2	2.9	8	78	7	5	3	2.9
... mensen die buiten het onderwijs werken, tegen betaling één dag in de week op school komen helpen of lesgeven	5	41	29	24	2	2.3	3	47	25	23	2	2.3
... mensen met een mbo-diploma op scholen mogen gaan werken om leraren te helpen	7	75	8	9	1	2.8	6	71	13	6	4	2.8
... studenten die bijna klaar zijn met hun studie, al kunnen gaan werken als leraar in hun vak							2	66	20	11	2	2.6
... studenten die net zijn afgestudeerd, worden verplicht les te geven in het onderwijs	4	31	22	41	2	2.0	4	29	22	43	2	1.9
... de grote steden leraren kunnen lokken met hogere salarissen	5	37	24	32	2	2.2	3	39	23	33	3	2.1

2002	Nederlanders BaO						Nederlanders VO					
Het wordt mogelijk gemaakt dat...	4	3	2	1	g.m.	gem	4	3	2	1	g.m.	gem
... mensen met een diploma uit hoger onderwijs, zonodig met bijscholing, leraar kunnen worden	11	75	5	6	2	2.9	11	78	6	4	1	3.0
... mensen die buiten het onderwijs werken, tegen betaling één dag in de week op school komen helpen of lesgeven	9	50	14	24	2	2.5	9	49	16	23	3	2.4
... mensen met een mbo-diploma op scholen mogen gaan werken om leraren te helpen	12	73	8	5	1	2.9	9	72	9	8	2	2.8
... studenten die net zijn afgestudeerd, worden verplicht les te geven in het onderwijs	5	27	12	53	2	1.9	5	30	18	45	2	1.9
... de grote steden leraren kunnen lokken met hogere salarissen	5	34	15	40	5	2.1	8	38	19	33	3	2.2

9E. Beleid

Wat zegt uw gevoel: gaat het de laatste tijd met het onderwijs in Nederland de goede kant op, de verkeerde kant, of zit het er tussenin? In procenten.

2001	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
De goede kant op	26	21	23	20
De verkeerde kant op	47	51	50	52
Zit er tussenin	20	19	23	22
Weet niet	8	9	4	5

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
De goede kant op	16	13	11	11
De verkeerde kant op	32	32	30	36
Zit er tussenin	47	51	56	52
Weet niet	5	4	3	1

Wat vindt u van het onderwijsbeleid van het huidige kabinet? Vindt u dat ze het over het algemeen goed doen, dat ze het over het algemeen slecht doen, zit uw oordeel daar tussen in of heeft u geen idee? In procenten.

2001	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Over het algemeen goed	9	12	11	9
Over het algemeen slecht	28	30	27	31
Er tussen in	41	36	48	47
Geen mening / weet niet	22	21	15	13

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Over het algemeen goed	12	9	10	5
Over het algemeen slecht	26	33	25	36
Er tussen in	37	37	44	45
Geen mening / weet niet	25	21	21	12

9F Beroepskolom

Had u voorafgaande aan dit onderzoek wel eens gehoord van het vmbo? In procenten.

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Ja	75	76	81	95
Nee	25	24	19	5

Weet u waar vmbo een afkorting van is? In procenten.

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Goed	59	51	46	45
Fout	29	40	43	46
Weet niet	12	9	10	8

Indien vooraf gehoord van het vmbo: wat is beter als vooropleiding voor het middelbaar beroepsonderwijs (mbo): is dat vmbo of havo? In procenten, n=1330.

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Vmbo	45	49	36	42
Havo	25	21	22	28
Maakt niet uit	15	16	19	17
Weet niet	16	14	23	13

Indien vooraf gehoord van het vmbo: wat is beter als vooropleiding voor het hoger beroepsonderwijs (hbo): is dat mbo of havo? In procenten, n=1330

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Mbo	34	38	36	29
Havo	42	39	35	46
Maakt niet uit	15	13	14	16
Weet niet	9	10	15	8

Ik leg u nu een aantal uitspraken voor. U kunt zeggen of u het er zeer mee eens, mee eens, noch mee eens / noch oneens, oneens of zeer oneens bent. Als u het niet weet mag u dat ook zeggen. In procenten.

1. zeer eens
2. eens
3. noch eens / noch oneens
4. oneens
5. zeer oneens
6. weet niet / geen antwoord

2002	BaO						VO					
Nederlanders	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding	14	72	8	3	0	2	13	70	10	5	1	1
Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken	16	71	8	3	0	2	20	69	5	4	0	1
Het vmbo biedt een goede basis voor vervolgopleidingen (indien bekend met vmbo)	10	66	8	11	0	6	10	67	10	7	2	4
Na het afronden van het vmbo ben je in staat een beroep uit te oefenen (indien bekend met vmbo)	2	35	15	32	7	9	2	33	13	40	7	5
Het is belangrijk dat mensen van hun 18 ^{de} tot hun 65 ^{de} , met een vergoeding van de overheid, mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven	18	51	8	18	3	2	19	54	5	18	4	1
Kinderen moeten tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes maken over hun vervolgopleidingen en beroepen	26	48	7	14	2	2	30	48	4	16	0	1

2002	BaO						VO					
Ouders	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Om een goede baan te krijgen is het beroepsonderwijs een goede opleiding	9	76	7	6	0	3	11	72	9	5	0	2
Het beroepsonderwijs is aantrekkelijk door de combinatie van leren met werken	12	75	5	5	1	2	14	75	5	5	0	1
Het vmbo biedt een goede basis voor vervolgopleidingen (indien bekend met vmbo)	6	68	8	10	1	7	9	62	10	12	1	5
Na het afronden van het vmbo ben je in staat een beroep uit te oefenen (indien bekend met vmbo)	1	29	9	46	9	7	1	24	12	48	11	3
Het is belangrijk dat mensen van hun 18 ^{de} tot hun 65 ^{de} , met een vergoeding van de overheid, mogelijkheden krijgen opleidingen of cursussen te volgen om hun loopbaan vorm te geven	15	57	5	20	2	1	16	57	5	19	3	1
Kinderen moeten tegenwoordig op te jonge leeftijd keuzes maken over hun vervolgopleidingen en beroepen	23	51	6	17	1	3	33	49	3	11	2	1

Weet u wat een ROC is? In procenten.

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Ja	40	43	44	59
Nee	60	57	56	41

Indien bekend met ROC, wat is uw eerste associatie met ROC? In procenten, n=342.

2002	BaO	VO
Mbo, beroepsopleiding, cursussen	25	29
Massaal, log, groot	14	18
Studeren en werken	17	8
Volwasseneneducatie, tweedekansonderwijs	11	14
Onderwijs voor allochtonen, vluchtelingen	4	2
Onderwijscentrum, know-how	14	14
Onbekend	14	16

Hoeveel procent van de beroepsbevolking denkt u dat een beroepsopleiding heeft gehad (het goede antwoord is ongeveer 60%)? In procenten.

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
0-20%	3	4	4	3
21-50%	34	37	37	35
51-70%	31	33	30	31
71-100%	11	10	12	13
Weet niet	20	17	17	17

Als u een rapportcijfer zou moeten geven voor de kwaliteit van vmbo, mbo, hbo, havo en vwo in het algemeen, welk cijfer zou u dan geven? Het laagste cijfer dat u kunt geven is een 1, het hoogste een 10.

2002	Nederlanders		Ouders	
	BaO	VO	BaO	VO
Vmbo (indien bekend met vmbo)	6,7	6,5	6,6	6,7
Mbo	6,9	6,9	6,9	6,9
Hbo	7,3	7,2	7,2	7,2
Havo	7,1	7,1	7,1	7,0
Vwo	7,3	7,2	7,3	7,2

Blok 10 - Mediaconsumptie

Leest u wel eens een landelijk of regionaal dagblad? In procenten.

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Ja, dagelijks	66	71	71	73	66	77	72	75
Ja, een paar keer per week	17	14	14	10	15	11	13	11
Ja, één keer per week	5	8	6	7	5	5	6	5
Ja, maar heel zelden	5	3	4	4	6	4	5	5
Nee, nooit	7	4	5	5	8	3	4	6
Weet niet	0	0	0	0	0	0	0	0

Welke krant leest U? (max. 3 antwoorden mogelijk) In procenten.

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Telegraaf	25	26	25	24	22	21	21	21
AD	15	15	14	12	13	13	10	11
Volkskrant	17	17	17	15	16	16	15	16
NRC	9	10	9	10	7	8	9	10
Trouw	4	5	3	5	4	3	3	3
Parool	1	1	2	1	2	2	2	1
Ned. Dagblad / Ref. dagblad	1	2	2	2	1	2	4	2
Regionaal dagblad	62	57	64	65	64	63	64	66
Anders, nl.	6	10	7	9	4	8	5	8
Weet niet	0	0	0	0	0	8	0	0

Hoe vaak leest u in de krant de artikelen over onderwijs? In procenten.

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Altijd	22	21	24	28	22	32	21	34
Meestal wel	44	43	39	35	52	46	44	43
Vrijwel nooit	23	23	25	29	19	15	27	19
Nooit	10	7	5	7	6	3	4	3
Weet niet	0	6	7	2	0	4	5	1

Heeft u een computer thuis? In procenten.

	Nederlanders			Ouders		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Ja	73	76	78	94	96	96
Nee	27	24	22	6	4	4

Heeft u een Internetaansluiting? (INDIEN men een computer thuis heeft) In procenten, n=1413.

	Nederlanders			Ouders		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Ja	62	80	83	66	81	90
Nee	38	20	17	34	19	10

Kijkt u wel eens op Internetsites met informatie over het onderwijs? (INDIEN men een Internetaansluiting heeft) In procenten, n=1221.

	Nederlanders			Ouders		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Ja	23	19	26	22	25	33
Nee	77	81	74	78	75	67

Hoe vaak dan? (INDIEN men wel eens naar een site met informatie over onderwijs kijkt) In procenten, n=365.

	Nederlanders			Ouders		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Vaak	13	14	11	25	10	11
Regelmatig	33	28	30	29	34	24
Soms	54	58	59	63	56	65

Waarvan krijgt u de meest bruikbare informatie over wat er op scholen gebeurt? In procenten.

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Media	43	42	45	38	27	25	26	23
Eigen waarneming en ervaring	21	22	19	23	42	53	52	45
Gesprekken met bekenden	30	31	29	32	20	16	12	19
Internet		1	1	1		1	1	2
Anders	2	4	6	6	10	5	9	10
Weet niet	2	1	1	2	1	0	0	0

Blok 11 - Achtergrondkenmerken*Noteer geslacht. In procenten.*

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Man	51	49	49	43	38	36	39	38
Vrouw	49	51	51	57	62	64	61	62

Mag ik vragen wat uw leeftijd is? In procenten.

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
18-29	23	24	20	13	2	1	3	2
30-39	20	21	21	18	38	34	30	30
40-49	19	20	19	21	51	54	55	56
50-59	17	14	16	21	8	10	11	12
60+	21	21	23	26	1	1	1	0
Weet niet	0	0	0	0	0	0	1	0

Wat is uw hoogst voltooide opleiding? In procenten.

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
BA - (primair onderwijs)	6	6	6	7	3	3	3	2
LA - (LBO / VBO / VMBO)	13	10	10	14	14	14	12	19
MA - (MAVO / (M)ULO / 3-jarig HBS)	13	14	15	13	14	15	17	12
HA - (HAVO / VWO (Gymn, Ath.) / MMS / HBS)	10	14	12	11	11	13	10	9
MB - (MBO / leerlingwezen / BVE)	25	21	19	23	24	23	25	25
HB - (HBO)	24	26	26	23	25	26	24	24
WO - (universiteit)	7	8	8	7	7	7	8	8
Andere opleiding, nl...	2	0	2	2	2	0	2	2
Weet niet	1	0	0	0	1	0	1	0

Mag ik u vragen naar uw netto inkomen per maand?

Indien twee personen: Mag ik u vragen naar het netto inkomen van beide partners?

Netto (gezins)inkomen. In procenten per categorie

2002	Nederlanders	Ouders
Lager dan 1.750 euro per maand	20	12
Tussen de 1.750 en 2.750 euro per maand	31	34
Hoger dan 2.750 euro per maand	37	46
Wil niet zeggen/weet niet	11	8

Zijn beide ouders in Nederland geboren? Zo nee, waar? In procenten.

	Nederlanders			Ouders		
	2000	2001	2002	2000	2001	2002
Nederland	89	90	90	90	90	90
Middellandse Zee (Marokko, Turkije, Tunesië e.a.)		0,4	1,0		1,3	1,4
Suriname en Ned. Antillen		2,0	1,3		2,5	2,1
Europa/Australië/Noord-Amerika		4,8	3,6		3,6	2,9
Afrika, Azië, Zuid- en Midden-Amerika		2,3	3,5		2,5	3,3
Combinaties 2-5		0,4	0,1		0,1	0,1

Tot welke kerkelijke of levensbeschouwelijke groepering rekent u zichzelf? In procenten.

	Nederlanders				Ouders			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Rooms-Katholiek	29	31	29	33	26	32	29	31
Protestants-Christelijk	16	21	22	25	21	25	25	20
Islamitisch	1	2	1	1	2	2	2	2
Joods	0	0	1	0	0	0	0	0
Hindoeïstisch	0	0	1	0	1	0	1	1
Humanistisch	1	1	1	0	1	1	0	1
Geen enkele	48	41	42	37	44	36	40	43
Anders	5	4	4	3	5	3	3	2
Weet niet	1	1	0	1	1	1	1	0

Heeft u voor de school van uw kind een voorkeur voor een bepaalde levensbeschouwelijke richting of maakt de richting u niet uit? In procenten.

Ouders	BaO				VO			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Maakt niet uit	58	58	60	56	64	67	65	68
Wel een voorkeur	41	42	40	44	36	32	35	32
Weet niet	0	0	0	0	1	1	0	0

Welke is uw voorkeursrichting als de kwaliteit en de afstand tot de school gelijk zouden zijn (INDIEN men voorkeur heeft)? In procenten.

Ouders	BaO				VO			
	1999	2000	2001	2002	1999	2000	2001	2002
Openbaar	20	21	21	19	19	20	20	20
Algemeen Bijzonder (neutraal bijzonder)	1	2	2	4	1	0	4	7
Protestant-christelijk	36	44	42	40	50	47	41	42
Rooms-katholiek	30	26	24	30	15	22	22	23
Islamitisch	1	1	0	1	2	0	0	1
Joods	0	1	0	0	1	0	1	0
Hindoeïstisch	0	0	1	0	0	0	0	0
Vrije school	2	1	1	1	3	2	1	3
Anders	9	7	9	6	9	9	12	4
Weet niet	0	0	1	0	2	1	1	0

Bijlage 2: Omschrijving variabelen

Persoonlijke kenmerken

- Geslacht: twee waarden: man, vrouw
- Leeftijd: zowel lineair opgenomen als in categorieën (18-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60+)
- Opleiding: zeven categorieën:
 1. primair onderwijs
 2. lbo, vbo of vmbo
 3. mavo, mulo of 3-jarig hbs
 4. havo, vwo (atheneum/gymnasium), mms of hbs
 5. mbo, leerlingwezen of bve
 6. hbo
 7. universiteit
- Inkomen: netto gezinsmaandinkomen, in drie categorieën: lager dan 1750 euro, tussen 1750 en 2750 euro, hoger dan 2750 euro.
- Kinderen in beroepsonderwijs, geen kinderen in beroepsonderwijs of kinderen in vmbo, mbo of hbo
- Student in beroepsonderwijs (wel of niet student mbo/hbo)
- Betrokkenheid, betrokkenheid wordt door een combinatie van twee variabelen gemeten: betrokken respondenten zijn goed op de hoogte van wat kinderen op school leren en lezen meestal of altijd de onderwijsartikelen in de krant.

Kenmerken met betrekking tot school kind

- Grootte van de school: zowel lineair (door ouders geschat aantal leerlingen) als in categorieën (voor basisonderwijs)
- Inschatting van grootte van de school: inschatting van ouders of de school klein, groot of daartussenin is
- Percentage allochtonen: zowel lineair (door ouders geschat percentage allochtonen) als in categorieën (voor basisonderwijs: <2%, 2-6% en >6%; voor voorgezet onderwijs: <4%, 5-15% en >15%)
- Aanwezigheid onderwijsassistenten: wel of niet (volgens ouders).

Opinie over het onderwijs

- Rapportcijfers, in de analyses is het gemiddelde rapportcijfer dat de respondenten geven voor de kwaliteit van het onderwijs en de leraren in het algemeen als lineaire variabele meegenomen.

- Tevredenheid met school eigen kind, ouders gaven op een aantal punten aan in hoeverre ze wel of niet tevreden zijn met verschillende aandachtspunten op de school van hun kind. Voor de analyses is een lineaire variabele aangemaakt met daarin het aantal punten waar ouders tevreden over zijn (minimum 0, maximum 10), als ook een dichotome variabele met een groep ouders die tevreden is (op alle negen aspecten een voldoende) en een groep ouders die minder tevreden is (op ten minste twee aspecten een onvoldoende).
- Zorgen over het onderwijs, lineaire variabele met het aantal punten waar zorgen over wordt gemaakt (minimum 0, maximum 11).

Weging

De respondentgroep Nederlanders week op de achtergrondkenmerken leeftijd en geslacht af van de Nederlandse populatie: er zaten teveel (oude) vrouwen en te weinig (jonge) mannen in onze steekproef. Om de groep toch representatief te laten zijn voor Nederland, is een weging toegepast.

Correctie naar achtergrondkenmerken

	CBS*	responsgroep (Nederlanders)	
		voor weging	na weging
<i>Leeftijd</i>			
18-29 jaar	19,7	13,4	19,6
30-39 jaar	21,2	18,5	21,1
40-49 jaar	19,1	20,8	18,9
50-59 jaar	16,5	21,0	16,4
60+	23,4	26,4	23,4
<i>Geslacht</i>			
mannen	49,0	43,7	48,8
vrouwen	51,0	56,3	51,2

* cijfers 2001 – CBS Statline 2002

Voor de groep ouders met schoolgaande kinderen zijn geen populatiecijfers bekend. Deze groep kunnen we daarom niet wegen en controleren voor eventuele verschillen tussen populatie en steekproef.